

Освітня програма
«Освіта. Діти. Майбутнє»

рівень освіти: початкова загальна

цикл: адаптаційно-ігровий

роки навчання: 1, 2

Київ – 2023 рік

Розробники:

1. **Барна Ольга Василівна**, кандидатка педагогічних наук, доцентка Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, учитель/викладач–методист вищої категорії, Заслужений працівник освіти України.

2. **Бойко Марія Анатоліївна**, кандидатка педагогічних наук, доцентка Київського університету імені Бориса Грінченка.

3. **Василенко Світлана Василівна**, заступниця завідувача Науково–дослідної лабораторії цифровізації освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, викладач–методист, Відмінник освіти України.

4. **Мірошникова Ольга Миколаївна**, учителька–методист початкових класів вищої кваліфікаційної категорії школи I–III ступенів №294 Деснянського району міста Києва.

5. **Морзе Наталія Вікторівна**, член–кореспондент Національної академії педагогічних наук, докторка педагогічних наук, професорка Київського університету імені Бориса Грінченка, міжнародний експерт з цифрових навичок та цифрового навчання Європейської навчальної фундації (European Training Foundation), Заслужений працівник освіти України.

6. **Ліннік Олена Олегівна**, докторка педагогічних наук, доцент, професорка кафедри початкової освіти Київського університету імені Бориса Грінченка.

7. **Ляшенко Анна Миколаївна**, директорка НВК № 278 Деснянського району міста Києва, учителька–методист початкової школи.

8. **Прокопчук Марія Миколаївна**, доцентка кафедри англійської мови та комунікації Факультету романо– германської філології Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидатка педагогічних наук.

9. **Таровська Олена Андріївна**, учителька вищої категорії, старший учитель приватної школи Britannica School.

10. **Черних Даріко Абесаломівна**, вчителька початкових класів Великодолинського НВК–гімназії Одеської області.

11. **Шкуренко Олександра Вікторівна**, кандидатка педагогічних наук, старший викладач кафедри початкової освіти Київського університету імені Бориса Грінченка.

12. **Шпіца Роксолана Ігорівна**, старший викладач кафедри початкової освіти Київського університету імені Бориса Грінченка.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Особливості організації освітнього процесу.....	8
Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою або продовжити навчання за цією програмою, якщо вони навчалися за іншою освітньою програмою...	9
Загальний обсяг навчального навантаження	9
Навчальний план для адаптаційно-ігрового циклу.....	9
Перелік навчальних програм	11
Опис форм організації освітнього процесу та педагогічних технологій	14
Опис форм оцінювання та його інструментарій.....	16
ЗМІСТ НАВЧАННЯ. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ОКРЕМИХ ПРЕДМЕТІВ	18
ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ	18
ПРОГРАМА З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	44
ПРОГРАМА З МАТЕМАТИКИ.....	53
ПРОГРАМА «ДОВКІЛЛЯ І Я» (Дія)	61
ПРОГРАМА З МИСТЕЦТВА.....	82
ПРОГРАМА З ДИЗАЙНУ І ТЕХНОЛОГІЙ.....	96
ПРОГРАМА З ІНФОРМАТИКИ	107
ПРОГРАМА З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	117
ПРОГРАМА «Я І СВІТ. ДИДАКТИЧНІ ІГРИ».....	126

ВСТУП

Освітню програму «Освіта. Діти. Майбутнє» для адаптаційно-ігрового циклу освіти розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Державного стандарту початкової освіти, Концепції «Нова українська школа».

Програму створено відповідно до інноваційного освітнього проєкту за темою «Створення моделі адаптивного інформаційно-освітнього середовища початкової школи», який реалізується згідно з наказом Міністерства освіти і науки України «Про реалізацію інноваційного освітнього проєкту за темою «Створення моделі адаптивного інформаційно-освітнього середовища початкової школи» на січень 2022 – грудень 2027 років» від 16 березня 2022 року №245 (зі змінами).

Метою навчання за програмою є розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей та наскрізних умінь, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності, підготовки до свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовження навчання, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних і культурних цінностей українського народу, формування м'яких навичок для навчання упродовж життя, формування здатності усвідомлено діяти для власного розвитку та користі для громади, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

Реалізація мети початкової освіти ґрунтується на таких ціннісних орієнтирах, як:

- визнання унікальності та обдарованості кожної дитини, що забезпечується рівним доступом до освіти, заборонаю будь-яких форм дискримінації або відокремлення дітей на основі попереднього відбору;
- цінність дитинства, що оберігається шляхом встановлення освітніх вимог, які відповідають віковим особливостям дитини, визнання прав дитини на навчання через діяльність, зокрема гру, обмеження обсягу домашніх завдань для збільшення часу на рухову активність і творчість дитини;
- радість пізнання, що обумовлюється використанням в освітньому процесі дослідницької та проєктної діяльності;
- розвиток вільної особистості шляхом підтримки самостійності, незалежного мислення, оптимізму та впевненості в собі;
- збереження міцного здоров'я та добробуту, яких можливо досягти шляхом формування здорового способу життя і створення умов для гармонійного фізичного та психоемоційного розвитку;

- забезпечення безпеки у результаті створення атмосфери довіри, взаємоповаги та підтримки;

- утвердження людської гідності шляхом виховання чесності, відваги, наполегливості, доброти, здатності до співчуття і співпереживання, справедливості, поваги до прав людини (зокрема, права на життя, здоров'я, власність, свободу слова тощо);

- плекання любові до рідного краю та української культури, шанобливе ставлення до Української держави;

- формування активної громадянської позиції, відповідальності за своє життя, розвиток громади та суспільства, збереження довкілля.

У програмі визначено базові принципи навчання, модель навчання, змістові лінії; очікувані результати навчання та відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованих курсів.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- *дитиноцентричності й природовідповідності*;
- *доцільності*: відповідність навчальним цілям, кінцевій меті розвитку учня; спрямованості на розвиток дитини, адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей; формування свідомості; розвитку типів інтелекту учнів та активності учнів у навчанні;

- *взаємозв'язку*: узгодження цілей, змісту та очікуваних результатів навчання; узгодженого формування ключових загальнонавчальних і предметних компетентностей;

- *науковості*: включення в зміст навчання науково перевірених знань, які відповідають сучасному рівню розвитку науки;

- *доступності*: викладання і зв'язку теорії навчання з життям і практикою;

- *логічної послідовності*: наступності, систематичності та безперервності розвитку учня; достатності засвоєння учнями предметних компетентностей; розкриття причинно–наслідкових зв'язків явищ, процесів, подій, які вивчаються;

- *практичної спрямованості*: можливості реалізації змісту освіти через предмети та інтегровані проекти;

- *адаптивності*: врахування найкращого досвіду щодо структури та змісту програми; можливість творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;

- *емоційності навчання*: прийняття дитячих емоцій, пов'язаних із навчанням і розвиток вміння керувати своїми емоціями.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких **компетентностей**, які об'єднуються в три групи: базові, наскрізні, ключові (рис. 1), для реалізації яких чітко виділяється предмет, та які реалізуються як наскрізні змістові лінії в кожному предметі, та вміння, які формуються для всієї освітньої діяльності учнів.

Ключові компетентності формуються, в першу чергу, при вивченні базового предмету та наскрізно в інших предметах/інтегрованих курсів.

Наскрізні ключові компетентності формуються при вивченні всіх навчальних предметів/інтегрованих курсів.

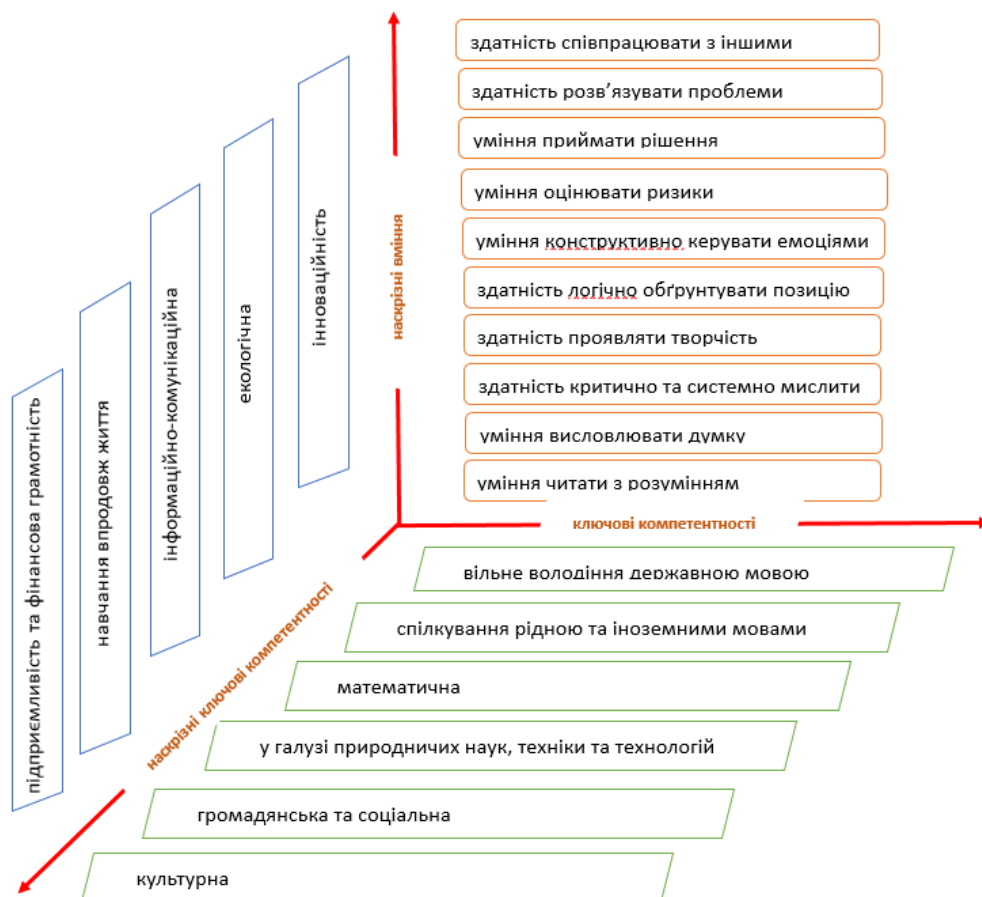

Рис. 1

Спільними для всіх ключових компетентностей є вміння:

- читати з розумінням,
- висловлювати власну думку усно і письмово,
- критично та системно мислити,
- проявляти творчість та ініціативність,
- логічно обґрунтовувати позицію,
- конструктивно керувати емоціями,
- оцінювати ризики,

- приймати рішення,
- розв'язувати проблеми,
- співпрацювати з іншими людьми.

Актуальність.

Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року передбачає, що одним із завдань сучасного закладу освіти є забезпечення однакової ефективності освітнього процесу для всіх учнів та рівний доступ кожної дитини до освіти. Актуальним шляхом забезпечення виконання цього завдання є адаптивне навчання, яке передбачає врахування при навчанні дітей покоління «альфа» [1], які мають різні типи інтелекту, їх особливих потреб та пізнавальних стилів навчання. Оскільки, згідно з теорією «множинного інтелекту» [2], кожен учень має свій особистий тип інтелекту, а відповідно і власні способи розуміння та засвоєння навчального матеріалу, для вирішення освітніх цілей доцільно застосовувати адаптивні технології навчання, які здатні синхронізуватися з процесом навчання і, будучи засновані на технологіях машинного навчання та штучного інтелекту, можуть адаптуватися до прогресу кожного учня і змінювати зміст навчання в реальному часі без сторонньої допомоги. *Адаптивність* може бути відображена в одному або декількох елементах технології: контент, оцінка, послідовність, інформаційно-освітнє середовище [3]. Саме тому *адаптивний підхід* до навчання є одним з базових для досягнення цілей навчання в сучасних умовах постійних змін в суспільстві.

Європейська практика [4] свідчить, що навчання має забезпечувати формування в молодших учнів цілісної картини світу, здатності сприймати предмети і явища різнобічно, системно, емоційно, тобто має впроваджуватися *інтегрований підхід*, що ґрунтується на комплексності. При цьому доцільно, з одного боку, реалізовувати його як в межах окремого навчального предмету, так і в межах різних навчальних предметів, з іншого – передбачати контент-орієнтовану (тематичну) інтеграцію; інтеграцію, орієнтовану на формування способів дій та інтеграцію на ціннісно-смысловому рівні.

Програма повною мірою забезпечує принципи інтегрованого навчання, з одного боку, та досягнення очікуваних результатів навчання з кожної освітньої галузі окремо відповідно до Державного стандарту початкової освіти, з іншого, розвиває в учнів 1–2 класів здатність до дослідницької та інноваційної діяльності за допомогою використання дослідницько-пізнавального навчання (Inquiry Based Learning – навчання, побудоване на запитах), навчальних проєктів, проблемного навчання, включення дидактичних ігор та системного використання розробленого мультимедійного контенту для підтримки адаптаційно-ігрового циклу

початкової школи та врахування особливостей дітей «альфа покоління» за допомогою використання цифрових технологій та адаптивного інформаційно-освітнього персоналізованого середовища, побудова на концептуальних положеннях теорії «множинного інтелекту».

Особливості організації освітнього процесу

Кожен предмет вивчається учнями за двома рівнями:

- *предметний рівень* здійснюється на окремих уроках за допомогою персоналізованого навчання;

- *інтегрований рівень* на основі використання адаптивних технологій, що дозволять врахувати індивідуальні особливості кожного учня, активного навчання, для навчального поступу кожного здобувача освіти за індивідуальною освітньою траєкторією. Це дозволить не тільки покращити якість навчання, але й отримати дані, завдяки яким можна визначити освітні втрати груп учнів і фактори, що впливають на навчальні успіхи загалом.

Навчання базових предметів ґрунтується на «покроковій програмі» – 35 індивідуальних кроків, які відповідають розгляду ключових запитань 35 навчальних тижнів. Учитель оцінює прогрес навчання учнів на основі «петлі зворотного зв'язку», визначає нові цілі та планує діяльність учнів на наступний тиждень залежно від досягнення ними очікуваних результатів. Як правило, за навчальний рік кожний учень проходить з кожного навчального предмета/ інтегрованого курсу від 6-ти до 8-ми тематичних блоків, за результатами навчання яких складають портфоліо навчальних досягнень учнів, інтелект-карти, що наочно демонструють головну думку (завдання), ключові елементи та взаємозв'язки між ними.

Інтегроване навчання здійснюється на основі інтеграції між різними навчальними предметами шляхом застосування проєктної методики та реалізації міжпредметних зв'язків. На кожен місяць програмою визначається тема, яка подається учням за допомогою «Ключового запитання». Кожна тема місяця поділяється на тижневі підтеми, і кожен день має тематичне забарвлення та відповідне «Ключове запитання», на яке учні мають отримати відповіді в процесі навчання. Інтеграція здійснюється на окремому уроці «Я і світ. Дидактичні ігри» в різних формах: в 1–2 класах за допомогою організації дидактичної гри.

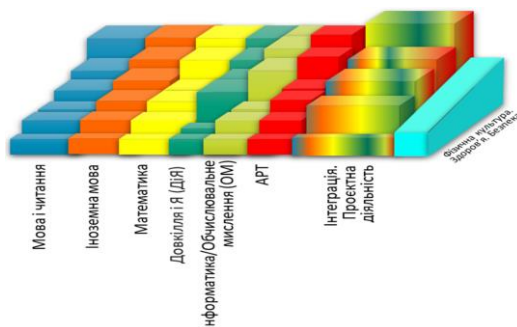

Рис. 2. Схема вивчення основ наук

Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою або продовжити навчання за цією програмою, якщо вони навчалися за іншою освітньою програмою

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, враховують досягнення попереднього етапу їхнього розвитку. Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, адаптаційно–ігровий цикл навчання забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»).

Зарахування до початкової школи здійснюється відповідно до Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

Діти, які перейшли з іншого закладу освіти і навчалися за іншою освітньою програмою, можуть продовжити навчання за даною програмою без додаткових вимог.

Загальний обсяг навчального навантаження

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-х класів закладу складає 805 годин/навчальний рік, для 2-х класів – 875 годин/навчальний рік.

Навчальний план створено на основі Базового навчального плану початкової освіти для закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання, який є складовою Державного стандарту початкової освіти.

Навчальний план для адаптаційно-ігрового циклу

Таблиця 1

<i>Освітні галузі</i>	<i>Навчальні предмети/інтегровані курси</i>	<i>Кількість годин на тиждень</i>	
		<i>1 клас</i>	<i>2 клас</i>
Мовно-літературна: (українська мова); іншомовна освіта	Українська мова та літературне читання	5	5
	Іноземна мова (англійська)	2	3
Математична	Математика	4	4

Мовно-літературна (2 год.), громадянська й історична (0,5 год.) соціальна та здоров'язбережувальна (0,5 год.) та мистецька (1 год.)	Я і світ. Дидактичні ігри*	4	4
Природнича (1год.), громадянська й історична (0,5 год), соціальна та здоров'язбережувальна (0,5 год.)	Довкілля і Я (ДіЯ)**	2	2
Мистецька (1 год.)	Мистецтво***	1	1
Технологічна	Дизайн і технології	1	1
Інформатична	Інформатика	–	1
Фізкультурна	Фізична культура****	3	3
Разом		19+3	21+3
<i>Варіативний складник</i>			
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	Я і світ. Дидактичні ігри*****	1	1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження здобувача освіти		20	22
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної та варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		23	25

* Я і світ. Дидактичні ігри – мовно-літературна (2 год.), громадянська й історична (0,5 год.), соціальна-здоров'язбережувальна (0,5 год) та мистецька (1 год.).

** Довкілля і Я (ДіЯ) – природнича (1 год.), соціальна та здоров'язбережувальна (0,5 год.), громадянська й історична (0,5 год).

*** Мистецька – 2 год. (по 1 год. входить до інтегрованих курсів «Я і світ. Дидактичні ігри» та 1 год. – інтегрований курс «Мистецтво»).

**** Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

***** Рекомендується використовувати на вивчення інтегрованого курсу «Я і світ. Дидактичні ігри».

Мовно–літературна освітня галузь в навчальному плані представлена навчальними предметами «Українська мова та літературне читання», «Іноземна мова» та інтегрованим курсом «Я і світ. Дидактичні ігри».

Математична освітня галузь представлена предметом «Математика». Освітні галузі «Природнича», «Громадянська та історична», «Соціальна та здоров'язбережувальна» реалізуються через інтегрований курс «Довкілля і Я» та по 0,5 години «Громадянська та історична», «Соціальна та здоров'язбережувальна» входить до інтегрованого курсу «Я і світ. Дидактичні ігри».

Розподіл годин між галузями в інтегрованих курсах «Я і світ. Дидактичні ігри» та «Довкілля і Я» під час проведення інтегрованих занять може перерозподілятися протягом тижня/місяця залежно від мети і завдань інтегрованих тем та підготовленості класу до опрацювання програмового змісту.

Для підвищення позитивної мотивації, розвитку *інформаційно-комунікаційної* компетентності, візуалізації, підтримки різних пізнавальних стилів навчання учнів при вивченні всіх навчальних предметів та інтегрованих курсів використовуються спеціальні комп'ютерні програми, які розміщені у захищеному електронному навчальному середовищі і доступні учням і в класі, і за його межами, зокрема в спеціально розробленому е-додатку.

Заклад освіти самостійно обирає одну з моделей формування *інформаційно-комунікаційної* компетентності учнів в рамках предмета «Інформатика», що складається з двох частин (Основи інформатики та Обчислювальне мислення):

Технологічна складова *інформаційно-комунікаційної* компетентності інтегрується в інтегрованому курсі «Дизайн і технології» та інші модулі для підтримки навичок роботи з інформацією, програмами та пристроями.

Зміст мистецької освітньої галузі реалізується через інтегрований курс «Мистецтво» та інтегрований курс «Я і світ. Дидактичні ігри».

Освітню галузь «Фізкультурна» у навчальному плані представлено навчальним предметом «Фізична культура». Компетентності та вміння з фізичної культури, здоров'я та безпеки формуються постійно на уроках, в позаурочний час, під час хвилинок здоров'я та адаптуються під потреби учнів та можливості закладу освіти.

Перелік навчальних програм

Освітня галузь	Навчальний предмет/інтегрований курс	Навчальна програма	Лист ІМЗО
Мовно-літературна: українська мова	Українська мова та літературне читання	Українська мова та літературне читання (цикл I (1–2 класи))	№21/10–306 від 17.05.2023
Мовно-літературна: іношомовна освіта	Іноземна мова (англійська)	Англійська мова цикл I (1–2 класи)	№21/10–305 від 17.05.2023
Математична	Математика	Математика (цикл I (1–2 класи))	№21/10–306 від 17.05.2023

Природнича (1 год.), громадянська та історична (0,5 год) , соціальна та здоров'язбережувальна (0,5 год.)	Довкілля і Я (ДіЯ)	Довкілля і Я (ДіЯ) (цикл I (1–2 класи))	№21/10–306 від 17.05.2023
Мистецька (1 год.)	Мистецтво	Мистецтво	№22.1/12–Г–295 від 08.08.2022
Технологічна	Дизайн і технології	Дизайн і технології	№21/10–306 від 17.05.2023
Інформатична	Інформатика	Інформатика	№22.1/12–Г–294 від 08.08.2022
Фізкультурна	Фізична культура	Фізична культура	№22.1/12–Г–219 від 13.07.2022
Мовно-літературна (2 год.), громадянська й історична (0,5 год.), соціальна та здоров'язбережувальна (0,5 год) та мистецька (1 год.)	«Я і світ. Дидактичні ігри»	«Я і світ. Дидактичні ігри» цикл I (1–2 класи)	№21/10–342 від 21.06.2023

В основу навчання за програмою покладено модель навчання (рис. 3)

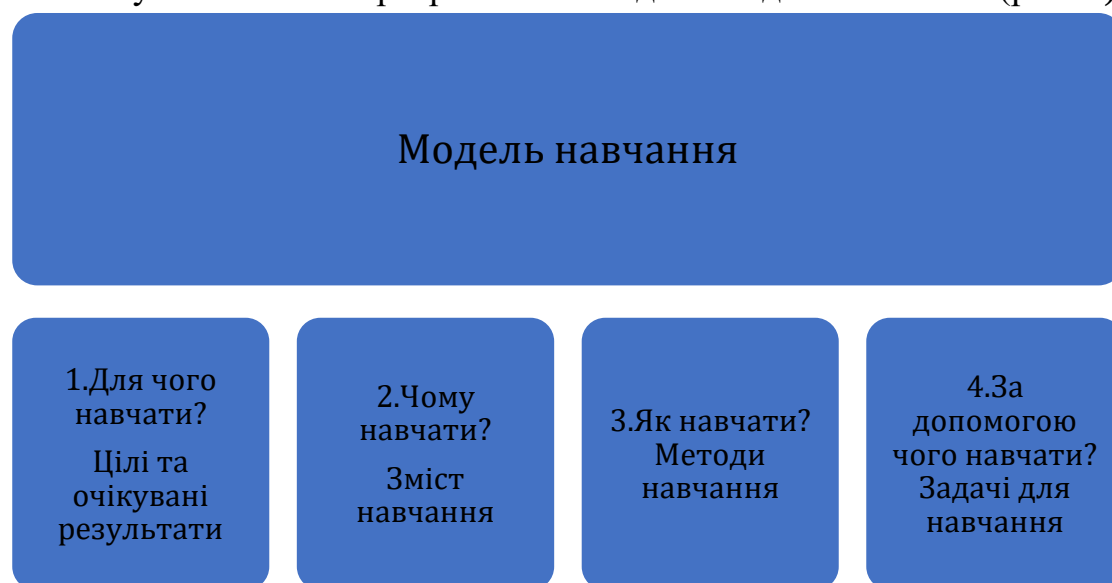

Рис. 3. Модель навчання

1) Для чого навчати? Цілі навчання.

При формулюванні цілей автори використовували дидактичний підхід щодо цілепокладання, що кожна *ціль повинна бути*:

- конкретно
- вимірювальною
- досяжною
- актуальною

- обмеженою в часі
- екологічною
- записаною

2. Виходячи з концепту «*Я – учень*», навчання спрямоване на досягнення очікуваних результатів з кожної освітньої галузі і на розвиток критичного мислення.

3. Виходячи з концепту «*Я і середовище*», доцільно навчати дітей *способам спілкування з різними середовищами*, кожне з яких відрізняється групою пов'язаних між собою об'єктів та постійно змінюється. Прикладами таких середовищ для учнів 1-2 класів є сім'я, школа, бібліотека, магазин, зоопарк, кінотеатр, театр, гуртки, місця відпочинку, дитячі заклади та інші. При цьому школярі мають навчитися виконувати різні ролі, здійснювати певну характерну для кожного середовища діяльність, опановувати різні способи взаємодії з об'єктами різних середовищ і бути готовими до постійних змін в кожному із середовищ, інтеграції до нових середовищ та вільного їх дослідження і пристосування.

4. Виходячи з концепту «*Я – людина*», доцільно розвивати соціальні навички (рис. 4): приймати відповідальні рішення, взаємодіяти в групі, ефективно комунікувати, оцінювати себе, інших та ситуацію; вдосконалювати себе, керувати своїми емоціями, бути відповідальними за свої вчинки та результати своєї діяльності.

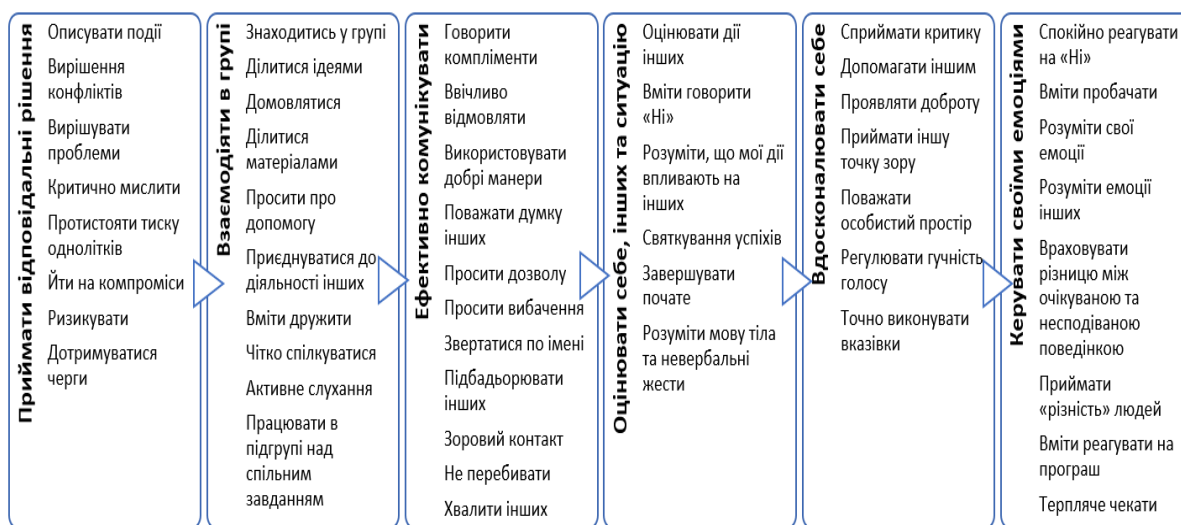

Рис. 4. Соціальні навички

5. Виходячи з концепту «*Я – розвиваюся та змінююся*», розвивати *інтелект дитини*, визначаючи його природні схильності до одного з типів інтелекту, формувати поведінковий інтелект дитини в різних середовищах, вміння спілкуватися в групах, оцінюючи мету об'єднання в групи, спільні та відмінні характеристики людей, визначати рівень довіри між людьми, формувати здібності транслювати схожість для об'єднання в різні групи, розвивати рольову взаємодію, визначати причини, за якими така взаємодія

виявляється неуспішною, формувати навички спілкування та поведінки з іншими людьми в різних середовищах.

6. Виходячи з концепту «*Я – успішний*», розвивати *позитивну мотивацію дітей*, дослідивши їх особливості, здібності та навчальні потреби. Підвищувати інтерес до навчання за допомогою стимулювання позитивних емоцій, які викликані навчальною діяльністю та комунікацією з вчителем та однокласниками, виявлення учнями пізнавальної складової («Я дізнався про щось нове») та орієнтування на результат («Я це зробив», «Я відповів на запитання», «Я досяг успіху»).

2) Чому навчати? Зміст навчання.

Авторська концепція змісту навчання спирається на навчальний план.

Опис форм організації освітнього процесу та педагогічних технологій

До моделі навчання за програмою належать складові: *методи навчання – (Як навчати?) та засоби навчання – (За допомогою чого навчати?)* У першому адаптаційно-ігровому циклі організація освітнього процесу здійснюється із застосуванням **діяльнісного підходу** на інтегрований основі з переважанням ігрових методів. Очікувані результати навчання, окреслені в межах кожної галузі, досяжні, якщо використовувати інтерактивні методи навчання, традиційні та інноваційні методи навчання:

- Метод навчальних проєктів

За методом проєктів учні створюють навчальний проєкт не частіше, ніж раз на місяць, за допомогою постановки проблеми, яку мають розв'язати учні в групах чи індивідуально. Кожен проєкт виконується у школі та завершується представленням його результату (продукту, розробленого індивідуально або в малих групах).

На інших тижнях пропонується учням розв'язувати деяку проблему, яка складається з кількох взаємопов'язаних навчальною темою задач, але не передбачає отримання створеного власного продукту.

- Метод навчання за допомогою запитань

В основі методу навчання за допомогою запитань лежить стимулювання природної допитливості молодших школярів. Постановка цікавих запитань з неоднозначною відповіддю є ефективним способом спонукати учнів до глибоких роздумів, сприяє підсиленню пізнавального інтересу, мотивує до здійснення дослідницької діяльності, і таким чином "запускає механізми неперервного навчання". Навчання за допомогою запитань (відповіді на запитання та формулювання запитань) спричиняє ланцюгову реакцію: запитання сприяють справжньому пізнанню та заохочують учнів ставити нові запитання – учні вчать самостійно спрямовувати своє навчання.

- **Дослідницько-пізнавальний метод** (Inquiry Based Learning – навчання, побудоване на запитах).

Центральне місце в освітній програмі займає прищеплення цікавості до наукових досліджень. Проведення дослідження ґрунтується на трьох цілісних складових:

1. Знання, розуміння та застосування.
2. Навички та діяльність (процеси).
3. Етика та ставлення.

Ці складові мають важливе значення для наукової освіти. Ця освітня програма має на меті дати учням можливість бачити науку як значущу та корисну, – оскільки запит ґрунтується на знаннях і питаннях, що стосуються ролей, які відіграє наука у повсякденному житті, суспільстві та навколишньому середовищі.

За авторською концепцією, для розвитку в учнів основ наукової освіти вчитель має застосовувати дослідницько-пізнавальний метод, використання якого має сформувавши учня як запитувача. Початковим моментом є те, що діти цікавляться і хочуть вивчити об'єкти навколо них, які зображуються зокрема за допомогою малюнків для тем тижня. Кінцева мета – учні вміють користуватися науковими інструментами, які допомагають їм досліджувати свій природний та фізичний світ.

При цьому вчитель має формувати у школярів навички організації наукових процесів (science process skills). За допомогою навчання логічно розбивати кроки в мисленні, учні можуть використовувати науковий процес, щоб дізнатися, як відповісти на їхні запитання про те, як працює світ. Навички організації наукових процесів включають спостереження за властивостями об'єктів, вимірювання величин, сортування/класифікацію, умовиводи, прогнозування (припущення), експериментування та спілкування при обговоренні.

- **Методи стимулювання пізнавального інтересу:** навчання через гру, доповнену реальність, перевернутий клас та інші методи та засоби навчання.

За допомогою чого навчати? Завдання, які використовуються.

Учні навчаються за допомогою виконання завдань:

- Тренувального типу для формування базових навичок.
- Компетентнісного типу (рис. 5), використання цих завдань формують знання, розуміння та застосування; передбачають виконання дій над об'єктами предметної галузі (навички та процеси) та формування ціннісних уявлень та емоційного інтелекту (етика та ставлення).

Всі завдання передбачають якесь умовне виконання учнями ролей для:

- вирішення щоденних практичних завдань;
- вирішення завдань основ наукової освіти;
- успішного життя в громаді та суспільстві;
- особистісного розвитку дитини.

Рис. 5. Типи завдань

Опис форм оцінювання та його інструментарій

Моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей) – контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів освіти формуального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів у поступі кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів освіти не передбачає порівняння із досягненнями інших.

Навчальні досягнення здобувачів освіти у 1 – 2 класах підлягають вербальному формуальному та підсумковому оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний поступ учнів; формувати в дитини впевненість у собі, наголошуючи на її сильних сторонах, а не на помилках, діагностувати досягнення на кожному з етапів навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; підтримувати бажання навчатися та прагнути максимально можливих результатів; запобігати побоюванням помилитися. Інструментами формуального оцінювання учнів є:

- Система оцінювання та критерії оцінювання з тем по предметах.
- Захист результатів проєктів (за критеріями).
- Портфоліо досягнень учня.
- Цифрові інструменти оцінювання.
- Вимірювання результатів навчання та освітньої траєкторії на основі «петлі зворотного зв'язку», яка забезпечується спеціальними дидактичними одиницями.

Мультимедійний супровід

Мультимедійний контент поєднує ігрові технології навчання та репрезентаційні можливості цифрового контенту, який охоплює наступні навчальні програми та інтегровані курси: «Українська мова та літературне читання», «Математика», «Англійська мова», «Довкілля і я», «Я і світ. Дидактичні ігри», «Мистецтво», «Дизайн та технології», «Інформатика».

Матеріали мультимедійного додатку доповнюють підготовлені паперові навчальні матеріали, що спонукає учнів та учениць задіювати аудіальний канал сприйняття, надаючи більше інформації про об'єкт чи явище, що знаходиться на малюнку. Статичні ілюстрації перетворюються на динамічні відео.

Мультимедійний додаток можна використовувати як вебзастосунок, що дозволяє працювати з будь-якого пристрою віддалено в режимі онлайн або як застосунок до Windows 10 і вище та працювати офлайн.

Список використаних джерел

1. Яким буде наступне покоління дітей [Електронний ресурс]: (Освіторія Медіа) — Режим доступу 15.06.2023: <https://osvitoria.media/experience/perevirte-chy-dobre-vy-rozumiyete-ta-navchayete-pokolinnya-z-i-alfa/> — Назва з екрана.
2. 9 типів інтелекту за Говардом Гарднером: який у ваших учнів? [Електронний ресурс]: (Освіторія Медіа) — Режим доступу 15.06.2023: <https://osvitoria.media/experience/9-typiv-intelektu-zagovardom-gardnerom-yakuj-u-vashyh-uchniv/> — Назва з екрана.
3. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: [монографія] / Биков В. Ю. Київ: Атіка, 2008. — 684 с.: іл. — ISBN 978-966-326-317-5.
4. Jeannie Brown Leonard. Integrative learning: a grounded theory / Jeannie Brown Leonard // Issues in integrative studies. — 2012. — No. 30. — pp. 48-74.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ОКРЕМИХ ПРЕДМЕТІВ

ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

Пояснювальна записка

Українська мова та літературне читання – важлива складова загального змісту початкової освіти, оскільки мова та читання є не тільки предметом вивчення, а й основним засобом опанування всіх інших шкільних освітніх галузей.

Метою вивчення початкового курсу української мови та літературного читання є формування комунікативної, читацької та наскрізних ключових компетентностей; розвиток особистості здобувачів освіти засобами різних видів мовленнєвої діяльності; набуття здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного і національного самовираження, користуватися нею в особистому і суспільному житті; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду дитини, розвиток її мовленнєво-творчих здібностей, закладання основ опанування української мови та читання на наступних рівнях освіти.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- виховувати в учнів позитивне ставлення до української мови, читання, дитячої книжки, прагнення удосконалювати своє мовлення;
- формувати уявлення про мову як засіб спілкування, навчання (дослідження) і впливу на інших людей;
- розвивати мислення, мовлення, уяву, пізнавальні і літературно-творчі здібності школярів;
- формувати повноцінні навички мовленнєвої діяльності (сприймання-розуміння, говоріння, читання, письма), дослідження медіа та мовних явищ;
- формувати вміння працювати з різними видами та джерелами інформації, опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);
- ознайомлювати учнів з дитячою літературою різної тематики й жанрів, навчати прийомам самостійної роботи з дитячими книжками.
- досліджувати мовні одиниці та явища, щоб опанувати початкові лінгвістичні знання і норми української мови;

Відповідно до зазначеної мети в початковому курсі української мови та літературного читання виокремлено такі змістові лінії: *«Взаємодіємо усно»* та *«Сприймаємо, аналізуємо, інтерпретуємо, критично оцінюємо інформацію»* (мовець / слухач – слухач / мовець), *«Читаємо»*,

«Взаємодіємо письмово» (автор / читач – читач / автор) та **«Досліджуємо мовлення»** (предмет дослідження – дослідник).

Для формування комунікативної компетентності в умовах безпосереднього спілкування програма пропонує розгортати навчальну діяльність у межах змістової лінії **«Взаємодіємо усно»** через такі її складові, як говоріння, сприймання-розуміння (аудіювання) і частково читання (як форма комунікації з автором).

Говоріння передбачає залучення учнів до дій зі сприймання, перетворення, виокремлення, аналізу й інтерпретації, оцінювання та використання усної інформації в реальній мовленнєвій практиці (бесіда, дискусія у класі, мікродискусія в групі, обговорення в парі тощо). Читання потребує формування комунікативної компетентності в умовах опосередкованого спілкування (на відстані у просторі та часі). Важливим способом реалізації змістової лінії **«Взаємодіємо усно»** є театралізація. За допомогою цього прийому учні навчаються моделювати різні ситуації спілкування, імпровізувати, обирати відповідні комунікативні стратегії, досліджувати несловесні засоби спілкування, чужу (глядач) та власну (актор) експресію, співпереживати і співчувати іншим. Це сприяє розвитку емоційного інтелекту, творчого мислення, ініціативності.

Змістова лінія **«Читаємо»** передбачає формування в учнів повноцінної навички читання, умінь самостійно вибирати й опрацьовувати літературні тексти різних видів, дитячі книжки, висловлювати своє ставлення до прочитаного, сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого, соціального досвіду, користуватися раціональними прийомами пошуку потрібної інформації в різних джерелах, працювати з інформацією в різних форматах, застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді. Залучення учнів до читацької діяльності, яка ґрунтується на їх ініціативності та самостійності в доборі текстів для читання та інтерпретації прочитаного і є основою для розвитку мотивації дітей до читання. Під час читання учні розвивають уміння сприймати та аналізувати текст, оцінювати прочитане та перетворювати інформацію, уявляти, мислити творчо.

Завданням змістової лінії **«Читаємо»** є формування та розвиток наскрізної навички читацької та мовленнєвої компетентності в здобувачі початкової освіти, а саме:

- взаємодія з іншими особами усно, сприймати і використовувати інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;
- сприймати, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовувати її для збагачення власного досвіду;

- різновекторна робота з текстом: аналіз змісту, структури та мовного оформлення;
- глибоке опрацювання сутності літературознавчих понять;
- формування вміння аналізувати та інтерпретувати сприйнятий на слух або прочитаний текст;
- виокремлення в прочитаному елементів фактичного змісту та їх використання для встановлення причинно-наслідкових зв'язків;
- формування вміння обґрунтовувати власні думки, описувати почуття, які викликає прочитаний / прослуханий текст, упорядкувати / відновити деформований чи неповний текст;
- розвивати вміння пошуку інформації за визначеною умовою та формулюванням на її основі нескладних висновків;
- формувати навички читання зі спрямуванням роботи на відпрацювання правильності, швидкості, усвідомленості, виразності читання;
- розвивати уміння аналізувати, порівнювати, класифікувати, узагальнювати тощо;
- розвивати вміння ставити запитання за змістом прочитаного як після читання, так і в процесі читання, поступово надаючи пріоритетності запитанням у процесі читання;
- формування вміння розігрувати діалоги «читач – автор» тощо;
- формування звички звертатися до тексту щоразу, коли необхідно уточнити інформацію;
- формувати вміння заглиблюватися в певні деталі тексту;
- розвивати вміння пошуку причинно-наслідкових зв'язків, характеристики героїв, висловлення оцінювальних суджень щодо прочитаного тощо;
- формувати вміння пошуку композиційно-сислової структури твору, лексичного наповнення, синтаксичної будови, жанрових особливостей тощо;
- розвивати уміння роботи з різними видами читання (ознайомлювального, вибіркового, переглядового, пошукового, аналітичного);
- формування навичок ознайомлювального, переглядового, пошукового читання, що актуалізує необхідність взаємодіяти зі значними інформаційними потоками, у тому числі з різних джерел;

- розвивати вміння використання різних видів читання, таких як ознайомлювальне, переглядове, пошукове, які спрямовуються на виокремлення в тексті інформації за певною умовою, тобто читання, що передбачає читання інформаційних текстів (оголошення, реклама, інструкція тощо);

- висловлювати думки, почуття та ставлення, взаємодіяти з іншими особами письмово і в режимі реального часу, дотримуватися норм літературної мови;

- досліджувати індивідуальне мовлення для власної мовної творчості, спостерігати за мовними явищами, аналізувати їх.

Для формування та розвитку якісної навички читання необхідно використовувати прийоми навчання, які розвивають розуміння прочитаного, що охоплюють такі основні змістові блоки:

- удосконалення й розвиток якісних характеристик технічної і смислової сторін навички під час читання вголос і мовчки;

- самостійне застосування мовленнєвих та позамовних засобів художньої виразності; оволодіння прийомами смислового читання (самостійне розуміння лексичного значення слів, словосполучень; повноцінне усвідомлення в тексті фактичної, концептуальної, підтекстової (з допомогою вчителя) інформації) з поступовим нарощуванням ступеня складності;

- застосування різних видів читання: аналітичного, переглядового, вибіркового, відповідно до мети читання.

Дослідження текстів різних видів передбачає цілісне сприймання учнями художніх, науково-художніх текстів, їх аналізування, інтерпретування з використанням літературознавчих понять (практично); формування вмінь висловлювати рефлексивні судження у зв'язку з прочитаним, критично оцінювати інформацію в текстах різних видів та використовувати її для збагачення особистого читацького досвіду.

Змістова лінія *«Взаємодіємо письмово»* передбачає залучення учнів до реальної писемної практики, зокрема за допомогою цифрових пристроїв та в режимі онлайн. Результатом такої роботи є базові вміння розпізнавати писемні знаки, слова, речення, тексти і створювати писемні висловлювання у реальному та віртуальному просторі, редагувати їх, практично засвоювати орфографічні, граматичні та стилістичні норми. Залучення учнів до писемної практики сприяє формуванню комунікативної компетентності в умовах опосередкованого спілкування (на відстані у просторі та часі). Під час письма учні розвивають уміння сприймати та аналізувати власні тексти, оцінювати написане, редагувати та вдосконалювати його.

Змістова лінія *«Досліджуємо media»* передбачає ознайомлення школярів з основами медіаграмотності. Діти формують уявлення про межу між реальним світом і віртуальним світом, світом масмедіа. Вони вчать

інтерпретувати, аналізувати, оцінювати медіатексти (фільм, мультфільм, реклама, фотографія тощо) та створювати прості медіапродукти, критично освоювати комунікативні медіасередовища.

Змістова лінія *«Досліджуємо мовні явища»* дозволяє сформувати на цій основі свідомі мовленнєві уміння (орфоепічні, лексичні, граматичні, правописні, стилістичні, словотвірні). Також у межах цих досліджень учні опановують виражальні засоби художніх текстів, що в цілому сприяє творенню індивідуального стилю мовлення.

Завдання змістової лінії *«Досліджуємо мовні явища»* – це:

- формування в учнів комунікативної компетентності, зокрема її складників, що є орієнтовною основою дії для застосування навичок писемного мовлення під час спілкування;
- формування базових умінь, що впливають на вдосконалення граматичного ладу мовлення учнів: уміння розпізнавати частини мови, зокрема іменники, визначати їхні граматичні категорії, граматично правильно вживати їх у мовленні;
- формування вміння виконання розумових операцій, таких як: спостереження за мовними одиницями і явищами, їх аналіз, порівняння, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між ними, узагальнення своїх спостережень, формулювання власних висновків;
- формування орфографічних навичок учнів, що обумовлюється усвідомленим засвоєнням мовних знань, а також добором варіативного дидактичного матеріалу, що відображає багатогранність певних навичок;
- формування вміння розпізнавати орфограму за її фонетичними, фонетико-граматичними чи семантичними ознаками, співвідносити з відповідними правилами правопису, практично реалізовувати сформовані вміння у процесі писемного мовлення;
- спонукання учнів до коментування виконуваних дій, аргументації висновків;
- практична зорієнтованість опанування мовним складником змісту освітньої галузі зумовлює необхідність використання завдань, спрямованих на комплексне опанування орфограмами й правописними правилами та формування вміння застосовувати їх у процесі створення мовленнєвих висловлювань;
- формувати навички доречного використання слів у власних висловлюваннях, виробленню орфографічної пильності сприяє звичка працювати з різноманітними словниками;
- сприяти формуванню загальнонавчальних умінь і навичок, зокрема навичок самоконтролю, цілепокладання, що є основою для становлення ключової компетентності навчання протягом усього життя;

- формування графічних навичок, типам поєднань літер, плавності письма, доступного його пришвидшення, зберігаючи правильність накреслення букв та їх чіткості;

- формування культури письма, у тому числі культури оформлення письмових робіт на усіх уроках / заняттях з української мови та на уроках інших предметів / інтегрованих курсів, де використовується писемне мовлення.

Для того, щоб врахувати вікові особливості розвитку та потреби дітей, навчальна програма початкового курсу української мови та читання 1-2, – які реалізуються через такі інтегровані курси і навчальні предмети:

1 клас – інтегрований курс «Українська мова та літературне читання» складається з трьох складових: добукварний, букварний та післябукварний період;

2 клас – інтегрований курс «Українська мова та літературне читання».

Інтегрований курс «Українська мова та літературне читання»

1 клас

(6 год на тиждень)

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати навчання
Добукварний період	
Ключові запитання	
Які бувають слова вітання, знайомства, звертання. Як знайти друзів у школі? Які правила шкільного життя?	Чому в школі може бути цікаво? Для чого ходять до школи? Що цікавого мене чекає в школі?
Взаємодіємо усно (сприймаємо, аналізуємо, інтерпретуємо, критично оцінюємо інформацію)	
Аудіювання, говоріння Сприймання усної інформації та розуміння почутого. Розкриття змісту почутого. Побудова усного висловлення за почутим.	Знання, розуміння та використання: • <i>сприймає й розуміє</i> усну інформацію [1 МОВ 1.1]; • <i>відтворює</i> прослухану інформацію [1 МОВ 1.2].
Аналіз та інтерпретація Запам'ятовування прослуханих слів, словосполучень, речень, невеликих за обсягом висловлень. Уміння виділяти речення з мовного потоку. Правильна побудова речень. Діалогічне та монологічне мовлення.	Діяльність: • <i>виокремлює</i> цікаву для себе інформацію [1 МОВ 1.3]; • <i>відповідає</i> на запитання за змістом прослуханого [1 МОВ 1.2], [1 МОВ 1.4]; • <i>запитує, перепитує</i> , виявляючи увагу до прослуханого [1 МОВ 1.2]; • <i>виділяє речення та слова</i> ; • <i>складає діалог</i> на задану тему, <i>доречно реагує</i> [1 МОВ 1.1].
Правила спілкування, норми літературної мови.	Ставлення: • <i>висловлює</i> свої почуття [2 МОВ 1.8];

Вільний діалог на доступні теми.	• <i>правильно використовує</i> у своєму мовленні слова вітання і звертання [1 МОВ 1.6]; • <i>дотримується правил</i> ввічливості [1 МОВ 1.8]; • <i>виявляє</i> зацікавлення, <i>реагує</i> відповідно до ситуації мовлення [1 МОВ 1.1].
Пропонований зміст Пропонуються для опрацювання знайомі теми: «Школа. Навчальне приладдя», «Домашні улюбленці», «Правила дорожнього руху», «Режим дня», «Відпочинок на природі», «Дитячі ігри», «Казки. Ляльковий театр», «Ким стану, коли виросту», «Улюблена діяльність» тощо. У процесі опрацювання цих тем діти збагачують власне мовлення словами різних тематичних груп, вчать добирати слова, називати предмети зображені на малюнках, складають речення за малюнками і схемами, невеликі розповіді за малюнком чи серією малюнків. Практичне ознайомлення з реченням. Складання речень. Діалогічне та монологічне мовлення. Виокремлення речення з мовного потоку. Поняття про речення, слово, звук, букву. Поділ слів на склади. Поняття про наголос, наголошений та ненаголошений склад.	
Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»	
Ключові запитання	
Як орієнтуватися у зошиті? Як проводити лінії у межах рядка? Які можна написати лінії?	Для чого потрібне письмо?
Формування навички письма. Друковані та рукописні малі і великі літери. Аналіз та порівняння їх елементів. Правильна постава під час письма. Орієнтування на сторінці зошита та в графічній сітці.	Знання, розуміння та використання: • <i>розбірливо</i> пише всі рукописні малі й великі літери українського алфавіту, дотримуючись графічних, технічних, гігієнічних вимог [1 МОВ 3.1]; • <i>розрізняє</i> друковане і рукописне письмо [1 МОВ 3.1] • <i>списує</i> слова і речення з друкованого і рукописного текстів [1 МОВ 3.1]; • <i>дотримується</i> графічних, орфографічних, пунктуаційних вимог та правил письма, самостійно та/або з допомогою вчителя перевіряє написане [1 МОВ 3.3], [1 МОВ 4.2]; • <i>орієнтується</i> в графічній сітці зошита [1 МОВ 1.1].
Письмо елементів букв. Малювання предметів. Дотримання графічних, технічних, гігієнічних вимог письма.	Діяльність: • <i>правильно користується</i> письмовим приладдям [1 МОВ 2.6]. • <i>пише</i> різні лінії; • <i>обводить та малює</i> предмети; • <i>слідкує</i> за поставою.

	Ставлення: • докладає зусилля для охайного письма при виконанні графічних вправ [1 МОВ 1.8]; • прагне <i>тримати правильну поставу</i> під час письма.
Букварний період	
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища та медіа»	
Ключові запитання	
Які бувають звуки? Які звуки голосні, а які приголосні? Як намалювати звук? Як можна розділити слово? Які слова відповідають на питання «хто? що?» Які слова відповідають на питання «який? яка? яке? які?» Які слова означають дії предметів?	Хто я тепер? Що мене чекає у школі? Що таке звуки і букви? Що таке склад, слово? Як з'єднувати звуки у склади? Як читати склади, слова? Які бувають слова?
Мовні та немовні звуки Голосні і приголосні звуки та їх вимова. Спостереження за артикуляцією голосних та приголосних звуків. Різниця між звуком і буквою. Склад слова. Вправління у поділі слів на склади. Дослідження ролі наголосу в словах. Букви <i>я, ю, є, ї</i>, що позначають два звуки. Тверді та м'які приголосні. Особливості приголосних <i>г, ц</i> та буквосполучення <i>дж</i> і <i>дз</i>. Апостроф та спостереження за вимовою слів з апострофом. Читання прямих складів. Позначення звука буквою на письмі. Позначення звуків на письмі буквами. Звуковий та звуко–буквений аналіз слів. Співвідношення звуків і букв у складах та словах. Алфавітні назви букв	Знання, розуміння та використання: • розрізняє мовні і немовні звуки [1 МОВ 4.1]; • має уявлення про букви та звуки [1 МОВ 4.1]; • розрізняє голосні та приголосні в мовних іграх [1 МОВ 4.2]; • розрізняє голосні і приголосні звуки за звучанням та способом вимовляння [1 МОВ 4.1]; • називає різницю між звуком і буквою [1 МОВ 4.1]; • розрізняє і правильно вимовляє тверді й м'які, приголосні звуки [1 МОВ 4.1]; • має уявлення про склад, вимовляє слова по складах [1 МОВ 4.1]; • має уявлення про наголос, наголошений склад [1 МОВ 4.1]; • позначає мовні звуки буквами на письмі [1 МОВ 4.1]; • читає прямі та обернені склади [1 МОВ 2.1]; • читає цілими словами (окремі слова – складами) [1 МОВ 2.1]; • читає цілими словами просте речення [1 МОВ 2.1]; • правильно записує слова, вимова й написання яких збігаються [1 МОВ 3.1]; • правильно відтворює алфавітні назви букв [1 МОВ 4.1]; • пояснює співвідношення між звуками і буквами у складі, слові [1 МОВ 4.1]; • розрізняє тверді і м'які, дзвінкі і глухі звуки; • вільно і правильно вимовляє всі звуки в слові і поза словом;

	• розрізняє слова, що відповідають на питання <i>хто? що?</i> [1 МОВ 4.1]; • має початкове уявлення про речення [1 МОВ 4.1]; • складає слова з букв розрізної азбуки (друкує), в яких немає розбіжності між вимовою і написанням; • використовує у своєму мовленні назви шкільних предметів, письмового приладдя [1 МОВ 4.2].
Створення усних діалогічних та монологічних висловлювань. Мовні ігри. Джерела та види інформації. Дитяча книжка та її елементи. Дитячий журнал. Медіапродукти (мультфільм, фото, малюнки). Простий аналіз медіатексту. Висловлює власні погляди щодо почутого, прочитаного.	Діяльність: • усвідомлює різницю між звуком і буквою [1 МОВ 4.1]; • називає послідовність звуків у слові, поділяє його на склади, визначає наголошений голосний у складі [1 МОВ 4.1]; • правильно називає алфавітні назви букв [1 МОВ 4.1]; • практично розрізняє назви предметів, ознак та дій предметів [1 МОВ 4.1]; • складає речення за малюнками [1 МОВ 4.2]; • виявляє інтерес до мовних ігор та експериментів [1 МОВ 4.2]; • називає елементи дитячої книжки (автора, назву) [1 МОВ 2.1]; • знаходить вербальну та візуальну інформацію за завданням дорослого [1 МОВ 2.1], [1 МОВ 2.6]; • виявляє очевидні ідеї медіатексту [1 МОВ 2.4].
Захищає власні погляди. Регулює власний емоційний стан. Висловлення власних почуттів, поглядів щодо предмета обговорення.	Ставлення: • розуміє зміст медіапродукту [1 МОВ 1.1]; • висловлює свою думку про нього [1 МОВ 1.5]; • визначає тему прослуханого [1 МОВ 2.2]; • висловлює своє ставлення до змісту почутого / побаченого [1 МОВ 1.8]; • пояснює свої уподобання [1 МОВ 2.4].
Змістова лінія «Читання»	
Формування та розвиток свідомого читання. Інтонація речень за метою висловлювання. Фольклорні та літературні тексти і робота над ними. Формування рефлексивного досвіду за змістом прочитаного.	Знання, розуміння та використання: • читає вголос доступні тексти цілими словами (слова ускладненої структури – складами) [1 МОВ 2.1]; • правильно інтонуює речення за розділовими знаками (після попередньої підготовки) [1 МОВ 2.1]; • розуміє прочитане та звертає увагу на незнайомі слова, запитує у дорослих їх значення [1 МОВ 2.1];

Сприймання і практичне розрізнення фольклорних, літературно-художніх текстів.	• <i>розрізняє</i> за формою фольклорні та літературні тексти (загадка, лічилка, казка, вірш, оповідання) [1 МОВ 2.1].
Переказ та інтерпретація. Словникова робота. Складові тексту. Найважливіші джерела інформації: дитячі книжки, журнали, енциклопедії, телебачення, бібліотека. Діалог. Читання діалогів. Створення діалогу на запропоновану тему. Аналіз змісту. Ставлення до прочитаного. Інтерпретація та узагальнення інформації. Знаходження інформації. Інтернет. Аудіальна, вербальна, візуальна інформація. Дитяча книга та її складові. Правила поведінки з книгою та її збереження.	Діяльність • <i>переказує</i> близько до змісту прочитаний твір чи окремі його епізоди з опорою на ілюстрації, відповідає на запитання вчителя [1 МОВ 2.2]; • <i>називає</i> складові тексту (заголовки, зачин, основна та заключна частини) [1 МОВ 2.2]; • <i>пояснює</i> зв'язок заголовка, ілюстрацій зі змістом твору (у прозорих випадках) [1 МОВ 2.2]; • <i>відповідає</i> на запитання за змістом прочитаного [1 МОВ 2.2]; • <i>читає</i> в ролях діалоги з казок, оповідань, віршів (після опрацювання змісту прочитаного); • <i>аналізує та інтерпретує</i> зміст тексту після попередньої підготовки) [1 МОВ 2.7]; • <i>має уявлення</i> про найважливіші джерела інформації: дитячі книжки, журнали, енциклопедії, телебачення, бібліотека, інтернет [1 МОВ 2.5]; • <i>розрізняє вербальну і візуальну</i> інформації в тексті та знаходить її за завданням вчителя чи дорослого [1 МОВ 2.1]; • <i>розрізняє</i> дитячі книжки: казки, оповідання та вірші у виданнях за поліграфічним оформленням (ілюстраціями, заголовком, графічним представленням тексту) [1 МОВ 2.1]; • <i>називає та показує</i> елементи дитячої книжки (прізвище автора, заголовок, ілюстрації, називає свої улюблені твори та їх героїв [1 МОВ 2.1]; • <i>дотримується правил</i> збереження книжки та гігієни читання (під керівництвом дорослого); • <i>пояснює</i> свої читацькі вподобання (яким темам надає перевагу) [1 МОВ 2.5].
Визначення головних і другорядних персонажів за їх вчинками, визначення мотивів, наслідків їх вчинку. Аналіз внутрішнього стану героя. Власне ставлення до дій та вчинків персонажів.	Ставлення: • <i>пояснює</i>, якими словами в тексті автор описує характер героя, його зовнішність, передає красу природи і т. ін. (з допомогою вчителя) [1 МОВ 2.3]; • <i>пояснює</i> власне ставлення до персонажів, називає їх; • <i>висловлює</i> власне ставлення до прочитаного: хороший або поганий вчинок, хто сподобався або не сподобався в творі, емоційно називає епізоди твору, які найбільше запам'яталися, вразили [1 МОВ 2.4].
Пропонований зміст	

Звуки і букви українського алфавіту.

Розрізнення мовних та немовних звуків, голосних і приголосних (твердих і м'яких), місце звука у слові (перший, останній), підбір слів за першим звуком, побудова послідовності слів за першим і останнім звуком.

Слова, що відрізняються одним звуком: ранок – ганок, коса – коза.

Склад, наголос, значення слова.

Слова, що мають декілька значень: лист, ключ, лисички, півники, коса.

Графічне зображення звука, слова і речення. Практичне використання займенників: я, ми, ти, ви, він, вона, воно, вони.

Ознайомлення зі словами, які відповідають на питання «хто?», «що?», «який?», «яка?», «яке?», «які?», «що робить?», «що роблять?».

Практичне використання і розпізнавання слів в однині і множині.

Практичне ознайомлення з прийменниками: на, в/у, біля, за, перед, між, під, до, по, з.

Формування навички читання здійснюється з орієнтацією на її якісні характеристики: правильність, виразність, усвідомленість і швидкість.

Читання складами та цілими словами.

Читання вголос.

Інтонування речень, у кінці яких стоять різні розділові знаки.

Розділові знаки *крапка, знак питання, знак оклику, кома*.

Аудіозапис віршів і уривків з казок і оповідань для слухання і співвіднесення із зображенням.

Читаємо за ролями і театралізуємо. Вчимося висловлювати почуття, які викликав текст.

Вчимося читати малюнки. Добираємо заголовки.

Характеристика персонажа, висловлюємо припущення.

Висловлюємо своє ставлення до прочитаного.

Коло читання: народні та літературні казки, загадки, скоромовки, вірші, прислів'я, приказки, лічилки, дитячі ігри, колискові пісні, дитячі книги, журнали для пробудження у школярів інтересу до дитячої книжки, формування початкових умінь самостійно з нею працювати.

Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»

Ключові запитання

Як записувати великі і малі букви в рядку? Якими буквами позначати голосні та приголосні звуки? Як букви з'єднати одну з одною? Як писати слова? Як зробити звуко–буквений аналіз слів? Що таке слово, речення?	Хто і що допомагає мені в житті? Що завжди поруч зі мною? Що приносить зима? Що впливає на мій успіх? Що є вище від неба?
Формування та розвиток повноцінної навички письма. Різниця між друкованими та рукописними буквами.	Знання, розуміння та використання: • <i>знає та розпізнає</i> елементи друкованих і рукописних малих та великих букв [1 МОВ 3.1]; • <i>упізнає</i> каліграфічно написані літери [1 МОВ 3.1]; • <i>виявляє і виправляє</i> недоліки письма рукописних букв [1 МОВ 3.3].
	Діяльність: • <i>правильно записує</i> рукописні літери, слова, короткі тексти [1 МОВ 3.1];

Рукописні малі і великі літери, їх елементи. Списування з рукописного та друкованого тексту. Письмо під диктовку. Створення власних письмових висловлень. Уміння виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності. Звуковий та звуко-буквений аналіз слів. Перевіряє написане та виправляє помилки.	• <i>перевіряє</i> написане [1 МОВ 3.3]; • <i>записує під диктовку</i> слова та короткі речення; • <i>слідкує</i> за поставою під час письма; • <i>пише під диктування</i> слова, речення з 3–4 слів [1 МОВ 3.1]; • <i>аналізує</i> малюнок, <i>добирає й записує</i> назву до нього та заголовок до тексту (з допомогою вчителя або дорослого) [1 МОВ 3.1]; • <i>робить</i> звуковий і письмово звуко-буквений аналіз слів [1 МОВ 4.1]; • <i>складає й записує</i> речення за ілюстрацією, на знайому тему (самостійно та з допомогою вчителя або дорослого) [1 МОВ 3.1]; • <i>уміє перевірити</i> написане та <i>виправити</i> помилки (графічні, орфографічні та пунктуаційні) [1 МОВ 3.3], [1 МОВ 4.2].
Уміння висловлювати свої думки, почуття, ставлення, взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі.	Ставлення: • <i>дотримується</i> охайного письма [1 МОВ 1.8]; • <i>виявляє</i> зацікавлення до каліграфічного письма [1 МОВ 3.2]; • <i>дотримується</i> культури оформлення письмових робіт [1 МОВ 3.1]; <i>тримає</i> правильну поставу під час письма.
Пропонований зміст Ознайомлення з рукописними буквами українського алфавіту. Вправи на обведення букв, складів, слів, речень по пунктирних лініях. Вправи на з'єднання букв між собою. Вправи на правопис складів, слів, речень з відповідними буквами. Вправи для списування з рукописного і друкованого тексту. Вправи на доповнення слів / речень відповідними буквами, складами / словами, реченнями. Вправи на творчу переробку речень або на створення і запис власних речень та невеликих текстів.	
Змістова лінія «Досліджуємо медіа», «Театралізуємо»	
Ключові запитання	
Що таке інформація? Де можна дізнатися щось нового? Яка інформація правдива, а яка ні? Що таке медіатекст? Що спільного та відмінного між медіатекстом і текстом з книжки, журналу, світлини?	Що мене оточує? Чим я особливий/ особлива? В чому сила моєї родини? Де я живу? Як змінюється природа навколо мене? Як подружитися з технікою? Чи завжди навколо мене безпечно?
Поняття інформації. Медіапродукти. Сприймання простих медіапродуктів. Робота з медіапродуктами. Участь в обговоренні змісту медіапродукту.	Знання, розуміння та використання: • <i>розуміє</i> зміст медіапродукту [1 МОВ 1.2]; • <i>висловлює</i> свою думку про нього [1 МОВ 1.5]; • <i>визначає</i> тему і основну думку [1 МОВ 1.4].
Діяльність:	

Аналіз та оцінювання інформації в медіатекстах, книжках, журналах тощо. Аналіз, оцінювання змісту медіапродукту та інтерпретація змісту.	• <i>виявляє</i> очевидні ідеї [1 МОВ 1.2]; • <i>звертається до дорослих</i> за підтвердженням правдивості інформації [1 МОВ 1.5]; • <i>аналізує та пробує інтерпретувати, оцінює</i> інформацію у медіатекстах; • <i>створює</i> прості медіа з допомогою вчителя [1 МОВ 1.7]; • <i>використовує</i> у своєму мовленні достатній словниковий запас [1 МОВ 1.6]; • <i>спостерігає</i> за мовними одиницями і явищами [1 МОВ 4.1]; • <i>досліджує</i> закономірності співвідношення звук–буква [1 МОВ 4.1]; • <i>експериментує</i> зі звуками, словами, фразами в мовних іграх [1 МОВ 4.1]; • <i>робить спроби</i> театралізації.
Розповідь про свої враження від прослуханих / переглянутих медіапродуктів.	Ставлення: <i>висловлює</i> своє ставлення до змісту медіатексту [1 МОВ 1.5]; • <i>пояснює</i> свої уподобання щодо медіапродуктів [1 МОВ 2.4].
Пропонований зміст Сприймання тексту. Виокремлення інформації. Оцінювання інформації. Інтерпретація інформації. Перетворення інформації.	
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»	
Ключові запитання	
Як правильно говорити і записати свою думку? Для чого потрібна велика літера? Як писати слова у реченні? Як записувати слова з апострофом? Як писати речення у тексті? Що ставити у кінці речення? Які бувають слова?	Що я вивчив про звуки і букви? Що я знаю про український алфавіт? Що я знаю про слова? Як правильно записувати свої думки письмово? Що я знаю про текст? Як мені скласти власний текст?
Звуки, букви, слова Дослідження мовних звуків, правильна їх вимова. Позначення звуків буквами. Алфавіт. Звуки і букви. Голосні і приголосні. Тверді і м'які приголосні звуки. Склад, поділ слів на склади. Наголошений і ненаголошений склади. Спостереження за лексичним значенням слів. Слова–назви предметів, ознак, дій, чисел, службові слова.	Знання, розуміння та використання: • <i>має уявлення</i> про мовні звуки та розрізняє голосні і приголосні звуки за звучанням і способом вимовляння [1 МОВ 4.1]; • <i>відтворює</i> ланцюжок звуків у почутому слові та правильно вимовляє тверді й м'які, дзвінкі й глухі приголосні звуки [1 МОВ 4.1]; • <i>розуміє і пояснює</i> зміну значення слова в результаті заміни одного зі звуків [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2].

Дослідження і конструювання речень.	
Графічне накреслення рукописних літер. Дослідження тексту.	Діяльність: • <i>графічно правильно позначає</i> мовні звуки буквами на письмі та записує слова [1 МОВ 3.1]; • <i>правильно позначає</i> на письмі м'якість приголосних звуків [1 МОВ 4.1]; • <i>відтворює</i> алфавітні назви букв та пояснює співвідношення між звуками [1 МОВ 4.1]; • <i>утворює склад</i>, ділить слова на склади, називає букви у складі та слові, вимовляє слова по складах [1 МОВ 4.1]; • <i>визначає наголос</i> на слух у слові, наголошений склад вимовляє з більшою силою голосу та називає наголошений і ненаголошені склади в слові [1 МОВ.4.1]; • <i>добирає слова</i> / слова до зображення відповідного предмета, дії, ознаки, числа [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]; • <i>розрізняє</i> протилежні та добирає близькі за значенням слова [1 МОВ 4.1]; • <i>розрізняє слова</i> назв предметів, ознак, дій, чисел за запитаннями; • <i>будує речення</i>, визначає кількість слів у реченні та правильно інтонує розповідні, питальні й окличні речення [1 МОВ 4.1]. • <i>дотримується</i> правил запису речення (вживання великої літери на початку речення, розділовий знак у кінці) [1 МОВ 4.1]; • <i>правильно інтонує</i> речення розповідні, питальні й окличні та ставить на письмі відповідний знак у кінці речення [1 МОВ 4.1]; • <i>складає речення</i> за малюнком, з поданих слів, на задану тему [1 МОВ 4.1]; • <i>має загальні уявлення</i> про текст, заголовок до тексту та вміє відрізнити текст від кількох речень [1 МОВ 4.1].
Слухання, розуміння та відтворення почутого. Переказ прочитаного / прослуханого. Сприймання і практичне розрізнення художніх текстів. Аналіз та інтерпретація змісту тексту.	Ставлення: • <i>слухає, розуміє</i> зміст тексту та висловлює свою думку про почуте [1 МОВ 2.3].; • <i>переказує текст</i>, визначає головну думку та називає головних героїв тексту, <i>добирає</i> заголовки до тексту (з допомогою вчителя або дорослого) [1 МОВ 2.2]; • <i>висловлює своє ставлення</i> до почутого та прочитаного [1 МОВ 2.3]; • <i>співпереживає</i> з дійовими особами тексту [1 МОВ 2.4].
Пропонований зміст Співвідношення звуків з буквами українського алфавіту. Голосні, приголосні (тверді, м'які) звуки.	

Склад. Поділ слів на склади. Визначення наголошеного складу. Зміна значення слова від зміни наголосу. Поділ слів для перенесення з рядка в рядок. Впізнавання слів, які відповідають на питання «хто?», «що?» (в однині і множині), «який?», «яка?», «яке?», «які?», «що робить?», «що роблять?». Практичне ознайомлення зі сполучниками «і», «а». Слова, що мають декілька значень: сон, пара, голки, камера, зарядка, вушко, земля, джерело. Слова-паліндроми: Пилип, Анна, Алла тощо. Практичне ознайомлення зі словами, близькими за значенням, та зі словами з протилежним значенням. Речення розповідне, питальне, окличне. Розділові знаки в кінці речення. Велика літера на початку речення. Ознайомлення із вживанням великої літери в іменах і прізвищах, у кличках тварин, у назвах міст, селищ, річок, країн. Текст, його аналіз та оцінка.	
Післябукварний період	
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
Ключові запитання	
Як правильно слухати, щоб зрозуміти зміст? Як правильно усно висловити свою думку? Як подружитися з книжкою? Як розпізнати емоції співрозмовника чи героя? Коли висловлювати свої почуття?	Як подружитися з природою? Де живе мистецтво? Як вибирати книгу для читання? Чому потрібно вміти швидко і свідомо читати? Що я досяг за перший рік у школі?
Говоріння Змістовно, граматично правильно і стилістично вправно висловлювати думки в усній формі. Правильна артикуляція звуків та вимова слів. Правила спілкування. Уміння слухати співрозмовника.	Знання, розуміння та використання: • <i>знає і розуміє</i> правила спілкування [1 MOB 1.8]; • <i>висловлює</i> правильно свої думки, <i>знає</i> способи активного слухання [1 MOB 1.6]; • <i>правильно артикулює</i> звуки та <i>вимовляє</i> загальноновживані слова [1 MOB 1.6].
Сприймання співрозмовника. Відтворення прослуханого.	Діяльність: • <i>уважно приймає</i> усну інформацію, <i>перепитує, уточнює</i>. [1 MOB 1.1]; • <i>відтворює</i> основний зміст усного повідомлення відповідно до мети [1 MOB 1.2]; • на основі почутого <i>малює / добирає</i> ілюстрації [1 MOB 1.2].
Власне ставлення до почутого.	Ставлення: • <i>висловлює</i> свої думки щодо усного повідомлення [1 MOB 1.5] • <i>пояснює</i> свої вподобання [1 MOB 2.4].
Змістова лінія «Читаємо»	

Слухання та розуміння (аудіювання) Уміння усно переказувати текст. Добір книжок для читання. Побудова усного твору–розповіді за малюнком, серією малюнків, життєвою ситуацією тощо (3–4 речення).	Знання, розуміння та використання: • <i>розрізняє</i> мовні й немовні звуки [1 МОВ 4.1]; • <i>знає</i> всі букви української абетки [1 МОВ 2.1]; • <i>чітко вимовляє та розрізняє</i> голосні і приголосні звуки за звучанням та способом вимовляння [1 МОВ 4.1]; • <i>розрізняє та правильно вимовляє</i> тверді й м'які, дзвінкі й глухі приголосні звуки [1 МОВ 4.1]; • <i>пояснює</i> значення слова в результаті заміни одного зі звуків [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]; • <i>читає</i> плавно складами та цілими словами прості за змістом і формою тексти [1 МОВ 2.1]; • <i>розуміє</i> фактичний зміст прочитаного, <i>пояснює</i> значення деяких слів іншим [1 МОВ 2.1]; • <i>переказує</i> прослуханий або прочитаний текст.
	Діяльність • <i>обирає</i> книжку для читання, <i>пояснює</i> власний вибір [1 МОВ 2.5]; • <i>передбачає</i> зміст за обкладинкою, заголовком та ілюстраціями дитячої книжки [1 МОВ 2.1].
Власні почуття та емоції від прочитаного тексту.	Ставлення: • <i>пояснює</i> свій вибір та <i>аргументує</i> вподобання [1 МОВ 2.4]; • <i>розповідає</i> про власні почуття та емоції від прочитаного [1 МОВ 2.3].
Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»	
Ключові запитання	
Як складати свої речення? Як написати свій текст? Як перевірити і виправити написане?	Що таке каліграфічне письмо? Як передати думку письмово? Що можна передати письмово?
Писемне мовлення Особлива форма спілкування. Списування. Створення висловлювання.	Знання, розуміння та використання: • <i>знає</i> закономірності співвідношення звук–буква [1 МОВ 3.1]; • <i>правильно записує</i> слова, вимова і написання яких збігається [1 МОВ 3.1].
Велика літера на початку речення. Розділові знаки в реченні.	Діяльність: • <i>правильно</i> позначає на письмі м'які приголосні [1 МОВ 3.1]; • <i>дотримується</i> правил вживання великої літери на початку речення [1 МОВ 3.3]; • <i>правильно вживає</i> розділові знаки; • <i>списує текст</i>, дотримуючись правильного каліграфічних вимог до написання літер [1 МОВ 3.2];

	• <i>створює</i> невеликі прості за змістом висловлювання і записує їх [1 МОВ 3.1]; • <i>перевіряє</i> написане, <i>перевіряє і виправляє</i> недоліки письма [1 МОВ 3.3].
Культура оформлення письмової роботи.	Ставлення: • <i>дотримується</i> охайного письма [1 МОВ 1.8]; • <i>виявляє</i> зацікавлення до каліграфічного письма [1 МОВ 3.2]; • <i>тримає</i> правильну поставу під час письма [1 МОВ 3.1].
Пропонований зміст Значення письма для людини. Списування тексту. Диктант. Складання і запис речень за зразком. Конструювання слів зі складів. Складання речень із заданих слів. Складання і записування речень з поданими словами за малюнком. Складання і запис коротких зв'язних висловлювань. Складання і записування розповіді з поданих речень. Створення смс-повідомлень. Складання розповіді про домашніх улюбленців. Складання діалогу на тему «Розмова по телефону», «У бібліотеці», «На перерві» Спілкування на теми: «Книги рекордів світу», «Друге життя старих іграшок» Конструювання слів зі складів. Ігри-перетворення зі словами.	
Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
Ключові запитання	
Яка особливість звуку [й]? Які звуки позначає буква щ? Яка особливість буквосполучень дж, дз? Чим відрізняються букви г і ґ? Коли потрібно писати м'який знак?	Що називають зеленим дивом Землі? Чому тварини важливі? Як людина вчиться у природи? Яку красу дарує нам природа? Як подружитися з книжкою?
Інформація Джерела інформації. Дослідження тексту. Тема та зміст медіатексту.	Знання, розуміння та використання: • <i>розуміє</i>, як відкрити медіапосилання; • <i>сприймає</i> медіаінформацію, доречно <i>реагує</i> [1 МОВ 1.1]; • <i>розуміє</i>, що не вся медіаінформація може бути достовірною [1 МОВ 1.5].
Експериментування зі звуками, словами, фразами в мовних іграх. Добір дитячих книжок для читання.	Діяльність: • <i>перетворює</i> медіаінформацію в різні форми повідомлень: переказ, малюнок тощо [1 МОВ 1.2]; • <i>виокремлює</i> цікаву для себе інформацію, <i>передає</i> її іншим людям (однокласникам, вчителю, батькам) [1 МОВ 1.2]; • <i>експериментує</i> зі звуками, словами, фразами в мовних іграх [1 МОВ 4.2]; • <i>виявляє</i> зацікавлення до дослідження мовних одиниць та явищ [1 МОВ 4.1].

	Ставлення: • <i>довіряє</i> лише тій інформації, яку отримує від вчителя чи батьків [1 МОВ 1.5]; • <i>спостерігає</i> за мовними одиницями та явищами [1 МОВ 4.1]; • <i>знає</i> значення деяких багатозначних та однозвучних слів [1 МОВ 4.1].
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»	
Ключові запитання	
Чим відрізняються звуки від букв? Що таке слово, речення, текст? Що таке мова та мовлення? Для чого потрібно знати мову?	Що я знаю про українську абетку? Що мені відомо про голосні і приголосні звуки? Як позначити на письмі звуки мови? Чому бувають різні слова?
Мовні і немовні звуки. Особливість звука [й]. Звуки, які позначає буква <i>щ</i>. Особливість буквосполучень <i>дж, дз</i>. Чим відрізняються букви <i>г</i> і <i>г'</i>? Коли потрібно писати м'який знак? Яка особливість букв <i>я, ю, є, ї</i>? Коли потрібно писати апостроф? Як переносити слова з рядка в рядок? Коли писати велику літеру? На які групи за значенням можна розділити всі слова?	Знання, розуміння та використання: • <i>розрізняє</i> звуки і букви [1 МОВ 4.1]; • <i>фіксує</i> мовні звуки буквами на письмі [1 МОВ 4.1]; • <i>записує</i> слова, вимова й написання яких збігаються [1 МОВ 4.1]; • <i>відтворює</i> алфавітні назви букв [1 МОВ 4.1]; • <i>називає</i> склад, <i>ділить</i> слова на склади [1 МОВ 4.1]; • <i>пояснює</i> співвідношення між звуками і буквами у складі, слові [1 МОВ 4.1]; • <i>поділяє</i> на склади слова під час переносу їх частин в інший рядок [1 МОВ 4.1]; • <i>має</i> уявлення про наголос, <i>визначає</i> на слух склад [1 МОВ.4.1] ; • <i>розрізняє</i> наголошений і ненаголошені склади в слові [1 МОВ 4.1]; • <i>правильно наголошує</i> загальновживані слова [1 МОВ 4.1]; • <i>пояснює</i> залежність значення слова від зміни наголосу в ньому (в окремих випадках) [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]; • <i>має</i> уявлення про номінативну функцію слова [1 МОВ 4.1] <i>співвідносить</i> слово і зображення відповідного предмета, дії, ознаки, числа [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]; • <i>розрізняє</i> близькі й протилежні за значенням слова [1 МОВ 4.1]; • <i>розпізнає</i> слова, які мають кілька значень [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]; • <i>доповнює</i> тематичні групи слів [1 МОВ 4.1], [1 МОВ 4.2]
Пропонований зміст Абетка. Звуки і букви. Голосні і приголосні звуки (тверді і м'які, дзвінкі і глухі). Буква <i>й</i> і буквосполучення <i>йо</i>. Правила перенесення слів з буквою <i>й</i> та буквосполученням <i>йо</i> з рядка в рядок.	

Букви *г* і *г*, звуки, які ними позначають.
 Буква *щ* та звуки, які вона позначає.
 Буквосполучення *дж*. Звук [дж]. Буквосполучення *дз*. Звук [дз].
 Буква *ь*. Буквосполучення *ьо*. Правила перенесення слів з буквою *ь* та буквосполученням *ьо*.
 Букви *я, ю, є, ї*. Апостроф.
 Слово, значення слова. Ввічливі слова. Слова вітання. Слова подяки. Слова вибачення.
 Слова, близькі і протилежні за значенням.
 Слова, що мають декілька значень. Слова, вжиті в переносному значенні.
 Слова–назви тварин і клички тварин. Вживання великої літери в іменах і прізвищах людей, назвах країн, міст, сіл, річок.
 Слова–назви предметів. Слова–назви ознак предметів. Слова–назви дій предметів.
 Службові слова і слова–порівняння.
 Текст, заголовок, тема. Пригода у тексті, серйозна і смішна. Барвисті слова.
 Складання розповіді про домашніх улюбленців.
 Складання діалогу на теми: «Розмова по телефону», «У бібліотеці», «На перерві».
 Спілкування на теми: «Книги рекордів світу», «Друге життя старих іграшок».
 Конструювання слів зі складів. Ігри–перетворення зі словами.
 Читаємо за ролями і театралізуємо. Вчимося висловлювати почуття, які викликав текст.
 Вчимося читати малюнки. Добираємо заголовки.
 Характеристика персонажа, висловлюємо припущення.
 Висловлення власного ставлення до прочитаного.

2 клас

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати навчання
Ключові запитання	
Як з потоку мовлення виокремити інформацію, що є цікавою? Як знайти цікаву інформацію? Як правильно використовувати у власному мовленні вербальні і невербальні засоби спілкування? Як за допомогою знаків і малюнків можна передати зміст повідомлення? Як правильно використовувати засоби виразності мовлення, щоб донести думку до слухача? Як визначити ключові слова в мовленні і голосом виділити їх значущість?	Як правильно говорити? Яка буває інформація? Які бувають медіатексти? Як віднайти правдиву інформацію?
Змістова лінія «Взаємодіємо усно. Сприймаємо, аналізуємо, інтерпретуємо, критично оцінюємо інформацію»	
Ключові запитання	
Аудіювання (слухання і розуміння) та говоріння Сприймання усної інформації Усвідомлення фактичного змісту. Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого.	Знання, розуміння та використання: • <i>слухає та розуміє</i> усне мовлення [2 МОВ 1.1]; • <i>виокремлює</i> цікаву для себе інформацію і <i>передає</i> її іншим особам [2 МОВ 1.2]; • <i>пояснює</i> чим зацікавила його / її надана інформація [2 МОВ 2.4]; • <i>використовує</i> відомі вербальні і невербальні засоби для передачі емоцій та настрою під час мовлення [2 МОВ 1.7];

	• <i>інтерпретує</i> усну інформацію [2 МОВ 1.4]; • <i>розуміє</i> зміст і значення вербальних і невербальних засобів у процесі мовленнєвої діяльності [2 МОВ 1.7].
Аналіз та оцінювання усної інформації.	Діяльність: • <i>відтворює</i> основний зміст повідомлення відповідно до поставленої мети [2 МОВ 1.2]; • на основі почутого <i>малює</i> ілюстрації, <i>передає</i> інформацію графічно [2 МОВ 1.2]; • <i>розпізнає</i> ключові фрази і слова в усному повідомленні [2 МОВ 1.4]; • <i>виділяє</i> ключові слова голосом у власному мовленні [2 МОВ 1.4].
Обговорення власних емоцій та відчуття від прослуханого і побаченого.	Ставлення: • <i>висловлює</i> власні погляди щодо предмета обговорення; [2 МОВ 1.6] • <i>розповідає</i> про власні відчуття та емоції від прослуханого, побаченого. [2 МОВ 1.8]; • <i>намагається пояснити</i> своє ставлення до почутого.
Змістова лінія «Читаємо»	
Ключові питання	
Як правильно читати? Як правильно передати емоції літературних героїв? Як визначити характер та поведінку героїв твору? Як поділити текст на змістові частини? Як намалювати ілюстрацію до змісту тексту? Як визначити головну думку тексту?	Як правильно читати? Для чого треба вміти швидко і свідомо читати? Як самостійно формувати читацьку навичку? Як правильно вибирати книжку для читання?
Читання вголос цілими словами. Правильне інтонуювання різних речень за метою висловлювання. Текст за його складові (заголовок, зачин, основна частина, кінцівка). Абзац. Робота з текстом: аналіз змісту, структури та мовного оформлення. Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів. Фольклорні, літературні та нелітературні твори.	Знання, розуміння та використання: • <i>читає вголос</i> правильно, свідомо, плавно, цілими словами нескладні за змістом і формою тексти [2 МОВ 2.1]; • <i>правильно інтонує</i> речення, різних за метою висловлювання [2 МОВ 2.1]; • <i>самостійно</i> або за допомогою дорослого <i>добирає</i> заголовок, <i>знаходить</i> складові тексту [2 МОВ 2.1]; • <i>самостійно читає та називає</i> жанрові особливості текстів малих фольклорних форм, літературних та нелітературних жанрів [2 МОВ 2.1]; • <i>орієнтується</i> в жанрових особливостях текстів малих фольклорних форм [2 МОВ 2.1]; • <i>розуміє</i> зміст прочитаного тексту [2 МОВ 2.2]; • <i>має уявлення</i> про тексти літературних жанрів (казка, вірш, оповідання) [2 МОВ 2.1];

Казка. Інтерпретація та театралізація казки. Вірш. Оповідання. Художній твір. Персонажі твору. Головне і другорядне в творі. Текст. Аналіз тексту. Зміст тексту. Головна думка. Персонажі твору. Інсценізація творів. Дитячі книжки, журнали, їх структурні елементи. Медіапродукти. Мультфільми. Фото.	• <i>використовує</i> власний життєвий досвід для характеристики персонажів твору [2 МОВ 2.2]; • <i>визначає, правильно називає</i> персонажів художнього твору, <i>виділяє</i> серед них головного [2 МОВ 2.2]; • <i>розрізняє</i> головне і другорядне в тексті [2 МОВ 2.2]; • <i>пов'язує</i> інформацію з тексту з відповідними життєвими ситуаціями [2 МОВ 2.2]; • <i>відтворює</i> емоції літературних персонажів під час інсценізації [2 МОВ 2.4]; • <i>розрізняє</i> дитячі книжки за типом видання: книжка–твір, книжка–збірка, енциклопедія, дитячий журнал, словник [2 МОВ 2.1]; • <i>висловлює</i> власні думки щодо простих медіатекстів [2 МОВ 2.4].
Вибір книги для читання. Свідоме, швидке читання вголос. Правила читання мовчки. Обґрунтування власних думок щодо прочитаного / прослуханого тексту. Розігрування діалогу «читач – автор». Творче читання. Імпровізація.	Діяльність: • <i>обирає</i> книги для читання, <i>пояснює</i> власний вибір [2 МОВ 2.5]; • на основі тексту <i>малює</i> ілюстрації, <i>фіксує</i> інформацію графічно [2 МОВ 2.6]; • <i>вміє</i> читати плавно, вголос і мовчки нескладні за змістом тексти [2 МОВ 2.1]; • <i>чітко вимовляє</i> слова під час читання художніх текстів [2 МОВ 2.1]; • <i>експериментує</i> з текстом (змінює кінцівку, місце подій, імпровізує з репліками під час інсценізації) [2 МОВ 2.7]; • <i>розуміє</i> фактичний зміст прочитаної дитячої книжки [2 МОВ 2.1].
Збагачення естетичного та емоційно–чуттєвого досвіду. Висловлення власної думки щодо прочитаного.	Ставлення: • <i>відтворює</i> емоції літературних персонажів під час інсценізації [2 МОВ 2.3]; • <i>розповідає</i> про власні почуття та <i>описує</i> емоції від прочитаного; <i>відтворює</i> емоції персонажів під час інсценізації [2 МОВ 2.3]; • <i>висловлює</i> власні вподобання щодо характеру і поведінки літературних персонажів [2 МОВ 2.3].
Пропонований зміст Формування і розвиток навички читання. Читання вголос. Читання мовчки. Читання за ролями. Декламування віршів. Різні види читання (ознайомлювальне, вибіркове, переглядове, пошукове, аналітичне) залежно від комунікативного завдання. Літературознавча пропедевтика. Усвідомлення жанрових особливостей творів.	

Структурний та змістовий аналіз твору. Засоби художньої виразності, емоційно–оцінне ставлення до змісту прочитаного твору. Особливості роботи з художнім, науковим творами та рекламною інформацією. Коло читання. Твори для читання добирати до вікових особливостей різних жанрів: - усна народна творчість: загадки, скоромовки, прислів'я, приказки, дитячі та колискові пісні, ігри; казки, легенди, байки; - літературні твори українських та зарубіжних дитячих письменників; - довідкова література: довідники для школярів, словники енциклопедії для дітей, тексти–реклами. Дитячі книжки, газети та журнали. Творча діяльність здобувачів освіти.	
Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»	
Ключові питання	
Що таке письмове мовлення і для чого воно потрібне людині? Які слова краще використати в тексті, щоб він був цікавим читачам? З яких частин має складатися письмове повідомлення? Що таке «текст», «речення»? Чим вони відрізняються між собою? За допомогою чого ми можемо вдосконалити написаний текст?	Як правильно висловити власну думку письмово? Яких правил потрібно дотримуватися під час письмового мовлення? Що мені потрібно знати про текст? Що таке «культура письмового мовлення»?
Графічні навички накреслення букв. Типи поєднання літер в словах. Гігієнічні вимоги до письма. Велика буква в словах. Культура оформлення письмової роботи. Безвіддривне письмо. Вимова і написання слів. Окремі випадки, коли написання слів відмінне від вимови. Розділові знаки в реченнях за метою висловлювання. Текст. Абзац. Складові тексту (заголовок, зачин, основна частина, кінцівка).	Знання, розуміння та використання: • <i>правильно передає</i> на письмі графічну модель літер, <i>дотримується</i> гігієнічних навичок [2 МОВ 3.1] ; • <i>старається використовувати</i> різні типи поєднань літер у словах [2 МОВ 3.1] ; • <i>дотримується</i> правильності накреслення букв; • <i>пояснює</i> написання великої літери (на початку речення, в іменах, прізвищах людей, кличках тварин, назвах міст, сіл, країн тощо) [2 МОВ 3.1]; • <i>старається дотримуватися</i> культури оформлення письмових робіт [2 МОВ 3.1]; • <i>знає прийоми</i> безвіддривного письма та <i>використовує</i> їх [2 МОВ 3.1]; • <i>пояснює різницю</i> між вимовою та написанням окремих слів [2 МОВ 3.1]; • <i>правильно вживає</i> розділові знаки під час списування та запису речень [2 МОВ 3.1]; • <i>пояснює різницю</i> між текстом та окремими реченнями [2 МОВ 3.3]; • <i>називає</i> складові тексту, <i>добирає</i> заголовок до тексту [2 МОВ 3.3] ; • <i>розуміє</i> значення термінів: «речення», «текст», «слово», «звук» та <i>вживає</i> їх у власному мовленні [2 МОВ 3.3].

Створення власного тексту за малюнком та серією малюнків за допомогою дорослого. Письмове оформлення власних текстів з використанням займенників, прийменників та сполучників (без називання термінів). Перевірка написаного. Редагування тексту. Дотримання гігієни письма.	Діяльність • <i>створює</i> невеликі та нескладні за змістом висловлювання, <i>записує</i> їх; [2 МОВ 3.1]; • <i>створює та обговорює</i> створений текст і <i>вдосконалює</i> його за допомогою інших осіб [2 МОВ 3.3]; • <i>використовує</i> під час написання тексту слова в логічно–правильній послідовності [2 МОВ 3.1]; • <i>перевіряє</i> написане, <i>виявляє</i> і <i>виправляє</i> недоліки письма самостійно чи за допомогою вчителя [2 МОВ 3.3]; • <i>дотримується</i> каліграфічного написання під час письма [2 МОВ 3.1]; • <i>дотримується</i> правильної постави під час письма [2 МОВ 3.1].
Власний емоційний стан та регулювання ним. Правильна постава під час письма – запорука збереження здоров'я.	Ставлення: • <i>висловлює</i> власні погляди щодо створеного письмового повідомлення [2 МОВ 1.6]; • <i>розповідає</i> про власні відчуття та емоції від почутого / прочитаного / записаного [2 МОВ 1.8]; • <i>усвідомлює</i> необхідність правильної постави під час письма для збереження власного здоров'я [2 МОВ 3.1]; • <i>виявляє</i> позитивне ставлення до процесу написання [2 МОВ 3.1].
Пропонований зміст Позначення м'якості приголосних буквами. Промовляємо, записуємо на слух. Списування невеликих текстів з творчим або граматичним завданням. Добір слів для доповнення речення, складання речень зазначеного змісту. Поширення речення дієсловами, прикметниками. Складання і запис текстів вітальних листівок. Складання і запис розповідей, описів (людей, приміщення, природного пейзажу), міркувань на задану тему.	
Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
Ключові питання	
Які бувають медіатексти? Як визначити правдивість чи неправдивість інформації? Які джерела інформації можуть бути фейковими? Як правильно створити простий медіатекст? За допомогою яких технічних засобів можна створювати і передавати медіатексти?	Що я знаю про медіатексти? Яка інформація правдива, а яка ні? Як відшукати достовірну інформацію? Як створити власний медіапродукт?
Інформація. Пошук інформації в інтернеті.	Знання, розуміння та використання: • <i>звертається</i> до дорослих за підтвердженням правдивої інформації [2 МОВ 1.5];

Правила безпеки в інтернеті. Медіапродукти та їх різновид.	• <i>розуміє</i> значення медіатекстів у житті людини [2 МОВ 2.2]; • <i>вміє</i> користуватися сучасними технічними засобами для створення простих медіатекстів [2 МОВ 1.7].
Створення власного медіатексту. Обмін інформацією.	Діяльність: • самостійно або з допомогою дорослого <i>створює</i> прості медіатексти [2 МОВ 1.7]; • <i>обмінюється</i> короткими письмовими повідомленнями [2 МОВ 3.2]
Аналіз та оцінювання медіатексту. Правдива та неправдива (фейкова) інформація.	Ставлення • <i>висловлює думки</i> щодо змісту простих медіатекстів [2 МОВ 2.4]; • <i>намагається виявити</i> правдиву і неправдиву інформацію в медіатекстах [2 МОВ 2.4].
Пропонований зміст Як дізнатись про те, що цікаво? Навчальні відео «Хто найважливіший у школі?», «Які прилади допомагають вивчати світ?», «Як люди підкорили повітря?», «Чи існують неталановиті люди?», «Чи все має свою ціну?», «Як активно відпочивати?», фрагменти мультфільмів, науково-популярних фільмів для дітей на теми: «Як людина використовує природу для конструювання?», «Які свята взимку відзначають в Україні?», «Чи можна подорожувати з дроном?», «Що рухається у природі?», «Чим природа цінна для людини?», «Хто придумує іграшки?», відеодослідів «Як зробити город на підвіконні?» тощо. Підготовка презентації на тему «Що мені допомагає і що заважає в досягненні успіху?»	
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»	
Ключові питання	
Які бувають слова? Як поширити повідомлення за допомогою різних частин мови? Як поставити питання від одного слова до іншого? За допомогою чого поєднуються між собою слова в реченнях? Як надати слову в реченні правильної граматичної форми? За допомогою чого змінюються форми слів? Як удосконалити власне мовлення? Які існують частини мови?	Що я знаю про рідну мову? Що я знаю про писемне мовлення? Що таке орфограма й правописні правила? Що таке культура письма та культура оформлення письмової роботи? Як поєднувати писані літери? Як мені розрізняти частини мови?
Алфавіт (українська абетка). Звуки та букви. Голосні та приголосні. Тверді та м'які приголосні. Дзвінки та глухі приголосні. Апостроф перед я, ю, є, ї . Склад. Утворення слів. Поділ слів на склади для перенесення з рядка в рядок. Правила перенесення з й та ь у середині слів.	Знання, розуміння та використання: • <i>розпізнає</i>, чітко <i>вимовляє</i> голосні та приголосні звуки [2 МОВ 4.1]; • <i>розташовує</i> 4–5 слів за алфавітом з орієнтацією на першу літеру [2 МОВ 4.1]; • <i>правильно</i> вимовляє й записує слова з апострофом [2 МОВ 4.1]; • <i>переносить</i> слова з рядка в рядок складами [2 МОВ 4.1]; • <i>переносить</i> слова з буквосполученнями дж, дз, йо,ьо, апострофом [2 МОВ 4.1];

Перенесення слів з буквосполученнями йо та ьо; дж, дз та апострофом. Слово. Значення слів. Протилежне значення слів. Близькі за значенням слова. Лексичне значення слів. Спостереження за зміною лексичного значення слів. Тематичні групи слів та спостереження за їх значенням. Початкові уявлення про частини мови (іменник, прикметник, дієслово, числівник, службові слова). Дослідження частин мови в мовленні. Словник та робота з ним.	• <i>розуміє</i> значення мовних понять: «слово», «речення», «текст», «іменник», «прикметник», «дієслово», «числівник», «займенник», «службові слова» тощо [2 МОВ 4.1]; • <i>знаходить</i> слова–назви предметів (іменники), явищ, <i>добирає</i> питання хто? що? [2 МОВ 4.1]; • <i>упізнає</i> слова–ознаки (прикметники) та <i>ставить</i> питання який? яка? яке? які? окремо та в реченнях, у тексті [2 МОВ 4.1]; • <i>знаходить</i> серед слів, слова–назви дій (дієслово), <i>ставить</i> до них питання; [2 МОВ 4.1]; • <i>упізнає</i> слова, які називають числа, <i>ставить</i> до них питання скільки? [2 МОВ 4.1]; • <i>добирає</i> до прикметників та числівників іменники, <i>утворює</i> словосполучення [2 МОВ 4.1]; • <i>розпізнає, знаходить, виділяє</i> в мовленні службові слова [2 МОВ 4.1]; • <i>розпізнає</i> текст за основними ознаками [2 МОВ 4.1].
Добір у групи слова за значенням та питаннями (за частинами мови). Спостереження за мовними одиницями в усному та писемному мовленні. Речення за метою висловлювання та розділові знаки в кінці речення. Велика буква на початку речення. Текст та його складові. Складання власного тексту.	Діяльність: • <i>розподіляє</i> слова на групи за значенням та питаннями (за частинами мови) [2 МОВ 4.1]; • <i>спостерігає</i> за мовними одиницями та явищами в усному мовленні та реченні [2 МОВ 4.1]; • <i>самостійно складає</i> і <i>записує</i> невеликий текст на знайому тему власного досвіду, за ілюстрацією, серією малюнків, про події з власного життя [2 МОВ 4.2]; • <i>удосконалює</i> власне мовлення за допомогою інших осіб [2 МОВ 4.1]; • <i>вживає</i> у власному мовленні вивчені мовні поняття [2 МОВ 4.1]; • <i>вживає</i> образні вислови і <i>пояснює</i>, що вони допомагають уявити [2 МОВ 1.7]; • <i>відкриває</i> деякі закономірності співвідношення значення слів, їх граматичної форми та ролі в реченні [2 МОВ 4.1]; • <i>аналізує</i> за допомогою вчителя мовлення літературних персонажів; [2 МОВ 4.2]; • <i>перевіряє</i> і <i>вдосконалює</i> власні тексти, усуваючи лексичні помилки [2 МОВ 3.3].
Українська мова — моя мова, моїх батьків. Використання мови для власної мовної творчості.	Ставлення: • <i>усвідомлення</i> себе українським громадянином; • <i>проявляє гордість за мову, якою спілкується</i>; • <i>усвідомлює</i> необхідність використання різних частин мови та їх граматичних особливостей під час мовленнєвої діяльності [2 МОВ 4.1];

	• виявляє інтерес до збагачення власного мовлення різними мовленнєвими конструкціями [2 МОВ 4.1].
Пропонований зміст Звуки і букви. Українська абетка. Назви літер за абеткою. Розташування слів за абеткою з орієнтацією на першу літеру. Голосні звуки [а], [о], [у], [и], [і], [е]. Букви, що позначають голосні звуки. Букви я, ю, є, ї. Склад. Поділ слів на склади. Складання слів зі складів. Перенос слів із рядка в рядок по складах. Наголос. Наголошення слів. Приголосні звуки. Позначення їх буквами. Дзвінки і глухі приголосні. Позначення на письмі звуків [дз'], [дз], [дж]. Перенос слів з буквосполученнями дз, дж. Звуки [г] і [ґ]. Буква щ. Завжди м'який звук [й']. Позначення м'якості приголосних буквами і, я, ю, є. Позначення м'якості приголосних буквою Ї. Буквосполучення ЇО. Звуко–буквений аналіз слів. Подовжені м'які приголосні звуки. Позначення двома однаковими буквами подовжених м'яких приголосних. Апостроф. Утворення слів з апострофом. Перенос слів з апострофом. Слово, значення слова. Слова з прямим і переносним значенням. Слова, за звучанням однакові, а за значенням різні. Слова, протилежні за значенням. Слова, близькі за значенням. Іменник. Ставимо питання ХТО? ЩО? Розпізнаємо іменники у тексті. Добираємо потрібні іменники. Змінюємо за зразком: один – багато. Пишемо клички тварин, назви міст і сіл, назви річок, озер, морів, гір, імена, по батькові і прізвища. Прикметник. Ставимо запитання ЯКИЙ? ЯКА? ЯКЕ? ЯКІ? Зв'язок прикметника з іменником. Змінюємо прикметники за числами, узгоджуємо з іменником. Прикметники, протилежні за значенням. Прикметники, близькі за значенням. Прикметники у прямому і переносному значенні. Прикметники у порівняннях. Дієслово. Ставимо запитання до дієслів. Змінюємо дієслова за зразком: один – багато. Дієслова, близькі за значенням. Дієслова, протилежні за значенням. Дієслова в переносному значенні. Зв'язок дієслова з іменником в реченні. Числівник. Слова – назви чисел. Числівники в реченні. Утворення числівників. Поєднання числівника з іменником. Займенник. Як ми говоримо про себе? Як ми говоримо про інших? Як говорити про предмет і не називати його? Що? Де? Коли? Шифрування слів за допомогою займенників. Службові слова. Як впізнати службове слово в реченні? Як писати службові слова? Чи самостійні службові слова? Чи можна до них поставити запитання? Як використовувати службові слова в реченні? Речення. Як розпізнати речення? Які бувають речення? Розповідні, питальні, спонукальні речення. Окличні і неокличні речення. Головні слова в реченні. Як можна поширити речення? Як можна прикрасити речення? Текст. Як впізнати текст? Для чого тексту заголовок? Як дібрати заголовок до тексту? Яку будову має текст? Текст–розповідь. Текст–опис. Текст–міркування.	

ПРОГРАМА З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Пояснювальна записка

Навчальну програму з англійської мови створено на основі Державного стандарту початкової освіти, Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment) та Типової освітньої програма, розробленої під керівництвом Савченко О. Я. 1-2 клас.

Головна мета навчання англійської мови полягає в оволодінні учнями англійською мовою як засобом міжкультурного спілкування у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу, створенні бази для розвитку інших ключових компетентностей і задоволенні різних життєвих потреб учнів в умовах сталого розвитку.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- виховувати в учнів позитивне ставлення до англійської мови як засобу міжкультурного спілкування;
- формувати уявлення про іноземну мову як інструмент презентації власного життєвого досвіду та власної культурної спадщини;
- критично розпізнавати та обробляти вербальну та візуальну інформацію для ефективного спілкуватися у сучасному світі;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово засобом англійської мови та за допомогою сучасних інформаційних технологій;
- здійснювати самоаналіз власних навчальних досягнень;
- створювати та презентувати портфоліо як метод демонстрації власних здобутків;
- уміння навчатись упродовж життя.

Навчальний процес будується на підґрунті **комунікативно-діяльнісного (особистісно-діяльнісного), компетентнісного та рефлексивного підходів**, які своєю сутністю зумовлюють дидактично і методично доцільне визначення цілей та змісту навчання іноземної мови як важливого засобу міжкультурного спілкування та порозуміння в сучасному глобалізованому, мультилінгвальному та полікультурному світовому соціумі.

Відповідно до **комунікативно-діяльнісного (особистісно-діяльнісного)** підходу вивчення іноземної (англійської) мови носить діяльнісний характер, оскільки реальне спілкування на уроці здійснюється шляхом мовленнєвої діяльності, за допомогою якої учасники спілкування вирішують реальні та уявні завдання, а оперування іншомовними моделями відбувається одночасно з опануванням їх комунікативно-мовленнєвої функції.

При **рефлексивному підході** використання проблемних ситуацій створює передумови для розвитку рефлексивних умінь, оскільки їх

вирішення пов'язане з проектуванням діяльності та формує потребу в нових знаннях.

Використання проблемних ситуацій у змісті навчальних матеріалів стимулює активну мисленнєву діяльність, створює відчуття прогресу та успіху, поступово підсилює роль внутрішньої мотивації у навчальному процесі, створює базу для формування і вдосконалення навчально-стратегічної компетентності.

Компетентнісний підхід передбачає формування і розвиток в учнів здатності практично діяти, застосовувати досвід успішних дій у конкретних ситуаціях. Кожна окрема компетентність побудована на поєднанні знань, навичок, вмінь, а також ставлень, цінностей, емоцій і вербальних та невербальних поведінкових компонентів. Такий підхід спрямовує навчальний процес на формування й розвиток в учнів **ключових компетентностей**: базових, наскрізних, ключових та іншомовної комунікативної компетентності.

Ключові компетентності (формуються в першу чергу при вивченні базового предмету «Іноземна мова»)

1) *здатність спілкуватися англійською мовою*, що передбачає можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

2) *математична компетентність*, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

3) *компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій*, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

4) *громадянські та соціальні компетентності*, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активністю в житті класу і школи, повагою до прав інших осіб, умінням діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінуванням культурного розмаїття різних народів та ідентифікацією себе як громадянина України, дбайливим ставленням до власного здоров'я і збереженням здоров'я інших людей, дотриманням здорового способу життя;

5) *культурна компетентність*, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості шляхом розкриття і розвитку природних

здібностей, творчого вираження особистості засобами іноземної (англійської) мови.

Наскрізнi ключові компетентності (формуються як при вивченні всіх навчальних предметів, так і англійської мови зокрема):

1) *підприємливість та фінансова грамотність*, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

2) *навчання впродовж життя*, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

3) *інформаційно-комунікаційна компетентність*, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

4) *екологічна компетентність*, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміння важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства;

5) *інноваційність*, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечення подальшої здатності успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади.

Навчання іноземної (англійської) мови базується на «покроковій програмі» – 35 індивідуальних кроків, що відповідає Державному стандарту початкової освіти. Вчитель оцінює прогрес навчання учнів на основі «петлі зворотного зв'язку», визначає нові цілі та планує діяльність учнів на наступний тиждень залежно від досягнення ними очікуваних результатів.

Інтегроване навчання здійснюється в малих групах і парах на основі методичних ігор та реалізації міжпредметних зв'язків. На кожен місяць програмою визначається тема, яка подається учням за допомогою Ключового запитання і складається з модулів (від трьох до чотирьох – залежно від кількості навчальних тижнів в місяці). Кожен модуль в межах тижня має своє запитання, що розкриває розуміння теми місяця.

Добір змісту кожного навчального модуля відбувається із врахуванням теми місяця та методичної гри тижня.

Для підвищення позитивної мотивації, візуалізації, підтримки різних пізнавальних стилів навчання учнів використовуються спеціальні комп'ютерні програми, які розміщені на захищеному електронному навчальному середовищі і доступні учням і в класі і за його межами.

Визначення результатів освітньої діяльності учнів ґрунтується на засадах **формульованого оцінювання**.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний поступ учнів; формувати в дитини впевненість у собі, наголошуючи на її сильних сторонах, а не на помилках, діагностувати досягнення на кожному з етапів навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; підтримувати бажання навчатися та прагнути максимально можливих результатів; запобігати побоюванням помилитися. Інструментами формульованого оцінювання учнів є:

- система оцінювання та критерії оцінювання в межах кожної методичної гри;
- портфоліо досягнень учня;
- вимірювання результатів навчання та освітньої траєкторії на основі «петлі зворотного зв'язку» яка забезпечується спеціальними дидактичними одиницями.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень учнів із конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними програмою.

На кінець 2-го класу рівень володіння учнями англійською мовою наближаються до рівня Pre-A1 відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.

Орієнтовні кількісні параметри при сприйманні на слух (аудіювання) для 1 класу – 1 хвилина, для 2 класу – 1,5 хвилини; при зоровому сприйманні (читання) для 1 класу – 20-50 слів; 2 клас – 50–80 слів.

При усній взаємодії (монологічне мовлення) для 1 класу – 1-3 речення; 2 клас – 3-4 речення; (діалогічному мовленні) для 1 класу – 1-3 репліки; 2 клас – 3 репліки.

При писемній взаємодії (письмо) обсяг письмового повідомлення для 1 класу – 5-10 слів, для 2 класу – 10-25 слів.

1 клас			
Очікувані результати навчання (за видами мовленнєвої діяльності)	Пропонований зміст		Види навчальної діяльності
	Лексичний інвентар	Граматичний інвентар	
Сприймання на слух Розуміє короткі, прості запитання та	Я, моя родина і друзі: члени родини, числа від 1 до	Nouns: regular nouns – singular and plural.	· привітатися · попрощатися · вибачитися · подякувати

твердження, які вимовляються повільно та чітко, за потреби повторюються, та супроводжуються візуальними опорами або жестами задля покращення розуміння. Розпізнає знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке. Розпізнає числа, ціни, дати та дні тижня у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке.	10, вік молодших членів сім'ї. Дозвілля: кольори, іграшки, транспорт, дії, дні тижня, правила поведінки в школі, на дорогах та інших суспільних місцях. Природа: домашні улюбленці, дикі, домашні тварини, пори року. Свята (в Україні та у країнах виучуваної мови): назви свят, вітання.	Verbs: imperatives, negative imperatives, likes and dislikes. Pronouns: personal pronouns 'I, you, he, she, it, we, they', wh-questions. Determines: 'this is' for an introduction 'a/an' with single countable nouns, possessive adjectives 'my, your, his, her, its, our, their', 'how' questions for time, measurement, size and quantity, 'this'/'that'. Modality: 'can' for ability. Phrase: 'be' + adjective (size, colour, emotional state). Clause: 'have' in the present tense 'be' in the present tense.	· представити себе/когось · називати/описувати когось/щось · ставити запитання і відповідати на них · розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди · розуміти прості інформаційні знаки · вітати зі святом · виражати настрій
<i>Зорове сприймання</i> Розпізнає знайомі слова у супроводі малюнків, наприклад, у меню ресторанів швидкого харчування, де є фотографії страв, або у книжці з малюнками, де використовується знайома лексика.	Харчування: просте меню, назви страв, напоїв. Школа: шкільне приладдя, шкільні меблі.		
<i>Усна взаємодія</i> Ставить та відповідає на запитання про себе та щоденні справи, вживаючи короткі, формульні вирази та покладаючись на жести для підкріплення інформації.			

<i>Писемна взаємодія</i> Пише короткі фрази для надання базової інформації (ім'я, адреса, родина), в анкеті або записці, використовуючи словник.			
<i>Онлайн взаємодія</i> Встановлює базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання. Розміщує прості онлайн вітання, вживаючи основні формульні вирази. Розміщує онлайн прості короткі твердження про себе, якщо їх можна вибрати з менюта/або скористатись онлайн перекладачем.			
<i>Усне продукування</i> Продукує короткі фрази про себе, надаючи базову персональну інформацію (напр., ім'я, адреса, родина, номер телефону)			
<i>Писемне продукування</i> Надає базову інформацію в письмовій формі (наприклад, ім'я, адреса, скільки років), з можливим			

використанням словника.			
----------------------------	--	--	--

2 клас			
Очікувані результати навчання (за видами мовленнєвої діяльності)	Пропонований зміст		Види навчальної діяльності
	Лексичний інвентар	Граматичний інвентар	
<i>Сприймання на слух</i> Розуміє короткі, прості запитання та твердження, які вимовляються повільно та чітко, за потреби повторюються, та супроводжуються візуальними опорами або жестами задля покращення розуміння. Розпізнає знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке. Розпізнає числа, ціни, дати та дні тижня у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке.	Я, моя родина і друзі: члени родини, числа до 20, вік молодших членів родини і друзів, щоденні справи. Дозвілля: прогулянка, хобі, електронні книжки. Природа: погода, природні явища. Людина: частини тіла, предмети одягу.	Nouns: regular nouns – singular and plural. Verbs: have got' in the present tense, imperatives, negative imperatives, present simple for opinions, likes and dislikes, present continuous for time of speaking, tag responses (short answers to present simple yes/no questions). Pronouns: wh-questions. Prepositions: basic prepositions of place and movement basic time expressions with 'o'clock'. Determines: 'this'/'these' and 'that'/'those' as determiners (general), 'how' questions for	· привітатися · попрощатися · вибачитися · подякувати · представити себе/когось · називати/описувати когось/щось · ставити запитання і відповідати на них · розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди · розуміти прості інформаційні знаки · вітати зі святом · виражати настрій
<i>Зорове сприймання</i> Розпізнає знайомі слова у супроводі малюнків, наприклад, у меню ресторанів швидкого харчування, де є фотографії страв, або у книжці з малюнками, де використовується знайома лексика.	Свята та традиції: день народження, час (години), святкове меню, національна їжа. Харчування: фрукти,		

<i>Усна взаємодія</i> Ставить та відповідає на запитання про себе та щоденні справи, вживаючи короткі, формульні вирази та покладаючись на жести для підкріплення інформації. <i>Писемна взаємодія</i> Пише короткі фрази для надання базової інформації (ім'я, адреса, родина), в анкеті або записці, використовуючи словник.	овочі, напої, ціна. Школа: моя класна кімната, електронні пристрої для навчання.	time, measurement, size and quantity, 'the' for specific examples and back reference. Conjunctions: 'and' to link nouns and noun phrases basic 'but' to link clauses and sentences Modality: 'can' for ability Phrase: 'be' + adjective (size, colour, emotional state) Clause: agreement between nouns and verb 'be'.	
<i>Онлайн взаємодія</i> Встановлює базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання. Розміщує прості онлайн вітання, вживаючи основні формульні вирази. Розміщує онлайн прості короткі твердження про себе, якщо їх можна вибрати з менюта/або скористатись онлайн перекладачем.			
<i>Усне продукування</i> Продукує короткі фрази про себе, надаючи базову персональну інформацію (напр., ім'я, адреса, родина, номер телефону)			

<i>Писемне продукування</i> Надає базову інформацію в письмовій формі (наприклад, ім'я, адреса, національність), з можливим використанням словника.			
--	--	--	--

ПРОГРАМА З МАТЕМАТИКИ

Пояснювальна записка

Освітня програма створена відповідно до завдань Концепції нової української школи (2016), Державного стандарту початкової освіти (у редакції, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України № 688 від 24.07. 2019).

Метою навчання математики є розвиток здатності мислити та використовувати математичні знання у різноманітних навчальних та життєвих ситуаціях; формування математичної й інших ключових компетентностей, ініціативності, необхідних особистості молодшого шкільного віку для досягнення успіху у соціумі та продовження навчання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- виховання в учнів бажання опановувати математику як технологію досягнення успіху у навчанні та у повсякденному житті; прагнення використовувати математичні знання у розв’язуванні різноманітних життєвих задач;
- розвиток математичного мислення, а саме: дослідницького інтересу, прагнення до пошуку; аналітичності розуму, якостей мислення: гнучкості, самостійності, критичності; інтелектуальних умінь: уміння встановлювати причинно–наслідкові зв’язки, моделювати та планувати свої дії на декілька кроків вперед; розмірковувати;
- розвиток інтелектуалізованого мовлення: чіткого, лаконічного, доказового;
- розвиток ініціативності, що передбачає виховання бажання мислити, генерувати нові ідеї, доводити їх істинність, брати участь у дискусіях.

Математична освіта реалізується на засадах *особистісно-орієнтованого, рефлексивно-діяльнісного та акмеологічного* наукових підходів.

З позицій особистісно-зорієнтованого підходу в освітньому процесі домінує конструктивна взаємодія між вчителем та учнями та останніх між собою. Вона розглядається як форма і як механізм здійснення процесу навчання математики. В основі такої взаємодії лежить поєднання педагогічного керівництва з ініціативою та самодіяльністю учнів.

Реалізація на уроках математики рефлексивно–діяльнісного підходу означає, що в освітньому процесі домінує проблемне навчання, яке є чинником спонукання кожної дитини до розмірковування, дискусії, сприяє розвитку рефлексії. Процес розв’язування проблемних дослідницьких задач є підґрунтям розвитку мисленнєвих операцій та якостей мислення.

Реалізація на уроках математики акмеологічного підходу означає виховання в учнів пізнавального інтересу до вивчення математики, прагнення займатися навчальним предметом у вільний час; прагнення до виконання завдань творчого характеру; звернення до вчителя з питаннями пізнавального характеру, які виходять за межі змісту навчальної програми. Вище окреслене стимулює прагнення дитини до постійного саморозвитку, самовдосконалення

Реалізація мети і завдань **початкового курсу математики** здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Властивості та відношення предметів»; «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності, рівняння», «Комбінаторика»

У кожній змістовій лінії розглядається робота із математичними задачами як засобом осмислення матеріалу і застосування його у життєвих ситуаціях, а також певні види задач та способи їх розв'язання.

Основним завданням кожної змістової лінії програми є розкриття змісту алгоритмічних та евристичних прийомів інтелектуальної діяльності, що дозволяє розвинути дивергентне мислення з притаманними для нього інтуїтивними процесами. З одного боку, відбувається ознайомлення з алгоритмами дій, що забезпечує безпомилковий розв'язок певного виду математичних задач. На відміну від прийомів алгоритмічного типу евристичні прийоми орієнтуються не на формально-логічний, а на змістовний аналіз проблеми. У кожний розділ програми включено завдання з логічним навантаженням – завдання, у яких зв'язки між даними і шуканим висловлено нечітко. В процесі роботи учням необхідно розкрити і встановити існуючі зв'язки. Зміст кожного завдання з логічним навантаженням дає змогу учням включати в пошук розв'язання дотепні міркування і певне розмірковування, цілісно і синтетично уявити і, завдяки цьому, глибоко вникнути в ситуацію, спланувати свої дії на три-чотири кроки вперед, передбачити результат (навіть і негативний) і на основі цих вмінь – вибрати ланцюжок дій, який найбільш швидко та економно приведе до очікуваного результату.

Охарактеризуємо кожну змістову лінію.

Змістова лінія **«Властивості та відношення предметів»** охоплює порівняння та упорядкування предметів за певною ознакою; розташування предметів на площині та у просторі; порівняння змісту відношень між предметами: *більше, менше* зі змістом відношень між предметами: *ближче, далі, вище, нижче, старший, молодший*; містить задачі, в яких зв'язок між предметами передано за допомогою відношень „більше», „менше».

Змістова лінія **«Числа, дії з числами. Величини»** охоплює вивчення у 1-2 класах нумерації цілих невід'ємних чисел у межах мільйона (розряди і класи, місце кожного розряду в числі, запис числа у вигляді суми розрядних доданків); формування навичок виконання арифметичних дій додавання і віднімання, множення і ділення в окремих обчисленнях і при розв'язуванні простих і складених сюжетних арифметичних задач, зокрема, задач з логічним навантаженням; ознайомлення на практичній основі з частинами та звичайними дробами, задачами на знаходження частини (дробу) від числа та числа за його частиною (дробом); властивості арифметичних дій; вимірювання і порівняння величин довжини, маси, місткості, часу, грошей, площі; оперування величинами; обчислення периметру, площі многокутника.

Змістова лінія **«Вирази, рівності, нерівності, рівняння»** спрямована на формування в учнів уявлень про математичні вирази – числові та зі змінною; рівності і рівняння; числові нерівності та нерівності зі змінною; про взаємозв'язок між компонентами та результатом виконання арифметичної дії; порядок виконання дій у числовому виразі. Закони додавання і множення. Знаходження значення виразу зручним способом. Прості рівняння. Знаходження невідомого компоненту. Задачі на урівнювання предметів. Правила рівноваги. Ця змістова лінія є пропедевтичною до вивчення алгебраїчного матеріалу.

Змістова лінія «Геометричні фігури» націлена на розвиток в учнів просторових уявлень; формування здатності розрізняти геометричні фігури за їх істотними ознаками на площині і у просторі; формування практичних умінь будувати, креслити, моделювати й конструювати геометричні фігури від руки та за допомогою простих креслярських інструментів. Поняття «периметр», «площа» геометричної фігури. Задачі на знаходження периметру та площі прямокутника, квадрата. Задачі на моделювання (завдання з паличками, задачі на розрізання) спрямовані на пошук нового конструкторського рішення, нових засобів діяльності. Розв'язування таких задач сприяє розвитку просторових уявлень дітей, дивергентного мислення. Ця змістова лінія має пропедевтичний характер.

Змістова лінія «Комбінаторика. Ймовірність події» спрямована, перш за все, на розвиток в учнів гнучкості мислення, уміння планувати можливі сполуки предметів (комбінації), ймовірність появи випадкового явища, що є підґрунтям здатності ефективно діяти у непередбачених життєвих ситуаціях. У даній змістовій лінії розглядається комбінування шляхом перестановки, позиційне комбінування; прості комбінаторні задачі з використанням правила суми та правила добутку; прості випадки підрахунку ймовірності події.

Кожна змістова лінія містить ряд проблемно-пошукових завдань, для розв'язання більшості з яких не потрібні ніякі спеціальні знання, вони не мають певних загальних способів, прийомів розв'язання. Це завдання на розвиток пізнавальних (психічних) процесів: пам'яті, уваги, уяви, швидкості реакції, асоціативності мислення.

До додаткових тем ми відносимо завдання з логічним навантаженням, а саме: «задачі, які розв'язуються з кінця», «задачі на знаходження доданків при відомому значенні суми», «задачі, на планування найгіршого варіанту», «парність чисел», «задачі на справедливий розподіл предметів», «ряди чисел», «одним розчерком», «зашифровані дії: числові ребуси». Методика роботи над даними задачами запропонована О. Митником¹. Вони не є обов'язковими для вивчення. Робота над ними спрямована виключно на розвиток якостей мислення дитини та інтелектуальних умінь.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Властивості та відношення предметів	
<i>Досліджує, виділяє спільні та відмінні ознаки, істотні ознаки предметів, груп предметів.</i> <i>Вміє об'єднати предмети у групу за спільною ознакою, розбити групи предметів на підгрупи за спільною ознакою</i> <i>Усвідомлює зміст відношень між предметами: більше, менше.</i> <i>Наводить приклади предметів, які перебувають у відношенні більше, менше</i>	Ознаки і властивості предметів. Спільні та відмінні ознаки, істотні ознаки. Об'єднання предметів у групу за спільною ознакою. Розбиття групи предметів на підгрупи за спільною ознакою

¹ Митник О. Я. Логіка на уроках математики. Методика роботи над завданнями з логічним навантаженням у курсі математики початкових класів / Олександр Якович Митник. – К.: Початкова школа, 2004. – 104.

Порівнює зміст відношень між предметами: <i>більше, менше</i> зі змістом відношень між предметами: <i>ближче, далі, вище, нижче, старший, молодший</i> <i>Розв'язує</i> задачі, в яких зв'язок між предметами передано за допомогою відношень <i>більше, менше</i>	Задачі, в яких зв'язок між предметами передано за допомогою відношень „більше», „менше».
Числа, дії з числами. Величини	
<i>відтворює</i> послідовність чисел у межах сотні; <i>читає і записує</i> числа, <i>утворює</i> числа різними способами; <i>визначає</i> кількість десятків й одиниць у складі двоцифрового числа; записує число у вигляді суми розрядних доданків; <i>порівнює</i> числа різними способами; <i>виконує</i> додавання та віднімання на основі нумерації чисел; <i>розуміє</i> сутність арифметичних дій додавання і віднімання; <i>прогнозує</i> результат додавання та віднімання; <i>володіє</i> навичками додавання і віднімання одноцифрових чисел у межах 10; <i>використовує</i> у мовленні назви компонентів та результатів арифметичних дій додавання і віднімання; <i>коментує</i> виконання обчислень; <i>володіє</i> навичками додавання і віднімання чисел у межах 100 без переходу через розряд типу: $70 - ^+ 20$; $54 - ^+ 30$; $36 - ^+ 12$ <i>знаходить</i> число, яке на кілька одиниць більше (менше) за дане; <i>розуміє</i> сутність різницевого порівняння чисел; <i>знаходить</i>, на скільки одне число більше або менше за інше; <i>користується</i> в обчисленнях переставним законом додавання; <i>виділяє у тексті</i> задачі умову і запитання; <i>розв'язує</i> прості сюжетні задачі на знаходження суми, остачі; збільшення (зменшення) числа на кілька одиниць у прямій та непрякій формах; на різницеве порівняння; на знаходження невідомого доданка; <i>вміє</i> до даної умови сформулювати запитання; <i>складає</i> прості арифметичні задачі за малюнком, за даним розв'язанням, за коротким записом <i>встановлює</i> взаємозв'язок між діями додавання і віднімання, <i>використовує</i> його під час обчислень; <i>визначає</i> невідомий компонент дії додавання і <i>знаходить</i> його значення; <i>вимірює і порівнює</i> величини: довжину, масу, місткість;	Числа 1 – 10. Число 0. Число. Цифра. Десяток. Числа 11 – 100. Нумерація Розряди двоцифрового числа: «одиниці», «десятки» Арифметичні дії додавання і віднімання. Додавання і віднімання чисел у межах 10. Назви компонентів та результатів додавання і віднімання. Додавання і віднімання чисел у межах 100 без переходу через розряд типу: $70 - ^+ 20$; $54 - ^+ 30$; $36 - ^+ 12$ Збільшення (зменшення) числа на кілька одиниць. Різницеве порівняння. Зміст поняття «задача». Проста арифметична задача. Умова і запитання. Прості сюжетні арифметичні задачі на знаходження суми, остачі; збільшення (зменшення) числа на кілька одиниць у прямій та непрякій формах; на різницеве порівняння; на знаходження невідомого доданка. Короткий запис задачі.

<i>використовує</i> короткі позначення величин (сантиметр – см, дециметр – дм, метр – м); маси (кілограм – кг); місткості (літр – л); часу (година – год, доба, тиждень); <i>додає і віднімає</i> іменовані числа, подані в одних одиницях величини; <i>вміє перевести</i> більші одиниці величини у менші: метр у дециметр, дециметр у сантиметр; <i>вміє перевести</i> менші одиниці величини у більші <i>користується</i> інструментами й допоміжними засобами для вимірювання величин; <i>користується</i> годинником (у межах цілих годин) і календарем для відстеження подій у своєму житті, спостережень у природі тощо; <i>оперує</i> грошима в уявному (ігровому) процесі купівлі–продажу, <i>використовує</i> їх короткі позначення (гривня – грн, копійка – к.)	Взаємозв'язок між додаванням і відніманням. Знаходження невідомого доданка. Величини: довжина, маса, місткість, час. Заміна більших одиниць величини меншими. Заміна менших одиниць величини більшими. Гроші
Вирази, рівності, нерівності, рівняння	
<i>читає і записує</i> математичні вирази: сума і різниця; <i>обчислює</i> значення виразів на 1 – 3 дії; <i>обчислює</i> значення виразів зручним способом, використовуючи переставний і сполучний закони додавання <i>встановлює</i> відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами розв'язує рівняння на знаходження невідомого доданку	Сума. Назва компонентів при додаванні. Правила знаходження невідомого доданку. Рівняння. Різниця. Назва компонентів дії віднімання Вирази на 1 – 2 дії. Числові рівності і нерівності. Переставний і сполучний закони додавання.
Геометричні фігури	
<i>розпізнає</i> геометричні фігури за істотними ознаками на площині і у просторі; <i>усвідомлює</i> відмінність між колом і кругом; <i>співвідносить</i> реальні об'єкти з моделями та зображеннями геометричних фігур; <i>моделює</i> геометричні фігури; <i>вимірює</i> довжину відрізка; <i>креслить</i> відрізки заданої довжини	Трикутник, чотирикутник, квадрат, круг, коло Точка, пряма, промінь, відрізок, ламана. Куб, куля, циліндр, конус, піраміда.
Комбінаторика	
<i>Об'єднує</i> поняття за певним правилом. <i>Наводить приклади</i> комбінування за запропонованими кольорами, обмеженою кількістю цифр. <i>Виконує логічні завдання</i> з паличками, сірниками, шляхом позиційного комбінування. <i>Аналізує і пояснює</i> хід розв'язання завдань. <i>Виконує</i> елементарні дослідження математичних закономірностей з допомогою вчителя	Комбінування. Комбінування шляхом перестановки. Позиційне комбінування.
Додаткові теми: Задачі з логічним навантаженням. Задачі на планування найгіршого варіанту	

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Числа, дії з числами. Величини	
<i>відтворює</i> послідовність чисел у межах сотні; <i>читає і записує</i> числа, утворює числа різними способами; <i>порівнює</i> числа різними способами; <i>визначає</i> розрядний склад двоцифрового числа; <i>подає</i> числа у вигляді суми розрядних доданків; <i>виконує</i> додавання та віднімання на основі нумерації чисел; <i>володіє</i> навичками додавання і віднімання чисел у межах 100 з переходом через розряд типу: $8+7$; $65-^{+}17$, $60-^{+}17$ <i>обчислює</i> усно зручним способом, використовуючи прийом округлення <i>прогнозує</i> результат додавання та віднімання; <i>перевіряє</i> правильність обчислень; <i>розв'язує</i> прості і складені сюжетні задачі, у тому числі задачі з геометричним змістом; <i>вміє</i> з двох простих задач утворити складену; <i>складає</i> сюжетні задачі на одну і дві дії за малюнком, числовим виразом, коротким записом; <i>аналізує та оцінює</i> наявність даних щодо можливості розв'язання арифметичної задачі; <i>створює</i> математичну модель задачі <i>розуміє</i> сутність дій множення і ділення; <i>використовує</i> у мовленні назви компонентів та результатів дій множення і ділення; <i>використовує</i> в обчисленнях взаємозв'язок між множенням і діленням <i>розв'язує і самостійно складає</i> прості сюжетні задачі на конкретний зміст дій множення і ділення (ділення за змістом та на рівні частини) <i>використовує</i> в обчисленнях переставний закон множення, взаємозв'язок між множенням і діленням, правила множення і ділення з числами 1 і 0, ділення рівних чисел; <i>розуміє</i> неможливість ділення на нуль; <i>застосовує</i> в обчисленнях знання таблиць множення чисел 2 – 9 та відповідних випадків ділення; <i>перевіряє</i> правильність обчислень;	Нумерація чисел першої сотні Додавання і віднімання чисел у межах 100 з переходом через десяток типу: $8+7$; $65-^{+}17$, $60-^{+}17$. Округлення Прості та складені сюжетні задачі на додавання і віднімання у межах 100. Арифметичні дії множення і ділення. Назви компонентів та результатів множення і ділення. Парне та непарне число Взаємозв'язок між множенням і діленням. Прості задачі на конкретний зміст дій множення і ділення (ділення за змістом та на рівні частини) Переставний закон множення. Особливі випадки множення і ділення. Табличне множення і ділення.

<i>розв'язує і самостійно складає</i> прості сюжетні задачі на збільшення (зменшення) числа у кілька разів у прямій та непрякій формах; на кратне порівняння чисел; на знаходження невідомого компонента дій множення і ділення <i>вимірює і порівнює</i> величини: довжину, масу, місткість, час, <i>використовує</i> їх короткі позначення (міліметр – мм, сантиметр – см, дециметр – дм, метр – м); маси (кілограм – кг, центнер – ц); місткості (літр – л); часу (хвилина – хв, година – год, доба, тиждень); <i>користується</i> інструментами для вимірювання величин; <i>користується</i> годинником і календарем для визначення часу та планування своєї діяльності, спостережень за явищами природи тощо; <i>виконує</i> обчислення з іменованими числами; <i>оперує</i> грошима в уявному процесі купівлі–продажу та в практичній діяльності, <i>використовує</i> їх короткі позначення	Прості задачі на збільшення (зменшення) числа у кілька разів у прямій та непрякій формах; на кратне порівняння чисел; на знаходження невідомого компонента дій множення і ділення Величини: довжина, маса, місткість, час. Гроші
Вирази, рівності, нерівності, рівняння	
<i>записує</i> математичні твердження, подані в текстовій формі, з використанням математичних символів; <i>встановлює</i> відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами; <i>знаходить</i> значення числового виразу та буквеного виразу із заданим значенням букви; <i>встановлює</i> залежності між компонентами і результатом арифметично дії; <i>застосовує</i> правило порядку виконання дій у виразах без дужок та з дужками; <i>розуміє</i> сутність понять «рівняння», «розв'язок рівняння»; <i>розв'язує</i> рівняння на знаходження невідомих компонентів дії віднімання: зменшуваного, від'ємника; дій множення і ділення	Числові вирази. Буквені вирази. Числові рівності. Числові нерівності Рівняння. Знаходження невідомого компонента дії віднімання Рівняння. Розв'язок рівняння Знаходження невідомого компонента дії множення і ділення
Геометричні фігури	
<i>розпізнає і класифікує</i> геометричні фігури за істотними ознаками; <i>співвідносить</i> реальні об'єкти з моделями геометричних фігур; <i>називає</i> елементи геометричних фігур; <i>моделює</i> геометричні фігури; <i>креслить</i> відрізки заданої довжини; <i>будує</i> прямокутник (квадрат) на аркуші в клітинку; <i>розрізняє</i> круг і коло; <i>вимірює</i> сторони геометричних фігур; <i>обчислює</i> довжину ламаної, периметр многокутника, зокрема, прямокутника, квадрата	Геометричні фігури об'ємні та плоскі. Прямокутник. Квадрат. Круг. Коло. Периметр многокутника. Периметр прямокутника, квадрата

Додаткові теми:

Завдання з логічним навантаженням:

- задачі на планування найгіршого варіанта на конкретний зміст дії множення;
- задачі на планування найгіршого варіанта про предмети, які мають пару;
- ряди чисел. Числові ребуси: додавання, віднімання;
- задачі на визначення кількості розчерків, за допомогою яких можна накреслити фігуру.

ПРОГРАМА «ДОВКІЛЛЯ І Я» (ДіЯ)

Пояснювальна записка

Програма з інтегрованого курсу «Довкілля і Я» (ДіЯ) побудована за концентричним принципом, що сприяє поступовому поглибленню та розширенню змісту кожної теми у двох циклах початкової освіти.

Програма курсу «Довкілля і Я» та відповідне навчально-методичне забезпечення для першого (1-2 клас) циклу початкової освіти закладів загальної середньої освіти передбачає інтеграцію таких освітніх галузей: «Природнича», «Громадянська та історична», «Соціальна та здоров'язбережувальна». У програмі представлене авторське бачення інтеграції для досягнення результатів навчання у здобувачів освіти за природничою, громадянською та історичною, соціальною та здоров'язбережувальною освітніми галузями Державного стандарту початкової освіти.

ДіЯ повністю реалізує вимоги Державного стандарту початкової освіти щодо формування ключових компетентностей, наскрізних умінь та результатів навчання в контексті зазначених освітніх галузей. Особливу увагу приділено формуванню в учнів допитливості, умінню генерувати ідеї, висувати гіпотези, аргументувати власні думки, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження, працювати у групі, керувати емоціями.

Мета вивчення курсу полягає у вихованні творчої, соціально активної, критично мислячої, емпатійної людини, яка виявляє дбайливе ставлення до довкілля, природних ресурсів та культурної спадщини; формуванні у свідомості учня/учениці цілісного сприйняття довкілля як свого власного, так і загального для всіх людей, для всього живого; розвитку почуття єдності людини, суспільства і природи.

Завдання інтегрованого курсу:

- формування в учнів екологічно й етично обґрунтованої поведінки в довкіллі та соціумі;
- виховання патріотичного ставлення до свого міста (села), до своєї Батьківщини;
- створення умов для пізнання самого себе, довкілля;
- підготовка учнів до вивчення природничих предметів у основній школі;
- розвиток в учнів пізнавальних навичок (process skills), IBL, комунікативності, емоційного інтелекту та креативності.

ДіЯ побудовано відповідно до таких **принципів**:

- **науковості**: включення в зміст навчання науково перевірених знань, які відповідають сучасному рівню розвитку науки;
- **доступності**: викладання та зв'язок теорії навчання з життям і практикою;
- **логічної послідовності**: наступності, систематичності та безперервності розвитку учня/учениці; достатності засвоєння учнями

предметних компетентностей; розкриття причинно-наслідкових зв'язків явищ, процесів, подій, які вивчаються;

- **інтеграції:** логічного поєднання змісту різних освітніх галузей для формування цілісної картини світу в учнів синтезу різнохарактерного змісту;

- **практичної спрямованості:** засвоєння предметного змісту через практичну, дослідницьку діяльність;

- **концентричності:** структурування змісту та видів діяльності за «концентрами», що передбачають їх поступове циклічне розширення та поглиблення;

- **сезонності:** упорядкування змісту відповідно до сезонів, завдяки чому діти можуть вивчати природні об'єкти та явища у природних умовах.

Зміст інтегрованого курсу реалізується через такі сфери пізнання: природа, соціум, людина. Завдяки цьому стає можливим охоплення широкого кола питань: від елементарних правил особистої гігієни до знань про нашу планету, країни та народи світу. У контексті природничої освітньої галузі передбачено пропедевтичне вивчення базових понять біології, хімії, фізики. Сформований фундамент знань основ наук з урахуванням розвитку критичного мислення та навичок аналізу, навичок вирішення проблем та креативності, вміння бути гнучким, толерантним та емпатійним, з відкритим та допитливим розумом, дозволить учням/ученицям бути готовими до сприйняття довкілля, висування гіпотез та досліджень об'єктів довкілля для пізнання нового.

Важливими напрямками роботи з учнями є формування у них розуміння характерних особливостей науки як форми людських знань і розслідувань, а також усвідомлення впливу науки і техніки на матеріальне, інтелектуальне й культурне середовище. Особливу увагу приділено формуванню в учнів таких умінь: робити припущення і висновки, засновані на доказах, здатність приймати рішення щодо поведінки у довкіллі, природному світі, здатність розуміти причини змін у ньому, оцінювати вплив діяльності людини на довкілля. Курсом передбачено виховання екологічної свідомості, яка набула у XXI столітті особливого значення для виживання людства.

Програма курсу ДіЯ у першому циклі початкової освіти реалізується через такі змістові лінії: «Світ, у якому ми живемо», «Нежива природа», «Жива природа», «Україна – рідний край».

Ці змістові лінії є підґрунтям для розвитку навичок STEM та навчання основ наукових знань або поглибленого і профільного вивчення природничих навчальних предметів. Реалізація наведених змістових ліній стане фундаментом для формування дослідницьких навичок, що у майбутньому на вищих рівнях освіти перейдуть у інноваційну та підприємницьку компетентності.

Форми та методи навчання.

Пріоритетними формами організації процесу навчання є інтегрований урок, дидактична гра, творчий проєкт.

Формами організації діяльності учнів є групова, індивідуальна, колективна. Пріоритет надається груповим та парним формам роботи.

Реалізація навчальної програми передбачає використання таких методів навчання:

- проблемний,
- дослідницько–пізнавальний (IBL),
- дидактична гра;
- моделювання,
- проєктування.

За авторською концепцією для розвитку в учнів основ наукової освіти вчитель має застосовувати проблемний та дослідницько–пізнавальний методи, використання яких має сформувати учня як запитувача. Початковим є те, що діти цікавляться і хочуть вивчити об'єкти навколо них, які зображуються, зокрема за допомогою малюнків для тем тижня. Кінцева мета – учні вміють користуватися науковими інструментами, які допомагають їм досліджувати свій природний та фізичний світ.

Дослідницько-пошуковий метод, моделювання та проєктування спрямовані на формування в учнів навички організації наукових процесів (science process skills): учні навчаються логічно вибудовувати кроки у розумовому процесі, щоб дізнатися, як відповісти на їх запитання про те, як працює світ. Навички організації наукових процесів включають спостереження за властивостями об'єкту, вимірювання величин, сортування/класифікацію, умовиводи, прогнозування (припущення), експериментування та спілкування при обговоренні.

Дидактична гра є одним із способів інтеграції набутих умінь у діяльність, а з іншого боку – навчання через цікаві, близькі та знайомі учням способи діяльності.

Мотивація та стимулювання пізнавального інтересу учнів досягається шляхом використання таких методів: навчання через гру, через доповнену реальність, перевернутий клас та інші інноваційні методи.

Система оцінювання

Визначення результатів освітньої діяльності здобувачів освіти ґрунтується на засадах *формувального оцінювання*. Формувальне оцінювання має на меті: постійно відстежувати навчальний поступ учнів; формувати в учнів впевненість у собі, наголошуючи на її сильних сторонах, а не на помилках, діагностувати досягнення на кожному з етапів навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; підтримувати бажання навчатися та прагнути максимально можливих результатів; запобігати побоюванням помилитися.

Інструментами формувального оцінювання учнів є:

- критерії оцінювання та чек-листи;
- портфоліо досягнень учня;
- схематичні та вербальні шкали для здійснення само– та взаємооцінювання;
- «петля зворотного зв'язку», яка забезпечується спеціальними дидактичними одиницями.

Змістові лінії		
1 клас	2 клас	Зміст навчання
Світ, у якому ми живемо	Змістова лінія «Світ, у якому ми живемо» спрямована на формування зацікавленого ставлення здобувача освіти до пізнання довкілля, явищ природи, навичок спостереження, експериментування та моделювання. У першому класі включає теми, які стосуються школи, дому, найближчого природного, соціокультурного і техногенного середовища. У другому класі ці ж теми вивчаються з подальшим розширенням областей пізнання довкілля, а також пізнання себе, змін, які відбуваються з власним тілом, безпеки і небезпеки.	
Нежива природа	Змістова лінія «Нежива природа» передбачає знайомство з об'єктами та явищами неживої природи, змінами, що відбуваються на планеті, використання інструментів та приладів для дослідження й експериментування, формування навичок раціонального використання ресурсів.	
Жива природа	Змістова лінія «Жива природа» включає ознайомлення із флорою і фауною рідного краю, України й частково світу, охороною природи, розуміння та дослідження зв'язків та взаємозалежностей між рослинами, тваринами й людиною та формування бережливого ставлення до довкілля.	
Україна – рідний край	Змістова лінія «Україна – рідний край» спрямована на формування патріотичного ставлення до довкілля, малої Батьківщини, України та її географічної цілісності, виховання толерантності до національних спільнот, добросусідського ставлення до країн–сусідів, поваги до державних та народних символів країни, усвідомлення ролі видатних постатей та значення винаходів українських дослідників.	

1 клас

<i>Змістова лінія, пропонується зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
Світ, у якому ми живемо Вітаю, школо! Як поводитись у класі.	Знання, розуміння та використання використовує у своєму мовленні	Хто я? Який я? Яка я?

<i>Змістова лінія, пропонований зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
Дорога до школи На шкільному подвір'ї. Хто може допомогти у школі. Вчимося ставити питання та досліджувати довкілля. Помічники і помічниці. Повага до рідних і вчителів. Права та обов'язки учнів та учениць. Подорож у світ природи. Правила поведінки в природі. Місто та село. Прикмети різних пір року. Який я? Яка Я? Схожі і відмінні. Моє тіло Органи чуття. Очі і зір Вуха і слух. Голос і звук. Ніс і запах. Язик і смак. Шкіра і дотик.	терміни: школа, учень, учениця, довкілля, осінь, прикмета, план, органи чуття [2 ПРО 2.1]; <i>пояснює</i> розмаїття природних об'єктів [2 ПРО 3.2]; потреби свої та інших осіб; від кого та від чого залежить задоволення потреб [2 СЗО 4.3], важливість навчання у школі для свого життя та добробуту; планує свій день (навчальний та вихідний) [2 СЗО 4.6]; <i>розуміє</i> важливість дотримання правил поведінки учнів у школі; виконання обов'язків учнів [2 ПРО 1.6], [2 СЗО 1.1]; <i>розпізнає</i> , що приносить задоволення та користь [2 СЗО 3.4] Діяльність <i>дотримується</i> правил поведінки у школі, довкіллі; правил дорожнього руху; культури спілкування; догляду за органами чуття [2 СЗО 1.1], [2 СЗО 1.4], [2 СЗО 2.1]; <i>вміє</i> слухати, реагувати на репліки, ставити запитання та висловлювати свою думку [2 СЗО 1.2], [2 СЗО 4.4]; проводити спостереження; самостійно робити висновки за результатами спостережень [2 ПРО 1.2], [2 ПРО 1.3]; читати план парку, міста [2 ПРО 1.1], [2 ПРО 2.2]; наводити приклади бережливого ставлення до природи [2 ПРО 3.2]; <i>розпізнає</i> знаки, символи і попередження щодо ймовірної небезпеки [2 СЗО 4.2]; <i>називає</i> органи чуття людини [2 СЗО 3.1], ознаки організмів; прикмети осені [2 ПРО 1.1]; <i>визначає</i> здорові та шкідливі звички [2 СЗО 3.1] зміни у власному організмі і приймає їх [2 СЗО 3.2]; <i>використовує</i> прилади, за допомогою яких досліджують природу (лупа) [2 ПРО 1.2]. [2 ПРО 1.4], [2 ПРО 3.3];	Як я сприймаю світ? Чому у школі цікаво? Хто може допомогти? Як уникнути небезпеки? Хто допоможе мені у небезпеці? Що таке право і обов'язок? Що є в місті, що – в селі? Як безпечно провести час на канікулах? Чим особлива моя родина? Які у мене є права? Як навчитися стримувати емоції? Які зміни відбуваються восени? Де зібрати овочі? Де ростуть фрукти? Як я сприймаю світ? Хто та що допомагає орієнтуватися в довкіллі? Чим особлива людина? З яких частин складається тіло людини?

<i>Змістова лінія, пропонований зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
	<i>досліджує</i> тіла на дотик; професії, пов'язані зі спілкуванням [2 ПРО 1.2] <i>класифікує</i> рослини і тварини; культурні й дикорослі; фрукти, овочі, ягоди; тварини свійські і дикі [2 ПРО 4.2], [2 СЗО 2.1]; <i>знає</i> будову тіла [2 ПРО 1.2], [2 ПРО 3.3]; <i>виконує</i> різні ролі в групі, бере активну участь у спільній роботі [2 СЗО 4.7] Ставлення <i>усвідомлює</i> необхідність взаємодії у школі; поваги до рідних та вчителів; відповідального ставлення до довкілля, природних ресурсів [2 ПРО 1.5], [2 ПРО 3.2], [2 ПРО 3.4], [2 СЗО 2.2]; <i>виявляє</i> толерантність, ввічливість [2 ПРО 1.6], [2 СЗО 1.2]. <i>упорядковує</i> власне навчання відповідно до своїх потреб та рекомендованих умов [2 СЗО 4.1] <i>оцінює</i> позитивний і негативний вплив на вибір здорової та безпечної поведінки [2 СЗО 3.3]	
Нежива природа Дарунки сонця Мандрівка веселої краплинки. Я і хмарка, і туман Що таке небо? Невтомний мандрівник Земля—годувальниця Скарби землі. З чого це зроблено? Властивості об'єктів (Величина, маса, колір). Найбільший і найменший Легший і важчий Світ різнокольоровий Гаряче чи холодне Про що розкаже дотик Як рідке тече? Рукотворні тіла та матеріали.	Знання, розуміння та використання <i>використовує</i> у своєму мовленні терміни: Сонце, Земля, повітря, вітер, вода, ґрунт; глобус [2 ПРО 2.1]; <i>пояснює</i> значення для життя на Землі об'єктів неживої природи: Сонця, повітря, води та ґрунту [2 ПРО 1.1]; <i>розуміє</i> склад повітря, причини утворення вітру; властивості води, піску, глини; модель Землі – глобус [2 ПРО 1.1], [2 ПРО 1.4]; Діяльність <i>дотримується</i> правил безпечного дослідження; поводження з гарячими тілами [2 ПРО 1.3]; <i>вміє</i> визначати матеріал, з якого виготовлено чи складається тіло;	Що мені дарує Сонце ? Як утворюється тінь? Чому змінюються пори року? Яка вода на дотик? Чим я дихаю? Чому без повітря немає життя? Чим особлива Земля? Як я можу визначити тепло і холод? Що важче? Що більше? З чого це зроблено?

<i>Змістова лінія, пропонований зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
	порівнювати тіла за кольором, розміром та масою; визначати гаряче та холодне [2 ПРО 1.1],[2 ПРО 1.2], [2 ПРО 4.3]; <i>використовує</i> прилади (Лупа, лінійка, терези) для експериментування [2 ПРО 1.4], [2 ПРО 3.3]; <i>класифікує</i> тіла на природні та рукотворні (штучні) за їхніми ознаками [2 ПРО 2.2], [2 ПРО 4.2]; <i>досліджує</i> деякі властивості повітря, води, ґрунту; дрібні деталі на поверхні тіл за допомогою лупи; суходіл та воду на поверхні Землі за допомогою глобуса [2 ПРО 1.2], [2 ПРО 3.3]; Ставлення <i>усвідомлює</i> необхідність раціонального використання води та інших ресурсів планети Землі [2 ПРО 1.6], важливість помірності у споживанні продукції та користуванні послугами [2 СЗО 4.5]; <i>висловлює</i> готовність економити воду у побуті [2 ПРО 1.6]; <i>оцінює</i> агрегатний стан тіл довкілля [2 ПРО 3.3].	Як рідке тече? Для чого потрібні лупа, лінійка, терези? Як можна економити воду?
Україна – рідний край Україна – моя Батьківщина. Україна на карті Українські зимові свята Блакитні скарби України. Дніпро – головна річка України Таємничі Карпати Сонячний Крим Мандрівка Україною Рідний край Моя мала Батьківщина Тече річка невеличка Мої зелені друзі Пригоди зернинки Зелена аптека Хто в зоопарку живе	Знання, розуміння та використання <i>використовує</i> у своєму мовленні: Україна, Київ, Дніпро, Батьківщина, столиця [2 ПРО 2.1]; <i>пояснює</i> значення державних символів, національні традиції святкування зимових свят Діяльність <i>дотримується</i> правил поведінки під час екскурсій та у природі (у лісі, на воді) [2 ПРО 3.2], [2 СЗО 1.1], [2 СЗО 2.1]; <i>вміє</i> знаходити на карті Україну, Дніпро, свою область [2 ПРО 1.1]; <i>наводить</i> по 3–4 приклади свійських і диких тварин; культурних і дикорослих рослин [2	Як зображують Землю? Як називається країна, у якій я живу? Яка головна річка України? Де я живу? Як відшукати Україну на карті? Чому природа України неповторна? Які пам'ятки природи є у моєму

Змістова лінія, пропонований зміст	Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Основні запитання
Люби, шануй, оберігай свій рідний край Працею славна людина	ПРО 1.1]; використовує засоби фіксування об'єктів природи [2 ПРО 2.2]; Розрізняє об'єкти довкілля: ліс, поле, гори, озеро, річка, море, називає рослини і тварини, які їх населюють [2 ПРО 2.2], [2 ПРО 4.2]; досліджує рослини та тварини рідного краю; професії, пов'язані з діяльністю в природі, її доглядом та охороною [2 ПРО 1.2]; Ставлення усвідомлює чому природа України неповторна [2 ПРО 1.5]; висловлює потребу берегти природні багатства [2 ПРО 1.6], [2 ПРО 3.2], [2 ПРО 4.1], помірності у споживанні продукції та користуванні послугами [2 СЗО 4.5]; виявляє готовність навчатись у групах, парах [2 ПРО 1.6], [2 СЗО 1.2]; оцінює результати своєї роботи, що стосуються теми [2 ПРО 2.1], [2 ПРО 2.2].	рідному краї? Які пам'ятки культури є у моєму рідному краї? Як можна берегти природу?
Жива природа Царства живої природи Зелена диво–планета Будова рослин Що де росте? Різноманітність рослин Догляд за кімнатними рослинами. Умови росту і розвитку рослин. Плоди та насіння. Царство Тварини Хто де живе? Хто домівку у воді має? Хто вміє літати? Куди поспішають мурашки? Домашні улюбленці.	Знання, розуміння та використання використовує у своєму мовленні: царства живої природи, рослини, тварини, стовбур, корінь, листок, плід, квітка [2 ПРО 2.1]; пояснює різницю між деревами, кущами, трав'янистими рослинами [2 ПРО 1.1]; розуміє, що тварини і рослини належать до живої природи [2 ПРО 3.1] Діяльність дотримується правил поведінки у природі [2 ПРО 1.6]; розпізнає у довкіллі і називає представників комах, риб, птахів, звірів [2 ПРО 1.1]; використовує знання про особливості об'єктів живої природи та їхні способи існування [2 ПРО 3.1], [2 СЗО 2.1];	Що де росте? Хто де живе? Хто домівку у воді має? Хто вміє літати? Куди поспішають мурашки? Які тварини свійські, а які дикі? Як я доглядаю за домашніми улюбленими? Як поводитись серед природи?

<i>Змістова лінія, пропонує зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
	розпізнає і називає об'єкти живої і неживої природи та пояснює свій вибір, здійснює поділ рослин на дерева, кущі, трав'янисті рослини, дерев – на листяні та хвойні [2 ПРО 4.2] ; досліджує можливі шляхи використання дикорослих та культурних рослин [2 ПРО 1.2], [2 ПРО 3.3], [2 ПРО 4.1], [2 ПРО 4.3]. Ставлення усвідомлює, що людина частина живої природи [2 ПРО 1.5]; висловлює готовність доглядати за кімнатними рослинами та домашніми тваринами [2 ПРО 1.6], [2 ПРО 3.2];	Чому потрібно оберігати рослини і тварини?

2 клас

<i>Змістова лінія, пропонує зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
Світ, у якому ми живемо Людське тіло і зміни в ньому. Догляд за органами тіла? Я – неповторний / неповторна. Фізичні вправи і здоров'я (загартовування, постава тощо). Навчання і відпочинок. Харчування і здоров'я. Здоров'я і хвороби. Мій характер. Емоції та взаєморозуміння. Повага до себе та інших людей. Спілкування. Правила спілкування. Мій особистий простір. Тиск, неповага, приниження і протидія їм. Здорова поведінка та корисні звички, їх вплив на збереження здоров'я. Як виявити шкідливі звички та як їх позбутись? Безпека на вулиці Правила дорожнього руху	Знання, розуміння та використання досліджує і представляє (на прикладі однолітків і родини) неповторність кожної людини, беручи до уваги зовнішність, поведінку, характер, уподобання тощо [2 ГІО 1–6]; висловлює припущення, чому люди стають товаришами, однокласниками, друзями / опонентами, супротивниками, ворогами [2 ГІО 2–6]; досліджує свій організм [2 ПРО 1–4.3–9]; пояснює, як змінюється людина впродовж життя [2 ГІО 1–1]; пояснює, чому люди перебувають разом, взаємодіють [2 ГІО 2–7]; пояснює, до кого можна звернутися по допомогу, якщо когось ображають або принижують [2 ГІО 2–6];	Як я расту і розвиваюсь? Як дбати про поставу? Які риси характеру допомагають навчатись? Як я расту і розвиваюсь? Який у мене характер? Від чого залежить моя безпека вдома? Як дбати про здоров'я і безпеку взимку? Що об'єднує людей? Як здобути козацьке здоров'я?

<i>Змістова лінія, пропонований зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
Безпека вдома Безпечна поведінка на екскурсії, на природі. Безпечні місця для ігор і розваг. Ознаки підозрілих предметів, забутих речей, вибухових пристроїв. Куди звертатися за допомогою? Піклування про здоров'я в сім'ї. Ситуації, коли інші люди потребують допомоги. Правила поведінки у громадських місцях, які я відвідую. Важливість добрих вчинків для людини. Вибір одягу та корисних для здоров'я продуктів. Ощадність використання природних ресурсів. Природні, штучні та рукотворні об'єкти, їхнє значення для людини. Використання природних і штучних матеріалів у побуті. Винаходи людства та їхній вплив на життєдіяльність людини. Що поєднує родину? Родинні свята і традиції.	зауважує і виокремлює зміни, які відбулися у його / її правах (у школі колись і тепер) [2 ГІО 2–1]; формує риси характеру, які допомагають вчитися, здорові звички [2 ПРО 3.1]; досліджує власну поведінку та способи її розвитку; визначає здорові та шкідливі звички [2 СЗО 3.1]; визначає зміни у власному організмі і приймає їх [2 СЗО 3.2]; розпізнає ситуації небезпеки вдома, на вулиці або у школі та пояснює, що робити в цих ситуаціях [2 СЗО 1–2]; пояснює ситуації, у яких побутові прилади, речовини можуть бути небезпечними для людини [2 СЗО 1–2]; описує дії, доцільні в разі небезпечної ситуації з вогнем, водою, газом, вибухонебезпечними предметами та речовинами [2 СЗО 1–2]; описує дії, доцільні в разі контакту з незнайомою людиною [2 СЗО 1–2]; розпізнає предмети, до яких не можна торкатися (забуті сторонніми людьми речі, зброя тощо) [2 СЗО 1–2]; пояснює можливі наслідки для себе від власної необачної поведінки вдома [2 СЗО 1–2]; пояснює можливі небезпеки, з якими може стикатися людина в доквітлі [2 СЗО 1–2]; прогнозує наслідки небезпечної поведінки з підозрілими предметами, забутими речами, вибуховими пристроями та зброєю [2 СЗО 1–2]; розрізняє корисні та шкідливі впливи на вибір безпечної поведінки з боку батьків, вчителів, друзів, ЗМІ тощо [2 СЗО 1–3];	Які небезпеки можуть очікувати у школі? Чому люди дотримуються правил? Як доглядати за власним тілом? З яких матеріалів зроблені вироби? Які властивості матеріалів я знаю? Як людина змінює світ? Як у мій дім приходить електроенергія? Чому потрібно заощаджувати електроенергію? Яким буває рух? Як усе рухається?

<i>Змістова лінія, пропонований зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
	пояснює, як правила безпечної поведінки та їх дотримання впливають на безпеку в довкіллі, зокрема вдома, у школі [2 СЗО 1–3] пояснює правила безпечної поведінки вдома (з побутовими приладами, речовинами тощо) [2 СЗО 1–2]; розрізняє основні знаки та символи дорожнього руху [2 СЗО 1–2]; розрізняє підозрілі предмети (забуті речі, зброя та її елементи тощо) та пояснює, куди і як звернутися з повідомленням про знахідку [2 СЗО 1–2]; визначає осіб, які можуть надати допомогу в разі небезпеки [2 СЗО 1–1]; описує приклади діяльності служб допомоги в небезпечних ситуаціях та ідентифікує їх телефони [2 СЗО 1–1]; пояснює, як надати елементарну невідкладну допомогу [2 СЗО 1–1]; розрізняє найважливіші попереджувальні знаки та символи, пояснює, що вони означають [2 СЗО 1–4]; визначає місця, де можна безпечно відпочити [2 СЗО 1–4]; розпізнає вияви неповаги та приниження [2 СЗО 1.1]; уникає виявів неповаги та приниження у власній поведінці [2 СЗО 1–1]; належно реагує на цькування, тиск та приниження [2 СЗО 1–1]; пояснює, що всі люди (зокрема діти) мають право захищати свою гідність і недоторканість свого тіла [2 СЗО 1–1]; – пояснює, як безпечно і без шкоди для здоров'я поводитися в Інтернет–мережі [2 СЗО 1–1];	

<i>Змістова лінія, пропонуваній зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
	організовує власне навчання відповідно до своїх потреб та рекомендованих умов [2 СЗО 4.1]; усвідомлює свої емоційні реакції, має уявлення про родинне дерево [2 ПРО 1.5]; висловлює готовність ухвалювати рішення щодо простих побутових ситуацій з користю для здоров'я і безпеки [2 ПРО 1.6], [2 СЗО 1.3], [2 СЗО 2.2]; розпізнає, що приносить задоволення та користь [2 СЗО 3.4]; розпізнає попереджувальні знаки і символи щодо ймовірної небезпеки [2 СЗО 4.2]; розпізнає природні та рукотворні (штучні) об'єкти [2 ПРО 3–3]; порівнює рукотворні (штучні) об'єкти за певними властивостями [2 ПРО 3–3]; розрізняє природне і створене людиною довкілля [2 ПРО 3–3]; пояснює, як використовувати штучні матеріали (пластмасу, гуму, скло, метал, папір) на основі їхніх властивостей [2 ПРО 3–3]; описує, з чого виготовляють папір, скло тощо [2 ПРО 3–3.]; пояснює вплив штучних матеріалів та рукотворних об'єктів на довкілля [2 ПРО 3–3]; описує деякі найважливіші винаходи людства [2 ПРО 3–3]. Ставлення виявляє повагу до своєї сім'ї, родичів, любов до батьків; бажання вчитися; готовність до моральної оцінки власних вчинків [2 СЗО 1.4], [2 СЗО 4.4]; оцінює правильність / неправильність запропонованих відповідей; адекватно сприймає зауваження та рекомендації вчителя [2 ПРО 1.6], [2 СЗО 2.2]; позитивний і негативний вплив на	

<i>Змістова лінія, пропонований зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
	вибір здорової та безпечної поведінки [2 СЗО 3.3]. Діяльність залучає людей, зокрема й тих, які відрізняються від нього /неї, до спілкування, гри, навчання [2 ГІО 2–7]; надає допомогу тим, хто її потребує, і висловлює вдячність за підтримку [2 ГІО 2–7]; обирає безпечну дорогу, розробляє безпечний маршрут до / зі школи з урахуванням правил дорожнього руху [2 СЗО 1 2]; обирає свої дії як учасник дорожнього руху з найменшим ризиком [2 СЗО 1–2] демонструє, як попросити допомоги при потребі [2 СЗО 1–1]; пропонує способи повторного використання рукотворних об'єктів [2 ПРО 3–4]; дотримується правил безпечної поведінки в школі, на природі тощо; правил етикету; особистої гігієни [2 СЗО 1.1], [2 СЗО 2.1]; наводить приклади того, як рукотворні (штучні) об'єкти (серед них і механізми) допомагають людині [2 ПРО 3–3]; дотримується правил безпечної поведінки в різних ситуаціях [2 СЗО 1–2];.	
Нежива природа Тіла навколо: природні й рукотворні. Зміна дня і ночі. Пори року. Місяці та їхні назви Хмари й опади. Зміна станів води. Як вимірювати температуру повітря? Як одягатися за погодою? Тепло. Вогонь. Джерела тепла.	Знання, розуміння та використання вирішує, що він / вона хотів / хотіла б дослідити [2 ПРО 1–1]; визначає, які органи чуття знадобляться для обраного дослідження [2 ПРО 1–1]; пояснює, навіщо він / вона виконує певні дії, спостерігаючи за природними об'єктами / явищами або експериментуючи з ними [2 ПРО 1–1];	Як розкрити таємниці природи? Які природні явища бувають? Чому жовтіє і опадає листя? Чому не можна спалювати опале листя?

<i>Змістова лінія, пропонуваній зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
Світло і тінь. Гномон та сучасні годинники Звуки і слух. Дослідження і вимірювання. З чого виготовлені прилади для вимірювання? Тверді тіла, рідини та гази. Нагрівання, охолодження – випаровування рідини.	передбачає, якого результату досліджень він / вона очікує [2 ПРО 1–1]; висловлює здогад про ймовірний результат [2 ПРО 1–1] описує послідовність дій в експерименті спостереженні [2 ПРО 1–1]; описує етапи розвитку рослин [2 ПРО 1–1]; описує, як вода перетворюється на пару або лід / сніг, як тане лід / сніг, утворюється роса / іній / туман / дощ / паморозь [2 ПРО 1–1]; описує зміни, що відбуваються з повітрям (розширення під час нагрівання і стискання під час охолодження) [2 ПРО 1–1]; розрізняє складники ґрунту (пісок, глина, каміння тощо) [2 ПРО 1–1]; досліджує зміну положення Сонця на небосхилі за допомогою гномону [2 ПРО 1.4], [2 ПРО 4.3] розрізняє звуки за джерелом, гучністю [2 ПРО 1-1]; розрізняє музичні звуки, звуки мовлення і шуми [2 ПРО 1–1]; пояснює, що люди сприймають звуки по-різному [2 ПРО 1–1]; описує, як виникають «сонячні зайчики» [2 ПРО 1 –1]; пояснює, чому утворюється тінь [2 ПРО 1–1]; розрізняє об'єкти, які випромінюють світло, прозорі та непрозорі об'єкти [2 ПРО 1–1]; пояснює, що люди бачать світ по-різному [2ПРО1–1]; розуміє явища природи; називає пори року та відповідні їм місяці; тривалість доби, місяців і року [2 ПРО 3.1]; вміє розрізняти опади [2 ПРО 2.2]; знає картографічні позначки [2 ПРО 2.2];	Що змінюється в природі та житті людей восени? Як виміряти температуру повітря? Звідки беруться хмари? Чому буває вітер? Що таке погода? Чи можна її передбачити? Як відрізнити природне та рукотворне? Хто включає світло зранку? Яку енергію дає Сонце? Як людина використовує енергію вітру і води? Чому зима за осінню приходить? Як одягатися за погодою? Що таке вогонь? Що таке горизонт? Як орієнтуватися в лісі? Як змінюється Земля? Як використовують дари Землі люди? Чим виміряти температуру? Які є джерела тепла?

<i>Змістова лінія, пропонуваній зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
	розповідає про власні емоції, які виникають під час спостереження та експериментування [2 ПРО 1–1]; використовує інформацію з відомих та запропонованих іншими джерел (книги, фільми тощо) [2 ПРО 1–2]; запитує, щоб довідатися більше про природу [2 ПРО 1 – 2]; визначає, якої інформації не вистачає для дослідження [2 ПРО 1–2]; вказує на інформацію, яку не розуміє [2 ПРО 1–2]; вирізняє істотну інформацію про природу [2 ПРО 1–4]; на основі власного досвіду знаходить підтвердження правдивості відомостей про природу, висловлює свою думку про це [2 ПРО 1–4]; розрізняє нереалістичне уявлення про об'єкти природи і факти про них на основі доступних джерел [2 ПРО 1–4]; запитує в дорослих про правдивість здобутої інформації [2 ПРО 1–4]; розпізнає об'єкти довкілля (за кольором, смаком, формою, звуком тощо) [2 ПРО 1–4]; розпізнає і називає об'єкти неживої природи, пояснює свій вибір [2 ПРО 1–4]; Ставлення усвідомлює вплив Сонця на зміни в неживій природі, які відбуваються впродовж року [2 ПРО 1.5]; висловлює свою думку про улюблену пору року та явища природи, характерні для неї; пояснює, що помилки можуть допомогти у дослідженні [2 ПРО 1–1];	Як визначити масу? Чому вода випаровується? Як примусити лід розтанути? Коли зимова прогулянка безпечна? Яка наша планета? Як визначати сторони світу? Про що «розповідає» карта світу? Який материк найбільший? Які рекорди має Африка? Скільки існує Америк? Де знаходиться найбільший острів на планеті? Чим дивує Південна Америка? Звідки родом кенгуру?

<i>Змістова лінія, пропонуваній зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
	оцінює значення повітря та води; корисних копалин [2 ПРО 3.2]; оцінює можливу небезпеку від природних явищ [2 ПРО 3.1], [2 СЗО 2.2]; виявляє економне ставлення до природних ресурсів; усвідомлює необхідність дбайливого ставлення до природи [2 ПРО 3.4]. Діяльність добирає найпростіші матеріали та прилади, які можна застосувати [2 ПРО 1–1]; проводить (самостійно або в групі) прості спостереження / досліди [2 ПРО 1–1]; застосовує за потреби найпростіші матеріали та прилади, зокрема лінійку, лупу, терези, термометр [2 ПРО 1–1]; фіксує здобуту інформацію / дані словами, малюнками, символами, за допомогою цифрових аудіо–, відео–, фото–пристроїв [2 ПРО 1–2]; записує результати дослідів (наприклад, у таблицю) [2 ПРО 1–2]; розповідає про форму Землі [2 ПРО 2–3.]; співвідносить об'єкти та явища неживої природи з їхніми зображеннями / описами і навпаки [2 ПРО 1–4]; класифікує види водойм [2 ПРО 4.2].	
Жива природа Спостереження та експеримент як основні методи дослідження. Різноманітність рослин. Будова рослин (корінь, квітка, стебло, листки, плоди). Плоди і насіння.	Знання, розуміння та використання пояснює різницю між спостереженням за природою і «спогляданням» природи [2 ПРО 1–1]; використовує у своєму мовленні живлення, розмноження, ріст, розвиток, умови, рух, вимирання, рослини, тварини [2 ПРО 2.1];	Як мандрувати світом, не засмічуючи довкілля? Як восени живуть рослини? Як змінюється життя комах і риб восени? Чи всі птахи восени

<i>Змістова лінія, пропонований зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
Необхідні умови для росту та розвитку рослин. Живлення рослин. Розмноження рослин. Дихання рослин. Рух. Відмирання рослин. Спостереження за етапами розвитку рослин. Догляд за кімнатними рослинами. Умови вирощування рослин. Схеми життєвого циклу квіткових рослин. Рослини–рекордсмени. Рослини – символи. Охорона рослин. Тварини дикі та свійські. Тварини лісу, степу. Тварини водойм Безпека у поводженні з тваринами. Хто дзижчить над вухом (комар, бджола, хрущ). Що робити при укусах комах? Групи тварин. Схеми життєвого циклу тварин. Тварини–рекордсмени . Тварини – символи України. Що потрібно тваринам для життя? Зв'язок людини і природи. Спостереження за тваринами (комахами, павуками, рибами, жабами, птахами, звірами). Заповідники. Правила безпечної поведінки в довкіллі. Взаємозв'язки в природі. Рослини і тварини рідного краю, які потребують особливої охорони. Червона книга України.	розпізнає і називає культурні і дикорослі рослини; перелітних й осілих птахів, диких і свійських тварин, пояснює свій вибір [2 ПРО 1.1], [2 ПРО 4.2]; пояснює значення повітря та води для живих організмів; роль тварин для неживої природи на прикладі дощових черв'їв; причини створення Червоної книги [2 ПРО 1.1], [2 ПРО 3.2]; розуміє екологічні знаки [2 ПРО 3.2]; розуміє вплив діяльності людей на зменшення видів рослин і тварин на планеті [2 ПРО 1.6], [2 ПРО 3.2], [2 ПРО 4.1]; вміє за схемою виявляти ознаки груп рослин, тварин; забезпечити себе від впливу небезпечних рослин, тварин [2 ПРО 1.3]; використовує знання про можливі наслідки укусів тварин і комах, дії рослин–алергенів; уявлення про користь овочів та фруктів для організму людини, про необхідність вживання корисної їжі, збагаченої вітамінами [2 ПРО 3.1], [2 СЗО 2.1], [2 СЗО 2.4]; аналізує схеми життєвого циклу квіткових рослин, тварин [2 ПРО 3.1] класифікує дикорослі та культурні рослини, трав'янисті, дерева та кущі, рослини за природними зонами; розпізнає у довкіллі й називає свійських і диких тварин; тварин різних груп; тварин природних зон; розрізняє породи кішок і собак за довідником [2 ПРО 2.2], [2 ПРО 4.2]. Ставлення усвідомлює взаємозв'язки між живою і неживою природою, рослинами і тваринами, різними тваринами, рослинами, тваринами	відлітають у теплі краї? Які невидимі ланцюги є в осінньому лісі? Як тварини готуються до зими? Чому весна це час пробудження природи? Які бувають рослини? Хіба у воді є рослини? Як ростуть зернятка? Як зберегти життя ялинці? Як квіткові рослини дають життя новим рослинам? Які відмінності є між рослинами та тваринами? Як на світ з'являються тварини? Які невидимі ланцюги є в природі? Як пробуджується природа навесні? Як рослини зустрічають весну? Як зберегти першоцвіти? Як охороняють види рослин і тварин, що зникають? Які рослини і тварини встановлюють рекорди?

<i>Змістова лінія, пропонований зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
	й людиною [2 ПРО 1.5], [2 СЗО 2.3]; висловлює необхідність дбайливого ставлення до природи [2 ПРО 3.1], [2 ПРО 4.2]; виявляє готовність доглядати за домашніми тваринами [2 ПРО 3.2], [2 СЗО 1.4]; до помірного споживання продукції та користування послугами [2 СЗО 4.5]; оцінює можливу небезпеку від дикорослих рослин та диких тварин [2 ПРО 1.6], [2 СЗО 2.4]. Діяльність виконує різні ролі в групі, бере активну участь у спільній роботі [2 СЗО 4.7]; наводить 3–4 приклади рослин та тварин рекордсменів; 3–4 приклади рослин та тварин – символів України [2 ПРО 1.1], [2 ПРО 2.1] дотримується правил поведінки в довкіллі й пояснює ці правила іншим [2 ПРО 2–3]; вищує рослини вдома, у школі [2 ПРО 2–3]; доглядає за домашніми тваринами, піклується про диких тварин [2 ПРО 2–3]; не завдає шкоди тваринам і рослинам під час дослідів та експериментів [2 ПРО 2–3]; не смітить, пояснює про негативні наслідки викидання сміття у лісах, парках, забруднення водойм [2 ПРО 2–3]; дотримується правил безпеки у природі: вживання ягід; поводження з дикими і бездомними тваринами [2 ПРО 3.2]; досліджує умови, необхідні для росту і здорового розвитку рослин і тварин; функції частин рослин [2 ПРО 1.2], [2 ПРО 4.3];	

<i>Змістова лінія, пропонований зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
Україна – рідний край Громадянин та громадянка України Права та обов'язки громадян. Пізнання історії країни та символів держави Історичні події. Видатні історичні постаті. Винаходи українців світового значення. Національний костюм Карта України Заповідники Найважливіші державні свята. Захисники Батьківщини (сучасні українські воїни, козаки). Україна – європейська держава. Україна та її сусіди	Знання, розуміння та використання використовує у своєму мовленні: громадянин, громадянка, права, обов'язки, державні та народні символи, національні спільноти; заповідники [2 ПРО 7–1]; пояснює різницю між державними та народними символами [2 ПРО 8]; визначає та описує місце свого проживання [2 ПРО 2–3]; описує Україну, її найважливіші географічні об'єкти, показує розташування України на карті [2 ПРО 2–3]; описує об'єкти природи своєї місцевості за певними ознаками [2 ПРО 2–3]; встановлює, спираючись на власний досвід і думки старших, коли відбувалися відомі історичні події та жили визначні особи (раніше / пізніше, до / після, давно / недавно) [2 ГІО 3–1]; пояснює потребу дотримання правил у громадських місцях та під час спільних заходів, протидіє (залучаючи дорослих) їх порушенню [2 ГІО 3–2] виокремлює незрозумілі слова з усних та писемних текстів дитячої літератури [2 ГІО 3–4]; дотримується домовленостей [2 ГІО 4–8]; добирає приклади із власного досвіду, які свідчать про його / її відповідальне ставлення до обов'язків як члена шкільної та місцевої громад [2 ГІО 4–8]; розпитує дорослих (родичів) про сучасне громадське життя та минуле України [2 ГІО 5–8]; розпізнає державні символи України, шанобливо ставиться до них [2 ГІО 5–8]; розповідає про державний прапор України, її герб	Хто такі громадяни своєї країни? Що об'єднує людей? Які є символи в моєї країни? Як знайти на карті України свій рідний край? Ким славиться наша історія? Які державні свята та події я знаю? Які країни наші сусіди? Які народи є на Землі? Чому країни прагнуть об'єднуватися? Чому цікаво вивчати культуру різних народів? Які народи проживають в Україні? Ким славиться наша держава? Чому Україна європейська держава? Які є новорічні звичаї в українців? Які природні скарби є в Україні?

<i>Змістова лінія, пропонуваній зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
	[2 ГІО 5–8]; – співає державний гімн України [2 ГІО 5–8]; розповідає про День Незалежності України і традиції його святкування в родині / громаді / країні [2 ГІО 5–8]; розповідає про найважливіші державні свята України [2 ГІО 5–8]; розповідає про видатних історичних осіб / сучасників / сучасниць, чий життя і діяльність пов'язані з місцевою громадою [2 ГІО 4–3.1–3] розповідає про свої права і обов'язки як учасника / –ці шкільної та місцевої громад, пояснює важливість цих прав і обов'язків [2 ГІО 4–6.2–4]; виробляє (з однокласниками) доброчесні правила взаємодії, переконує, що вони потрібні [2 ГІО 4–8.1–1]; розповідає про видатних українців, описує їхню важливість для України [2 ГІО 5–3]; ставить запитання, які допомагають більше дізнатися про важливу для України подію чи особу [2 ГІО 5–3]; представляє загальні відомості про Україну [2 ГІО 5–8.3–1]; Ставлення виявляє повагу до померлих, вшановує героїв і жертв трагедій або злочинів проти людства [2 ГІО 3–2.1–3]; усвідомлює значення винаходів українців, видатних історичних постатей [2 ПРО 1.5]; виявляє національну свідомість [2 ПРО 1.6]; оцінює вплив історичних подій [2 ПРО 3.1]; Діяльність дотримується обов'язків учня та учениці; правил поведінки у	

<i>Змістова лінія, пропонуваній зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
	заповідниках [2 ПРО 3.2], [2 СЗО 2.1]; дотримується встановлених правил поведінки під час проведення державних свят [2 ГЮ 5–8] дотримується належних правил поведінки в місцях пам'яті, пояснює ці правила [2 ГЮ 3–2.1]; долучається до збереження родинних і шкільних традицій, бере участь у громадських урочистостях тощо; пояснює їхнє значення для себе [2 ГЮ 3–7]; виготовляє доступні атрибути до свят та урочистостей [2 ГЮ 3–7]; бере участь у мистецьких (наприклад, театральних) акціях [2 ГЮ 3–7] вдумливо читає короткі історичні оповідання, легенди, міфи тощо [2 ГЮ 3–4]; придумує назву до коротких текстів дитячої літератури [2 ГЮ 3–4]; уміє за допомогою карти чи глобуса визначати країни, з якими межує Україна, заповідники [2 ПРО 1.1], [2 ПРО 1.4]; запитує про значення незрозумілого слова в дорослих або довідується про це за допомогою словника [2 ГЮ 3–4.1]; використовує елементи національного костюма в одязі [2 ПРО 4.3]; класифікує національні спільноти [2 ПРО 4.2]; довідується (з легенд, від старших людей) про походження місцевих назв населених пунктів і географічних об'єктів [2 ГЮ 3–2];	

ПРОГРАМА З МИСТЕЦТВА

Пояснювальна записка

Програма розроблена відповідно до Державного стандарту початкової освіти в освітній галузі «Мистецтво», що реалізується через навчальний предмет «Мистецтво» та інтегрований курс «Я і світ. Дидактичні ігри». У змісті програми інтегруються *музичне, образотворче, синтетичне мистецтво* змістові лінії. Програма спрямована на поліхудожнє виховання особистості, формування в учнів основ цілісної художньої картини світу.

Мета вивчення навчального предмету «Мистецтво» є нормативне забезпечення гармонійного розвитку та виховання особистості дитини засобами мистецтва для застосування вже набутого досвіду в навчальних і життєвих ситуаціях та закладання основ її особистісного зростання й опанування предметів мистецької освітньої галузі у процесі сприймання та інтерпретації творів мистецтва, практичної художньо-творчої діяльності формувати в учнів комплекс ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей, який забезпечить здатність до художньо-творчої самореалізації особистості.

Завдання навчального предмета:

- засвоєння мистецтва як важливого способу пізнання себе, інших та навколишнього світу;
- формування культурної ідентичності через призму народних ремесел рідного краю та надбань культури інших країн;
- набуття інтеграції історичних та сучасних національних цінностей, розуміння культури та традицій рідного краю;
- виховання через інтерпретацію надбань людства та розвитку здатності учнів критично розпізнавати та обробляти візуальну інформацію

Ключові компетентності – якості особистості, що дають змогу ефективно брати участь у різноманітних сферах діяльності (загальнокультурна, соціальна, інформаційно-комунікативна тощо).

Програму цього предмета структуровано за змістовими лініями:

Змістова лінія «Музичне мистецтво» – спрямована на пізнання цінностей, що втілюють твори музичного мистецтва; формування навичок аналізу, інтерпретації інтонаційно-образного змісту музичних творів та зв'язок музики з іншими видами мистецтва; націлює на розвиток креативності та музичних здібностей учнів через практичне освоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовираження.

Змістова лінія «Образотворче мистецтво» – спрямована на пізнання творів образотворчого мистецтва; формування умінь сприймати, аналізувати та інтерпретувати твори візуального мистецтва, визначати взаємозв'язки з іншими видами мистецтва; розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, оцінювати художнє мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення.

Змістова лінія «Синтетичне мистецтво» – спрямована на пізнання цінностей, що втілюють твори синтетичного мистецтва; формування в учнів

умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема у різних культурно-мистецьких заходах, колективних творчих проектах; формування уявлень про можливість і способи регулювати свій емоційний стан завдяки мистецтву.

Основний блок

1 клас

<i>Змістова лінія (блок, модуль)</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні проблеми</i>
«Музичне мистецтво»		
Спів. Ознайомлення з нотною грамотою, (нотний стан, скрипковий ключ, ноти в межах октави, тривалості звуків—ціла, половинна, чверть, восьма) Сприймання творів різних видів мистецтва. Виховні ситуації на основі творів мистецтва. Презентація та характеристика власних творчих досягнень.	Знання, розуміння та використання <i>використовує</i> у своєму мовленні терміни музичної грамоти (нота, нотний стан, звук, тривалості, метр, розмір) [2 МІО 1–1.1–5]; <i>дотримується</i> правил співу [2 МІО 1–1.1–2]; Діяльність <i>дотримується</i> гігієнічних правил використання музичних інструментів; <i>грає</i> в ансамблі прості композиції (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) [2 МІО 1–1.1–3]; <i>вміє</i> виконувати дитячі пісні (зокрема, музичний фольклор); <i>виконує</i> в ансамблі нескладні композиції <i>вправляє</i>ся над інтонацією ; Ставлення <i>усвідомлює</i> корисність співу для організму; вплив музичного мистецтва на розвиток людини [3 МІО 3–4] ; <i>презентує</i> результати власної творчості (співає улюблені пісні, виконує танцювальні рухи) [3 МІО 3–2]; оцінює власну творчість [3 МІО 3–1]	Що приховує у собі скрипковий ключ? Де живуть ноти? Чому ноти мають різні тривалості? Як прочитати нотний текст? Якими інструментами можна відтворити звуки природи? <i>Екскурсія.</i> Музей музичних інструментів. Концерт. Обмін враженнями від концерту.

	виявляє повагу до інших під час музикування [3 МІО 3–2. 3–3].	
Пропонований зміст Спів. Імпровізації голосом, грою на музичних інструментах. Відтворення рухами характеру, темпу, ритму музики. Гра на музичних інструментах (шумових, ксилофон тощо), створення елементарного ритмічного супроводу. Знайомство з нотною грамотою (нотний стан, скрипковий ключ, ноти в межах I октави, тривалості звуків).		
«Образотворче мистецтво»		
Організація робочого місця. Дотримання охайності та правил техніки безпеки. Виховні ситуації на основі творів мистецтва. Презентація та характеристика власних творчих досягнень.	Знання, розуміння та використання <i>використовує</i> у своєму мовленні терміни: буквиця, композиція, контраст, портрет, історична картина, побутова картина; графіка, живопис, скульптура, архітектура, декоративно–прикладне мистецтво; рельєф (барельєф, горельєф), площина тощо [3 МІО 2–2]; <i>пояснює</i> види образотворчого мистецтва (графіка, живопис, скульптура, архітектура, декоративно–прикладне мистецтво) і <i>наводить</i> приклади [3 МІО 2–2]; <i>розуміє</i> та дотримується правил творчої співпраці; різні жанри мистецтва: пейзаж, натюрморт, портрет, анімалістичний і <i>пояснює</i> свій вибір та <i>наводить</i> приклади [3 МІО 1–3.2–2.]; Діяльність <i>дотримується</i> правил охайності і правил техніки безпеки; <i>добирає</i> художні матеріали, відповідно до виду мистецтва (образотворче, декоративно–прикладне), в якому працює; [3 МІО 1–1];	Як організувати робоче місце для занять образотворчим мистецтвом? Художник–ілюстратор хто він? Чим займається? Які засоби виразності використовує художник–графік? Які картини художника–живописця тобі відомі? Чи допомагає колір у вираженні живопису? Що означає поняття «кольорознавство»? Які матеріали та інструменти скульптора? Чим цікава професія художника–декоратора? Які основні засоби декорування? Якими народними ремеслами відома Україна?

	<i>вміє</i> відтворити емоційні враження від твору мистецтва улюбленими художніми засобами [3 МІО 1–1.3–1]; <i>створює</i> реалістичні, казкові, фантастичні образи; прості композиції з паперу, художніх, природних та різних підручних матеріалів; створює зображення в процесі експериментування з кольорами, лініями, крапками різного розміру, формами, об'ємами, фактурами тощо [3 МІО 1–1.1–2]; <i>самостійно створює</i> просту, зокрема орнаментальну, композицію (графічну, живописну, декоративну, об'ємну), використовує усю площину аркуша; [3 МІО 1–1.]; <i>використовує</i> знайомі художні інструменти (палітру, різні види пензлів, стеки, ножицями тощо) ; творчо використовує різні техніки, інструменти та матеріали для втілення власного задуму (саморобні штампи, декупаж, колаж); [3 МІО 1–1.]; зображення об'єктів на аркуші, дотримуючись їх розміру та зв'язків між ними у просторі; <i>розрізняє</i> засоби образотворчої виразності для створення візуальних образів; [3 МІО 1–1.2–2]; <i>порівнює</i> природні форми, образи довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням ; [3 МІО 2–1];	Як за допомогою засобів декору прикрасити речі? <i>Екскурсія.</i> Художня виставка. Музей образотворчого мистецтва. Обмін враженнями від експозиції.
--	--	--

	<i>виконує</i> елементарні замальовки з натури та за уявою в ескізній формі (предмети побуту, об'єкти природи та архітектури) [3 МІО 1–1]; Ставлення <i>усвідомлює</i> корисність розвитку та збереження народних ремесел [3 МІО 3–3.]; <i>висловлює</i> своє емоційне ставлення (образотворчими та мовленнєвими засобами) до творів образотворчого мистецтва [3 МІО 3–4]; <i>визначає</i> досягнення однолітків у художньо–творчій діяльності, виявляючи доброзичливість у висловлюваннях [3 МІО 3–2.3–3]; <i>виявляє</i> повагу до авторства власного виробу та виробів інших осіб [3 МІО 3–1.3–3].	
Пропонований зміст Використання різних ліній, плям, форм, кольорів і їх відтінків для створення візуальних образів. Організація робочого місця. Створення зображень графічними матеріалами, фарбами, незвичними матеріалами. Елементарне компонування елементів композиції (площинної, об'ємної). Дослідження довкілля, виявлення цікавих, незвичайних об'єктів для створення художніх образів. Використання образотворчої діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану. Використання технік арт–терапії		
«Синтетичне мистецтво»		
Ознайомлення з різновидами синтетичного мистецтва театрального мистецтва, хореографії та кіно. Колективне виконання творчого задуму. Проведення шкільних мистецьких заходів.	Знання, розуміння та використання <i>використовує</i> у своєму мовленні терміни: сцена, завіса, антракт, цирк, міміка, жести, діалог, монолог тощо [3 МІО 2–2]; <i>пояснює</i> поняття образи людини; засоби художніх фільмів та мультфільмів; [3 МІО 2–1]; <i>розуміє</i> призначення бутафорії, реквізиту у театралізованому дійстві [3 МІО 3–1];	Які види мистецтва найяскравіші? Як передати емоцію за допомогою міміки та жестів? Чому вчать мультфільми? Що таке реквізит? Для чого потрібен реквізит? Як створити свято?

	Діяльність <i>дотримується</i> правил поведення у театрі, цирку, кіно [3 МІО 3–3]; <i>вміє</i> імпровізувати найпростіші ролі в театралізаціях; вдтворювати характер музично–поетичних образів під час інсценізації пісень [3 МІО 1–1.1–2]; <i>використовує</i> реквізит для створення художнього образу [3 МІО 1–1.]; <i>розрізняє</i> та характеризує виразні засоби анімаційних фільмів [3 МІО 2–2]; <i>поєднує</i> засоби різних видів мистецтва для втілення творчого задуму [3 МІО 1–1.2–2] <i>бере участь</i> у шкільних мистецьких заходах (концертах, конкурсах, виставках, фестивалях, інсценізаціях народних обрядів, арт–мобах, тижнях творчості тощо) [3 МІО 3–3.]; Ставлення <i>усвідомлює</i> важливість вдалого обрання реквізиту до театралізованого заходу [3 МІО 3–1.]; <i>висловлює</i> власне ставлення до видів анімації [3 МІО 2–1]; <i>виявляє</i> повагу до авторства власного виробу та виробів інших осіб [3 МІО 3–1.3–3]	Як організувати виставку? Які народні обряди та свята я знаю? Як поводитися у театрі та кіно? Екскурсія. Ляльковий театр. Кінотеатр. Цирк
Пропонований зміст Театралізація пісень. Виконання у ролях. Інсценізація (виконання нескладних ролей). Відтворення елементарних танцювальних елементів. Імпровізації засобами пантоміми (міміка, жести).Знайомство з деякими видами театру та кіномистецтва. Визначення засобів виразності твору мистецтва. Використання творів різних видів мистецтва для задоволення. Проведення шкільних мистецьких заходів (концертів, виставок, інсценізацій тощо).		

2 клас

Змістова лінія (блок, модуль)	Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Основні проблеми
«Музичне мистецтво»		
Спів (створення образу, настрою; добір засобів виразності). Виконання простих канонів. Гра на музичних інструментах: створення варіантів ритмічного супроводу до пісні, гра в ансамблі (зокрема за ритмічними партитурами) тощо. Імпровізації голосом, пластикою, на музичних інструментах. Ознайомлення з нотною грамотою, необхідною для виконання. Сприймання творів різних видів мистецтва. Вербальна характеристика змісту (крім творів інструментальної музики), вражень, емоцій, які вони викликали, виявлення особистісного ставлення до них (відповідно до віку). Характеристика ролі засобів виразності у створенні художнього образу. Ознайомлення з деякими жанрами ММ (пісня, танець, опера, балет тощо)	Знання, розуміння та використання <i>використовує</i> найпростіші прийоми сценічної поведінки (вітання, поклони, звернення до публіки тощо)[4 МІО 2–2]; <i>пояснює</i> правила співу та особливості співацької постави; розрізняє мистецькі професії [4 МІО 1–1.2–2]; <i>розуміє</i> значення вокальних вправ для дикції; стежить за точністю і виразністю інтонації, чіткістю дикції, співацькою поставою, диханням [4 МІО 3–1]; <i>розпізнає</i> музичні форми (рондо, варіації); порівнює музичні та візуальні, сценічні, хореографічні образи; <i>розрізняє</i> засоби та <i>характеризує</i> музичні твори вокальні та інструментальні (симфонічні), хорові; <i>називає</i> знайомі інструменти оркестру; <i>розрізняє</i> тембри вокальних голосів; народну, класичну, сучасну хореографію [4 МІО 2–2]; <i>використовує</i> елементи музичної мови, характеристики музичного образу, зокрема із сюжетною програмою (мелодія, темп, динаміка, гучність, ритм, тембр (голос та деякі музичні інструменти), лад (мажор, мінор)[4 МІО 2–2]; Діяльність <i>дотримується</i> гігієнічних правил використання музичних інструментів; <i>визначає</i> виконавські труднощі власні та колективу, а також шляхи до самовдосконалення (за допомоги вчителя)[4 МІО 3–1]; <i>вміє</i> виконувати дитячі пісні (зокрема, музичний фольклор)	Які правила гігієни під час гри музичних інструментах? Як відтворити ритмічні послідовності на різних інструментах в ансамблі? Чи є форма у музиці? Які тембри мають інструменти народного оркестру? Чи впливає темп на характер твору? Що відрізняє сумні та веселі мелодії? Як відтворити звуки природи? Чому пісні називають народними? Як створити ритмічний супровід до пісні? Як поєднати музику та рухи?

	та прості канони; [4 МИО 1.1]; імпровізувати голосом (музичні, мовленнєві інтонації) та на музичних інструментах відтворювати прості ритмічні малюнки; <i>вправляється</i> над інтонацією мовлення, диханням; дикцією, мімікою, жестами [4 МИО 1–1.1–2]; <i>орієнтується</i> в нотному записі, в поняттях музичної грамоти (звук, мелодія, акомпанемент, музична форма, динаміка, схеми диригування (на 2/4; 3/4) [4 МИО 2–2]; <i>узгоджує</i> рухи з музичним супроводом (співом) [4 МИО 1–3]; <i>орієнтується</i> у сценічному (танцювальному) просторі; <i>рухається</i> під музику, використовуючи відомі танцювальні елементи (народні, сучасні, спортивні тощо) відповідно до стилю музики [4 МИО 1–1]; <i>демонструє</i> елементи деяких народно–сценічних та побутових танців (гопак, козачок, вальс, полька, мазурка, полонез, лезгінка тощо [4 МИО 1–1.2–2]; <i>демонструє</i> способи звуковидобування на найпростіших інструментах (самостійно добирає тембр музичного інструменту для передачі відповідного образу); виконує різні дії / ролі в колективному творчому процесі [4 МИО 1–1.3–3]; <i>імпровізує</i> голосом та на музичних інструментах; поєднання імпровізації співу та гри на музичних інструментах [4 МИО 1–2] <i>створює</i> сценічні інтерпретації пісенних образів, виконує нескладні ролі (в тому числі, пісні «у ролях») [4 МИО 1–1] Ставлення	Які танці парні? Екскурсія. Музей музичних інструментів. Концерт. Обмін враженнями від концерту.
--	--	--

	<i>усвідомлює</i> користність співу для організму; вплив музичного мистецтва на розвиток людини [4 МІО 3–1]; <i>презентує</i> результати власної творчості (співає улюблені пісні, виконує танцювальні рухи) [4 МІО 3–2]; <i>виявляє</i> повагу до інших [4 МІО 3.3].	
Пропонований зміст Спів (співацька постава, дихання, інтонація, дикція). Гра на музичних інструментах: створення варіантів ритмічного супроводу до пісні, ритмічних послідовностей тощо. Імпровізації голосом, пластикою, на музичних інструментах Відтворення рухами характеру, темпу, ритму музики. Інсценізація пісень, створення театралізованих образів. Знайомство з нотною грамотою (нотний стан, скрипковий ключ, ноти в межах I октави, тривалості звуків – ціла, половинна, чверть, восьма) Знайомство з різними сучасними видами мистецтва (музика, музичні інструменти тощо)		
«Образотворче мистецтво»		
Робота з природними матеріалами. Елементарна стилізація форм оздоблювальних елементів різних видів декоративно–прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо). Ліплення з пластичних матеріалів різними (простими) прийомами і способами. Прикрашання місця, де учень/ учениця навчається, живе. Організація робочого місця. Дотримання охайності та правил техніки безпеки.	Знання, розуміння та використання <i>використовує</i> у своєму мовленні терміни художньо–творчої діяльності; емоційні можливості кольору: висвітлення та затемнення кольорів; елементарні закони перспективи передаючи плановість простору у площинних зображеннях, враховуючи основні пропорції зображуваних предметів [4 МІО 2–2]; <i>пояснює</i> види образотворчого мистецтва (графіка, живопис, скульптура, архітектура, декоративно–прикладне мистецтво) і <i>наводить</i> приклади [4 МІО 2–2]; <i>розуміє</i> та дотримується правил творчої співпраці [4 МІО 3–3]; <i>спостерігає</i> залежність впливу освітлення на зміну кольору [4 МІО 2–2]; <i>розрізняє</i> види штрихування для передання об’єму зображуваного об’єкту; <i>характеризує</i> твори живопису, графіки, скульптури, розрізняє засоби художньої виразності; [4 МІО 2–2]	Як передати тінь на малюнку? Яка кольорова гама твоя улюблена? Чим відрізняються різні види мистецтва? Чи можна «оживити» камінь? Які є засоби художньої виразності? Які народні ремесла твого краю? Якими матеріалами краще передати об’ємні композиції?

	<i>вирізняє і характеризує</i> елементи художньої мови творів образотворчого мистецтва, характеристики художнього образу: кольорову гаму твору (тепла, холодна), тональність (світлі й темні кольори), елементи композиції твору (центр, головне і другорядне, симетрію та асиметрію)[4 МІО 2–1]; <i>зіставляє</i> художні образи та явища довкілля (за допомогою вчителя)[4 МІО 1–3]; <i>має уявлення</i> про види і характерні особливості народних художніх промислів [4 МІО 2–1] Діяльність <i>дотримується правил</i> охайності і правил техніки безпеки; цілісності при створенні композиції зображення об’ємних предметів [4 МІО 1–1.2–2]; <i>виділяє</i> композиційний центр головне і другорядне у сюжетній композиції [4 МІО 1–1]; <i>розпізнає та характеризує</i> художні матеріали, якими виконана учнівська творча робота [4 МІО 2–1]; <i>добирає</i> художні матеріали, відповідно до виду мистецтва (образотворче, декоративно–прикладне), в якому працює;[4 МІО 2–2] <i>виконує</i> площинні живописні та графічні зображення; об’ємні композиції [4 МІО 1–1]; <i>створює</i> відкриту чи закриту декоративну композицію (на площині або в об’ємі)[4 МІО 1–1]; <i>конструює та створює</i> прості композиції з паперу, художніх, природних та підручних матеріалів, самотійно добирає складові композиції [4 МІО 1–1];	Які правила створення сюжетної композиції? Яку форму мають будівлі твого краю? Коли використання різних технік та матеріалів доповнюють виріб? Як поєднати різні техніки?
--	---	---

	<i>організовує</i> середовище навколо себе: пропонує ідеї його оформлення та можливі засоби їх художнього втілення [4 МІО 2–1]; <i>передає</i> характерні особливості людського образу, професії через одяг та зовнішні ознаки; особливості будови птахів, тварин і пластичну виразність руху; характер силуетної форми архітектурних споруд [4 МІО 1–3]; <i>міксує</i> техніки та матеріали (гуаш, фломастер, витинання) для втілення власного задуму (зокрема, інсталяція)[4 МІО 1–2] <i>доцільно комбінує</i> елементи для втілення ідеї в художньому образі [4 МІО1–1]; <i>створює</i> елементи композиції / декору для оформлення середовища, в якому живе і навчається; використовує побачене і почуте в художньо–творчій діяльності [4 МІО 1–3] Ставлення <i>усвідомлює</i> корисність мистецтва, аналізує свої досягнення [4 МІО 3–1]; <i>визначає</i> досягнення однолітків у художньо–творчій діяльності, виявляючи доброзичливість у висловлюваннях [4 МІО 3–1]; <i>виявляє</i> повагу до авторства інших осіб [4 МІО 3.3].	
Пропонований зміст Малювання графічними матеріалами, фарбами. Розміщення зображень на аркуші, у просторі, komponування елементів композиції (площинна, об’ємна). Дослідження довкілля, виявлення цікавих, незвичайних об’єктів для створення художніх образів. Використання різних ліній, плям, форм, кольорів та їх відтінків для створення візуальних образів. Вирізування, конструювання з паперу. Робота з природними матеріалами. Елементарна стилізація форм оздоблювальних елементів. різних видів декоративно–прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо). Ліплення з пластичних матеріалів різними прийомами і способами. Прикрашення місця, де навчається, живе. Організація робочого місця. Дотримання охайності та правил техніки безпеки		
«Синтетичне мистецтво»		

Ознайомлення з різновидами театрального (драматичний, ляльковий, музичний) мистецтва, хореографії (народна, класична, сучасна) та кіно (кінофільм, мультфільм). Видами анімації (мальована, лялькова, пластилінова, комп'ютерна) та деякими танцями – народними і сучасними. Інсценізація, найпростіші театральні етюди (створення театралізованих образів, зокрема під час рольового виконання пісні). Відтворення елементарних танцювальних елементів. Імпровізації засобами пантоміми (міміка, жести). Використання видів мистецької діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану. Порівняння можливостей втілення аналогічних образів у різних видах мистецтва; порівняння природних форм, образів довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням. Використання творів різних видів мистецтва для отримання задоволення та поліпшення емоційного стану. Виховні ситуації на основі творів мистецтва. Презентація та характеристика власних творчих досягнень. Колективне виконання творчого задуму. Проведення мистецьких заходів. Правила творчої співпраці, взаємодії, комунікації.	Знання, розуміння та використання <i>пояснює</i> творчий задум, захищає свою позицію; різницю у виборі засобів виразності характерних персонажів); <i>пояснює</i> виразні засоби різних мистецтв для створення синтетичного образу (темп, тембр голосу, динаміка, рухи, міміка, колір і форма костюму, гриму, деталей оформлення простору), покладаючись на власний досвід [4 МІО 3–2]; <i>визначає</i> улюблені види мистецької діяльності, займається ним/ ними у вільний час для задоволення [4 МІО 2–2]; <i>розрізняє та характеризує</i> виразні засоби різновидів театрального мистецтва (драматичний, ляльковий, музичний – опера, балет, мюзикл); анімаційні фільми [4 МІО 1–2.2–2] <i>використовує</i> реквізит для створення художнього образу [4 МІО 2–2] Діяльність <i>дотримується</i> правил поведінки у мистецьких закладах [4 МІО 3–3]; <i>знаходить</i> просту мистецьку інформацію (підручники, енциклопедії; аудіо– та відеозаписи, інтернет–ресурси тощо), [4 МІО 2–2] ділиться нею з іншими, <i>пояснює</i> свої уподобання [4 МІО 3–4] <i>поєднує</i> засоби різних видів мистецтва для втілення художнього задуму [4 МІО 1–1.2–2] виокремлює і фіксує в доступний спосіб (фото, аудіо, відеозйомка, замальовки тощо) цікаві явища довкілля, <i>використовує</i> (поєднує, комбінує) їх у творчій діяльності [4 МІО 1–1] <i>вміє</i> імпровізувати найпростіші ролі в театралізаціях;	Які герої мультфільмів є позитивними? Який вид мистецтва улюблений? Чому? Що краще передає характер головного героя музика, спів чи рухи? Що краще передає характер головного героя музика, спів чи рухи? Чи завжди потрібен реквізит актору? Чи знаю я правила поведінки під час мистецького заходу? Де знайти афішу? Як стати фото– чи відео– кореспондентом? Як зняти цікавий ролик? Скільки героїв у виставі? Скільки героїв у виставі? Як інсценізувати казку?
---	---	--

	відтворювати характер музично–поетичних образів під час інсценізації пісень [4 МІО 1–2. 1–3] <i>розрізняє</i> та характеризує виразні засоби анімаційних фільмів [4 МІО 2–1]; <i>бере участь</i> у шкільних мистецьких заходах (концертах, конкурсах, виставках, фестивалях, інсценізаціях народних обрядів, арт–мобах, тижнях мистецтва тощо)[4 МІО 3–3] <i>рекомендує</i> улюблені твори іншим [4 МІО 3–4] <i>грає</i> елементарні театральні етюди (перевтілюється у запропонованих персонажів [4 МІО 1–1]; <i>імпровізує</i> засобами пантоміми (міміка, жести, хода, мовлення, зміна темпоритму)[4 МІО 1–2]; пластично інтонує інструментальну музику (без слів), передаючи настрій [4 МІО 1–1]; Ставлення <i>розпізнає і характеризує</i> власні емоції, враження від сприймання мистецьких творів [4 МІО 2–1.3–4]; <i>усвідомлює</i> важливість вдалого обрання реквізиту до театралізованого заходу[4 МІО 1.1]; <i>висловлює</i> власне ставлення до видів анімації; <i>виявляє</i> повагу до авторства інших осіб [4 МІО 3.3]; <i>дотримується</i> правил взаємодії і творчої співпраці <i>оцінює</i> творчі здобутки однолітків (об’єктивність та доброзичливість) [4 МІО 3.1]; <i>самооцінювання</i> характеризує власну творчість за поданими критеріями; шукає шляхи для самовдосконалення (вчитель–вчителька)[4 МІО 3.1].	Яка роль найцікавіша? Як створюють анімацію? Для чого необхідно працювати разом ?
Пропонований зміст		

Сприймання творів різних видів мистецтва. Обговорення вражень, емоцій, які вони викликали. Інсценізація (виконання нескладних ролей), етюди наслідування. Відтворення елементарних танцювальних елементів. Імпровізації засобами пантоміми (міміка, жести). Знайомство з деякими видами театру (ляльковий, музичний, драматичний), кіномистецтва (кінофільм, мультфільм (графічна, пластична, лялькова анімація). Використання видів мистецької діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану. Колективне виконання творчого задуму (оформлення класної кімнати, створення колективних художніх композицій, флешмоби тощо); Проведення шкільних мистецьких заходів (концертів, виставок, інсценізацій тощо)

ПРОГРАМА З ДИЗАЙНУ І ТЕХНОЛОГІЙ

Пояснювальна записка

Навчальну програму для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Державного стандарту початкової освіти. У програмі визначено базові принципи навчання, модель навчання, змістові лінії; очікувані результати навчання та відповідний зміст з інтегрованого курсу «Дизайн і технології».

Цілі, викладені в програмі, забезпечують керівні принципи запропонованих підходів до навчання та методів оцінювання. Вчителі мають право адаптувати її з урахуванням інтересів, здібностей та потреб учнів.

Програма розроблена відповідно до Державного стандарту початкової освіти в освітній галузі «Технології», що реалізується через інтегрований курс «Дизайн і технології». У змісті програми інтегруються технологічні змістові лінії. Програма спрямована на поліхудожнє виховання особистості, формування в учнів основ цілісної художньої картини світу.

Мета вивчення інтегрованого курсу «Дизайн і технології» є нормативне забезпечення гармонійного розвитку та виховання особистості здобувача освіти засобами технологій для застосування вже набутого досвіду в навчальних і життєвих ситуаціях та закладання основ її особистісного зростання й опанування предметів технологічної освітньої галузі засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та проєктно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження; формування в учнів комплексу ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей, який забезпечить здатність до художньо-творчої самореалізації особистості.

Завдання курсу:

- **виховання** естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в праці, декоративно-ужиткового мистецтва;
- **формування** культурної ідентичності через призму народних ремесел рідного краю та надбань культури інших країн;
- **формування** культури праці, прагнення удосконалювати власні вироби; розуміння та примноження культури та традицій рідного краю;
- **формування** уявлень учнів про принципи та теоретичні аспекти дизайну;
- **формування** основ технічного мислення, розвиток технічного мислення й технічних навичок учнів, що пов'язані з розв'язанням різних технічних задач;
- **вироблення навичок** раціонального використання матеріалів, безпечного застосування традиційних та сучасних технологій.

Програму інтегрованого курсу структуровано за змістовими лініями:

Змістова лінія «Творчість і технології» – передбачає розвиток творчого, асоціативно-образного та критичного мислення, розвиток технічного мислення, оволодіння базовими знаннями у партнерській

взаємодії, що формують цілісне уявлення про виробничу сферу людської діяльності.

Змістова лінія «Магія рукотворної краси» – розвиток творчого та підприємницького мислення, психомоторних здібностей, здатності до координування дій і взаємодопомоги; умінь поетапного виготовлення виробів з використанням традиційних та сучасних технологій, раціональної обробки різних матеріалів.

Змістова лінія «Середовище проєктування» – забезпечує розвиток аналітичного, логічного, алгоритмічного просторового мислення, створення умов для оволодіння елементами дизайну: виявлення проблем, продукування ідей, вибору соціально і особистісно значущих об'єктів проєктування; виконання елементарних графічних зображень; добір матеріалів для виготовлення виробу за їх властивостями; експериментування з матеріалами і технологіями для реалізації власних ідей; планування технології послідовності виготовлення виробу.

Змістова лінія «Самообслуговування і побут» – слугує розвитку емоційного інтелекту; оцінювання і самооцінювання процесу та результатів власної або спільної проєктно-технологічної діяльності; розвиток здатності презентувати освітні результати, обговорювати їх з іншими, ефективно використовувати створені вироби; формування досвіду добродійної діяльності, гостинності; виконання трудових дій у побуті, розвиток прагнення якісно і безпечно облаштовувати свій життєвий простір, навичок організації робочого місця, безпечної праці з ручними, механічними інструментами й пристосуваннями.

Основний блок

1 клас

<i>Змістова лінія, пропоновани й зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
«Творчість і технології»		
Виготовлення виробів традиційними та сучасними ремеслами; матеріалів, інструментів та пристосувань, каталогів, фотографій тощо. Колаж. Екскурсія (реальна чи віртуальна) до майстерень народних умільців, музеїв декоративно–	Знання, розуміння та використання <i>використовує</i> у своєму мовленні терміни: колаж, мозаїка, квілінг, орігамі, орнамент, види орнаменту (рослинні, геометричні, зооморфні, антропоморфні) [3 ТЕО 2–1]; <i>пояснює</i> культурне розмаїття українського суспільства, місцеві традиції [3 ТЕО 4–1]; <i>розуміє</i> призначення матеріалів, предмети побуту в традиційному і сучасному інтер'єрі [3 ТЕО 4–1]; Діяльність <i>дотримується</i> правил безпечної роботи та технології виготовлення виробу [3 ТЕО 2–1]; <i>вміє</i> використовувати макетні матеріали	Предмети побуту в інтер'єрі для чого вони нам? Як прикрасити орнаментом вироби декоративно–прикладного мистецтва? Як розрізнити орнаменти за видом? Звідки з'явилися тканини та нитки?

ужиткового мистецтва, шкільних майстерень, на робочі місця, на виробництво з традиційними народними ремеслами.	(картон, папір, пластилін, глину, крупи, насіння, тканина, нитки, бісер та ін.) тканні і неткані матеріали натурального походження [3 ТЕО 1–4.2.2]; <i>розрізняє</i> види паперу, тканини, ниток та способи їх виготовлення [3 ТЕО 1–4]; <i>виготовляє</i> виріб з тканих і нетканих матеріалів [3 ТЕО 1–4.2–2]; <i>розмірковує</i> над результатом власної діяльності та презентує її [4 ТЕО 2–1.5–1]; <i>описує</i> , аргументуючи свою думку, чого хотів/–ла досягти [4 ТЕО 2–1.5–2] Ставлення <i>аналізує</i> інформацію з різних джерел [3 ТЕО 1–4.2–2]; <i>розробляє або добудовує</i> орнамент з обраних матеріалів [3 ТЕО 1–4.2–1]; <i>виявляє</i> повагу до творчості інших осіб [3 ТЕО 1–5].	Які з тканин натурального походження є нетканими? Як використати природні матеріали у власній творчості? Екскурсії в музеї декоративно–прикладного мистецтва (реальна чи віртуальна) / (зустріч з майстрами та майстринями)
Пропонований зміст Організація робочого місця. Види матеріалів (папір, картон, пластилін, полімерна глина, солоне тісто, нитки, дріт, пластик тощо). Приклади виробів декоративно–ужиткового мистецтва (витинанка, гончарство, ткацтво, різьблення, писанкарство, аплікація, вишивка тощо). Вироби з природних матеріалів.		
«Магія рукотворної краси»		
Створення та оздоблення простих виробів за зразком та власним задумом, із застосуванням традиційних ремесел або технік декоративно–ужиткового мистецтва. Послідовність дій під час виготовлення витинанки за шаблоном чи власним задумом. Писанка як один із символів України. Орнамент. Декорування писанок.	Знання, розуміння та використання <i>використовує</i> креслярські інструменти та лінії [3 ТЕО 1–2.1–4]; <i>пояснює</i> технологію виготовлення виробу, за потреби вдосконалює її [3 ТЕО 2–2]; <i>розуміє</i> призначення та види ручних та механічних інструментів та пристосувань [3 ТЕО 4–2]. Діяльність <i>дотримується</i> правил безпечних прийомів і норм санітарії [3 ТЕО 2–1.4–3]; <i>вміє</i> використовувати різні матеріали вторинної переробки для виготовлення виробу [3 ТЕО 3–1.3–2]; <i>використовує</i> інструкцію для виготовлення поетапно виробу; <i>розрізняє</i> технологічні операції обробки різних матеріалів [3 ТЕО 2–1]; <i>розмічає</i> деталі на матеріалі за допомогою шаблонів, трафаретів або креслярських	Як працювати безпечно з ручними інструментами та пристосуваннями? Як виготовити власними руками виріб за інструкційними картками? Як зберегти народні ремесла? Як раціонально використовувати матеріали? Чи важливо займатися вторинною переробкою матеріалів? Як виготовити

Орієнтовні об'єкти праці: виготовлення виробів технікою плетіння (ляльки–мотанки, закладки, сувеніри тощо); вироби з елементами витинанки, з глини тощо.	інструментів та вирізує їх [3 ТЕО 2–1]; <i>виготовляє</i> деталі виробу із використанням традиційних та сучасних технологій обробки матеріалів (витинанка, вишивка, плетіння, мозаїка, пап'є–маше, скрапбукінг тощо)[3 ТЕО 1–4]; <i>долучається</i> спільно з рідними та друзями до доброчинної діяльності в групах із власноруч створеними виробами [3 ТЕО 2–2.4–1]; Ставлення <i>усвідомлює</i> корисність, естетичність та якість виготовлених виробів [3 ТЕО 1–1]; <i>висловлює</i> припущення щодо вдосконалення та використання самостійно створеного або у співпраці виробу [3 ТЕО 1–5]; <i>виявляє</i> повагу до авторства інших осіб [3 ТЕО 1–5].	власний оберіг? Які вироби можна створити з паперу? Чому важливо займатися доброчинною діяльністю?
Пропонований зміст Елементи графічної грамоти. Правила внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять. Матеріали, інструменти та пристосування. Ручні інструменти та пристосування, органайзери. Виготовлення виробу за інструкційними картками з графічними зображеннями. Технологічні операції з матеріалами (згинання, складання, скручування, рвання, зібгання, різання, склеювання, зв'язування, ліплення тощо). Раціональне використання матеріалів.		
«Середовище проєктування»		
Інструменти та пристосування для виготовлення виробів із сучасних штучних матеріалів (пластик, поролон, синтепон, синтетична вата тощо). Загальні правила безпеки під час використання інструментів та пристосувань. Послідовність виготовлення простих виробів із використанням пластику, поролону, синтепону, синтетичної вати.	Знання, розуміння та використання <i>використовує</i> у своєму мовленні терміни: макет, моделювання, конструювання, проєктування; <i>знає</i> елементи графічної грамоти [3 ТЕО 1–2]; <i>аналізує</i> моделі, подібні обраному виробу (моделі–аналоги) для продукування нових ідей [3 ТЕО 1–4]; <i>розуміє і описує</i> модель спроектованого виробу [3 ТЕО 1–2.1–4]; <i>досліджує</i> проблеми та потреби у створенні виробів [3 ТЕО 1–1.4–1]; Діяльність <i>дотримується</i> правил безпечної поведінки та санітарних норм [3 ТЕО 2–1.4–3]; <i>розробляє</i> макет об'ємних фігур індивідуально або в групі [3 ТЕО 1–4]; план реалізації задуму в матеріалі та критерії оцінювання майбутнього виробу [3 ТЕО 1–1.1–5];	Як створити модель будинку? Що таке «модель»? Для чого потрібні конструктори Чи завжди ідея перетворюється у виріб? Як працювати безпечно?

Властивості конструкційних матеріалів (види паперу, картону, ниток). Виготовлення об'ємних виробів з елементами вторинних матеріалів. Орієнтовні об'єкти праці: оздоблення макетів моделей (шаблонів) одягу та взуття з картону раніше освоєними техніками. Безпечні прийоми праці під час застосування інструментів та пристосувань. Економне використання матеріалів.	<i>вміє</i> підібрати матеріал для виготовлення спроектованого виробу; використовувати творчі методи проектування <i>переносить</i> форми природних і рукотворних об'єктів на власну модель (метод біоніки) [3 ТЕО 1–1, 1–4]; <i>застосовує</i> рухомі і нерухомі, роз'ємні і нероз'ємні з'єднання [3 ТЕО 2–2]; <i>експериментує</i>, добудовуючи виготовлені шаблони за потреби і бажанням; зокрема виготовлені власноруч [3 ТЕО 1–2.1–4]. Ставлення <i>усвідомлює</i> послідовність технологічних операцій для виготовлення спроектованого виробу (пласкої та об'ємної форми) [3 ТЕО 1–4]; <i>висловлює</i> власне бачення щодо призначення макету, орієнтовні витрати на виготовлення виробу; [3 ТЕО 1–4.3–1] <i>виявляє</i> повагу до авторства власного виробу та виробів інших осіб [3 ТЕО 1–5].	Які сучасні вироби схожі на витвори природи? Чи завжди потрібно використовувати шаблон? Як правильно розрахувати витрати на виріб?
Пропонований зміст Властивості матеріалів (природні матеріали, папір, картон, пластилін, полімерна глина, солоне тісто, тканина, нитки, шнури, дріт, пластик, пінопласт тощо). Конструктори, навчальні набори з графічними зображеннями, інструкційними картками Спостереження, імітація, фантазування.		
«Самообслуговування і побут»		
Організація власної життєдіяльності. Розв'язування практичних завдань у власному побуті. Культура харчування. Правила поведінки за столом. Сервірування столу до обіду. Догляд за рослинами і тваринами; нескладні страви за рецептами; догляд за одягом та взуттям	Знання, розуміння та використання <i>пояснює</i> правила догляду за взуттям та одягом [3 ТЕО 4–1]; <i>уміє</i> правильно скласти одяг, розвішувати його на плічках [3 ТЕО 4–1]; <i>розуміє</i> значення бережливого ставлення до природного середовища [3 ТЕО 3–2]; <i>аналізує</i> послідовність приготування різних видів бутербродів та їх користь для здоров'я [3 ТЕО 4–1]; Діяльність <i>дотримується</i> правил спільної роботи в групі [3 ТЕО 4–3]; <i>вміє</i> створити презентацію та рекламу, зокрема з використанням цифрових пристроїв; лагодить нескладні пошкодження предметів побуту за	Як продовжити «життя» одягу? Яким має бути взуття? Як зберегти здоров'я з допомогою одягу та взуття? Як створити корисний бутерброд?

Розрахунок матеріалів та витрат для виконання простого завдання. Переглядає та обговорює фільми (мультфільми), у яких висвітлюються найпростіші дії щодо самостійності в побуті.	потреби; [3 ТЕО 1–5]; <i>виявляє</i> толерантність, милосердя, повагу до інших [3 ТЕО 1–1.1–5]; <i>використовує</i> вміння презентувати результати власної або спільної проєктно–технологічної діяльності [3 ТЕО 1–5]; <i>розрізняє</i> професії за сферами життєдіяльності [3 ТЕО 1–1.1–5]; <i>вищоує</i> кімнатні рослини для класного приміщення або інших потреб [3 ТЕО 4–1]; Ставлення <i>усвідомлює</i> та оцінює свою комунікативну діяльність, досягнення, труднощі; <i>висловлює</i> та обґрунтовує потребу допомагати іншим, робити корисні справи, подарунки [3 ТЕО 1–1.1–5.3–2]; <i>виявляє</i> повагу до авторства інших осіб індивідуально або спільно створених виробів [3 ТЕО 1–5].	
Пропонований зміст Соціальна цінність виконаного індивідуального або колективного проєкту. Презентація власного виробу та його реклама. Діяльність в групах та середовищі. Благочинна діяльність для задоволення потреб суспільства. Світ професій. Побутове самообслуговування		

2 клас

<i>Змістова лінія, пропонований зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Основні запитання</i>
«Творчість і технології»		
Матеріали, інструменти та пристосування, необхідні для роботи. Добір конструкційних матеріалів, інструментів та пристосувань для виготовлення виробу. Планування виготовлення виробу Послідовність виготовлення об'ємної аплікації на тканині з використанням гудзиків, леліток та бісеру. Види та властивості тканин. Прийоми різання тканини та особливості її з'єднання з папером.	Знання, розуміння та використання використовує у своєму мовленні терміни: колаж, мозаїка, квілінг, оригамі, орнамент, види орнаменту та ін. [4 ТЕО 1–1.1–4]; пояснює культурне розмаїття українського суспільства, місцеві традиції [4 ТЕО 4–1]; розуміє призначення матеріалів, предмети побуту в традиційному і сучасному інтер'єрі [4 ТЕО 4–1]; розрізняє об'єкти техніки (виробничої, транспортної, побутової тощо); ручні знаряддя праці, механізми і машини,	Що відкриває назва техніки? Які традиції ти знаєш? Чи завжди фантазія краща за імітацію? Які механізми допомагають у повсякденному житті?

Використання у роботі тканини, ниток, нетканих матеріалів (пласка та об'ємна аплікація на основі простих симетричних та асиметричних форм), природних матеріалів та інших матеріалів (пласкі та об'ємні вироби). Технологічна послідовність у виготовленні виробів за зразком та власним задумом.	автоматичні пристрої [4 ТЕО 2–1]; Діяльність дотримується правил безпечної роботи та технології виготовлення виробу [4 ТЕО 2–1.4–3]; досліджує історію розвитку техніки [4 ТЕО 1–1.1–4.2–2]; формулює мету своєї діяльності [4 ТЕО 1–1]; класифікує і використовує кольори за властивостями: тон, насиченість, світлість; конструкційні матеріали за їх ознаками і властивостями [4 ТЕО 1–3]; добирає матеріали та інструменти для виготовлення макету об'єкта техніки [4 ТЕО 1–3]; розробляє критерії оцінювання майбутнього виробу [4 ТЕО 1–1]; вміє використовувати макетні матеріали (картон, папір, пінопласт, дріт, пластилін, фольга та ін.) [4 ТЕО 1–2.1–4]; використовує креслярські інструменти, лінії [4 ТЕО 1–2.1–4]; виготовляє макет вибраного транспортного засобу або будинку; виріб з картону, шпону, фольги, дроту тощо [4 ТЕО 1–2.1–4]; Ставлення аналізує, синтезує інформацію з різних джерел [4 ТЕО 1–4.2–2]; виявляє повагу до творчості інших осіб [4 ТЕО 1–5].	Чим цікава історія техніки? Які властивості мають різні матеріали? Як оцінити виріб?
Пропонований зміст Природне і штучне середовище. Матеріали. Правила внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм. Організація робочого місця. Інструменти та пристосування. Вироби з різних матеріалів		
«Магія рукотворної краси»		
Оздоблення виготовлених виробів відомими техніками та матеріалами бісером, лелітками, тасьмою,	Знання, розуміння та використання використовує ручні та механічні інструменти для виготовлення виробів [4 ТЕО 2–1];	Які механічні інструменти використовують майстри? Як удосконалити власний виріб?

стрічками тощо за власним задумом. Пластичні матеріали для виготовлення виробів (пластилін, глина, полімерна глина, солоне тісто). Створення та оздоблення простих виробів за зразком та власним задумом, із застосуванням традиційних ремесел або технік декоративно-ужиткового мистецтва. Способи плетіння зі стрічок, товстих ниток, шнурів. Основні прийоми роботи та послідовність виготовлення виробів технікою плетіння. Оздоблення виробів технікою вишивки. Шви «вперед голка» та «назад голка» Матеріали, інструменти та пристосування, основні прийоми роботи, послідовність виготовлення виробів технікою вишивки.	пояснює технологію виготовлення виробу, за потреби удосконалює її [4 ТЕО 2–2]; розуміє призначення та види ручних та механічних інструментів та пристосувань [4 ТЕО 2–1.1–3]; аналізує, синтезує та використовує інформацію з різних джерел [4 ТЕО 1–4.2–2]; Діяльність вміє використовувати різні матеріали вторинної переробки для виготовлення виробу [4 ТЕО 3–2]; використовує інструкцію для виготовлення поетапно виробу [4 ТЕО 1–1.1–4]; розрізняє технологічні операції обробки різних матеріалів [4 ТЕО 2–1.]; розмічає деталі на матеріалі за допомогою шаблонів, трафаретів або креслярських інструментів та вирізує їх [4 ТЕО 1–2.1–4.2–1.]; вибирає та виготовляє виріб декоративно-ужиткового мистецтва [4 ТЕО 2–1.2–2]; долучається спільно з рідними та друзями до добродійної діяльності в групах із власноруч створеними виробами [4 ТЕО 1–1.2–2.4–1]; Ставлення усвідомлює корисність, естетичність та якість виготовлених виробів [4 ТЕО 4–1]; висловлює припущення щодо вдосконалення та використання самостійно створеного або у співпраці виробу [4 ТЕО 1–5.2–2]; охоче робить подарунки та допомагає іншим [4 ТЕО 1–1.4–1]; виявляє повагу до авторства інших осіб [4 ТЕО 1–5].	Як зберегти планету від сміття? Для чого потрібна детальна інструкція? Як використати трафарет? Чим можу допомогти природі? Хто такий добродій? Як покращити свій настрій? Як працювати цікавіше самому чи разом?
Пропонований зміст Характеристики традиційних і сучасних виробів декоративно-ужиткового мистецтва, знайомство з народними умільцями свого краю (реально або віртуально) Властивості		

матеріалів (природні матеріали, папір, картон, пластилін, полімерна глина, солоне тісто, тканина, нитки, шнури, дріт, пластик, пінопласт тощо) Конструктори, навчальні набори з графічними зображеннями, інструкційними картками.

«Середовище проєктування»

Дотримання графічних зображень, схем під час моделювання, конструювання та виготовлення об'ємних виробів із готових елементів (коробки, упаковки, самостійно створені об'ємні деталі). Макетування виробів з деталей конструктора. Загальні відомості про способи виготовлення рухомих моделей з паперу і картону. Матеріали, інструменти та пристосування для виготовлення рухомих моделей. Послідовність виготовлення виробів об'ємної форми. Способи кріплення елементів. Вироби об'ємної форми. Послідовність виготовлення виробів об'ємної форми (рельєф, барельєф) із пластичних матеріалів за власним задумом. Макетування. Картон та пінопласт як штучний матеріал для макетування	Знання, розуміння та використання використовує у своєму мовленні терміни: дизайн, макет, моделювання, конструювання, проєктування; знає елементи графічної грамоти [4 ТЕО 1–1.2–1]; аналізує моделі, подібні обраному виробу (моделі–аналоги) для продукування нових ідей [4 ТЕО 1–4]; розуміє і описує модель спроектованого виробу [4 ТЕО 1–2]; досліджує проблеми та потреби у створенні виробів [4 ТЕО 1–1.4–1]; Діяльність дотримується правил безпечної поведінки та санітарних норм [4 ТЕО 2–1.4–3]; розробляє макет об'ємних фігур та планує реалізацію задуму в матеріалі, розробляє критерії оцінювання майбутнього виробу [4 ТЕО 1–1.1–5]; вміє підібрати матеріал для виготовлення спроектованого виробу; використовувати творчі методи проєктування – переносить форми природних і рукотворних об'єктів на власну модель (метод біоніки) [4 ТЕО 1–1]; описує модель свого виробу, аргументовано відстоює власний задум [4 ТЕО 1–2]; розмічає деталі на матеріалі за допомогою шаблонів, трафаретів та вирізує їх [4 ТЕО 1–4]; застосовує цифрові пристрої, креслярські інструменти у побудові макета виробу [4 ТЕО 1–2.1–4]; використовує матеріали вторинної переробки для	Чим відрізняється моделювання від проєктування та конструювання? Що таке модель–аналог? Як описати створений виріб? Чи важливі правила дотримання санітарних норм? Як реалізувати свій творчий задум? Які природні та рукотворні об'єкти можна використати? Що допомагає втілити творчий задум? Яка технологія твого виробу? Які кроки створення виробу?
---	---	---

	виготовлення нових виробів [4 ТЕО 3–1.3–2]; експериментує, добудовуючи виготовлені шаблони за потреби і бажанням [4 ТЕО 1–2.1–4]; контролює та удосконалює технологію виготовлення виробу [4 ТЕО 2–2]. Ставлення усвідомлює послідовність технологічних операцій для виготовлення спроектованого виробу [4 ТЕО 1–2.1–4]; висловлює власне бачення щодо призначення макету, орієнтовні витрати на виготовлення виробу [4 ТЕО 1–5.3–1]; виявляє повагу до авторства власного виробу та виробів інших осіб [4 ТЕО 1–5].	
Пропонований зміст Дизайн–проектування – моделювання та конструювання, зокрема з використанням макетних матеріалів (картон, пінопласт тощо). Графічні зображення для послідовного виготовлення виробу плоскої та об’ємної форми. Поетапне проектування технології виготовлення виробу. Ручні інструменти та пристосування. Виготовлення виробу за графічними зображеннями. Технологічні операції з матеріалами (згинання, складання, скручування, рвання, зібгання, різання, склеювання, зв’язування, ліплення тощо). Рациональне використання матеріалів		
«Самообслуговування і побут»		
Організація власної життєдіяльності. Розв’язування практичних завдань у власному побуті. Одяг і взуття. Культура харчування. Правила поведінки за столом. Сервірування столу. Організація робочого місця відповідно до визначених потреб і завдань Перегляд та обговорення фільмів (мультфільмів), у яких висвітлюються технології традиційних та сучасних ремесел. Екскурсія (реальна чи віртуальна) до	Знання, розуміння та використання пояснює правила догляду за взуттям та одягом [4 ТЕО 4–1]; уміє правильно складати одяг, розвішувати його на плічках [4 ТЕО 4–1]; розуміє значення бережливого ставлення до природного середовища [4 ТЕО 3–2]; аналізує послідовність приготування різних видів простих страв та їх користь для здоров’я [4 ТЕО 4–1]; Діяльність безпечно поводить з найпростішими побутовими приладами у власному побуті [4 ТЕО 4–1.2–1]; дотримується правил спільної роботи в групі [4 ТЕО 1–1.1–4.1–5];	Для чого потрібні плечики? Як я збережу природу? Які страви корисні для моєї сім’ї Для чого потрібні побутові прилади? Які мої навички самообслуговування?

майстерень народних умільців, музеїв декоративно-ужиткового мистецтва.	вміє створити презентацію та рекламу, зокрема з використанням цифрових пристроїв; лагодить нескладні пошкодження предметів побуту за потреби [4 ТЕО 1–5.4–1]; виявляє толерантність, милосердя, повагу до інших [4 ТЕО 1–5]; використовує вміння презентувати результати власної або спільної проєктно–технологічної діяльності[4 ТЕО 1–5]; розрізняє предмети праці за професіями та сферами життєдіяльності [4 ТЕО 1–1]; вирощує кімнатні рослини для класного приміщення або інших потреб; [4 ТЕО 4–4.1–3]. Ставлення усвідомлює та оцінює свою комунікативну діяльність, досягнення, труднощі [4 ТЕО 1–5]; висловлює та обґрунтовує потребу допомагати іншим, робити корисні справи, подарунки [4 ТЕО 4–1]; виявляє повагу до авторства інших осіб індивідуально або спільно створених виробів[4 ТЕО 1–5].	Які професії потрібні? Для чого потрібні кімнатні рослини?
Пропонований зміст Цінність виконаного проєкту для соціальної сфери. Презентабельність та реклама. Благочинна та природоохоронна діяльність в групах та середовищі. Світ професій соціальної сфери. Побутове самообслуговування		

ПРОГРАМА З ІНФОРМАТИКИ

Пояснювальна записка

Навчальну програму для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Державного стандарту початкової освіти. У програмі визначено базові принципи навчання, модель навчання, змістові лінії; очікувані результати навчання та відповідний зміст з навчального предмету «Інформатика».

Цілі, викладені в програмі, забезпечують керівні принципи запропонованих підходів до навчання та методів оцінювання. Вчителі мають право адаптувати її з урахуванням інтересів, здібностей та потреб учнів.

Зміст навчання з предмета «Інформатика».

Метою навчання інформатики є формування інформаційно-комунікаційної компетентності та інших ключових компетентностей, здатності до розв'язання проблем з використанням цифрових пристроїв, інформаційно-комунікаційних технологій та критичного мислення для розвитку, творчого самовираження, власного та суспільного добробуту, навичок безпечної та етичної діяльності в інформаційному суспільстві.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування **умінь** здійснювати основні інформаційні процеси з даними: знаходження, подання, перетворення, аналіз, узагальнення та систематизацію, критично оцінювати інформацію для розв'язання життєвих проблем;
- формування початкових **навичок** інформаційної діяльності через створення інформаційних продуктів та програм для ефективного розв'язання задач/проблем, творчого самовираження індивідуально та у співпраці, за допомогою цифрових пристроїв та без них;
- формування у дітей початкового **досвіду** усвідомленого використання інформаційних і комунікаційних технологій та цифрових пристроїв для доступу до інформації, спілкування та співпраці як творця та (або) споживача, а також самостійного опановування новими технологіями;
- розвиток **розуміння** наслідків використання інформаційних технологій для себе, суспільства, навколишнього світу та сталого розвитку, дотримання етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії.

За результатами формування предметної компетентності здобувачі початкової освіти повинні використовувати початкові знання вміння та навички для:

- дослідження навколишнього світу засобами цифрових технологій;
- розпізнавання різних видів даних та роботи з ними з допомогою цифрових пристроїв;

- знаходження, подання, перетворення, аналізу та зберігання даних різних типів за допомогою цифрових пристроїв і мереж;
- відбору об'єктів для створення моделей з використанням програм для створення та обробки текстів, створення зображень, презентацій, тощо;
- налагодження комунікації за допомогою цифрових пристроїв та мереж для спільної взаємодії у навчанні;
- створення електронних документів (текстів, зображень, відео, звуків, програм тощо) за допомогою цифрових пристроїв і презентування своєї творчої діяльності з їх використанням;
- відповідального використання інформаційних технологій у повсякденному житті, захисту себе та свого інформаційного простору.

Реалізація поставленої мети та завдань у початковій школі відбувається за змістовими лініями:

1. **«Інформація. Дані. Об'єкти. Моделі»**, яка базується на розумінні дитиною поняття «інформація». Здобувачі освіти мають уміти наводити приклади інформації, властивостей інформації, форм подання та дій з інформацією з повсякденного застосування, ефективно використовувати інформацію. Розуміти поняття об'єкта, властивостей об'єктів і значень цих властивостей; наводити із власного життя приклади різних об'єктів, їхніх властивостей і значень цих властивостей, впорядковувати та групувати об'єкти на основі значень властивостей, мати уявлення про вплив значень

2. **«Комп'ютерні пристрої та їх використання»**, яка передбачає формування уявлення про те, що людина в житті постійно зустрічається з інформацією, працює з нею та може використовувати при цьому сучасні засоби ІТ

3. **«Комунікація, співпраця та безпека»**, яка передбачає формування уявлень про комп'ютерні мережі, їх застосування для вирішення життєвих проблем, комунікації, навчання та гри; застосування програм для спілкування, навчання, отримання нової інформації; використання безпечного онлайн чи офлайн середовища для цього.

4. **«Створення і використання інформаційних продуктів»**. Забезпечує розвиток навичок створення інформаційних продуктів у формі електронних документів, моделей в різних програмних середовищах; початкових навичок використання різноманітних засобів інформаційних технологій для вирішення навчальних завдань; сприймати та представляти інформацію у вигляді тексту: читати та змінювати тексти, визначати ключові слова в тексті, створювати та опрацьовувати текст, будувати інформаційні моделі: списки, таблиці, схеми; сприймати різноманіття графічних даних; створювати власні зображення у вигляді малюнків та творчо опрацьовувати готові зображення; створювати нескладні відео та записувати аудіо ряд; презентувати інформацію у вигляді слайдів.

5. «Алгоритми» спрямована на розвиток розуміння поняття виконавця, його середовища, команди, системи команд виконавця алгоритму, основних алгоритмічних структур, зокрема, слідування, розгалуження та повторення; умінь виконувати готові алгоритми, а також складати прості алгоритми для виконавців, які працюють у певному зрозумілому для відповідної вікової категорії середовищі, використовуючи просту систему їхніх команд; навичок шукати помилки в послідовності команд, аналізувати зміст завдань на складання алгоритму для виконавців; вміння розв'язувати задачі з повсякденного життя, застосовуючи алгоритмічний підхід: уміння планувати послідовність дій для досягнення мети, передбачати можливі наслідки.

2 клас

Основні комп'ютерні програми: програма для онлайн спілкування, графічний редактор, текстовий редактор, середовище для виконання алгоритмів, навчальні комп'ютерні програми

<i>Змістова лінія (блок, модуль), пропонований зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>	<i>Види діяльності (розв'язання проблем за запитаннями)</i>
Інформація. Дані. Об'єкти. Моделі Навколишній світ та інформація. Отримання інформації. Види інформації за способом подання. Передавання інформації. Правдива та неправдива інформація. Поняття комп'ютерних програм. Об'єкти комп'ютерних програм. Властивості об'єкта. Дії з об'єктами	Знання, розуміння та використання <i>пояснює</i> значення інформації для життя людини, наводить приклади із власного досвіду [2 ІФО 1.1]; <i>називає</i> органи чуття, якими людина отримує інформацію із навколишнього середовища [2 ІФО 1.1]; розрізняє правдиві та неправдиві твердження, здобуті з різних джерел [2 ІФО 1.4]; <i>називає</i> об'єкти навколишнього світу, властивості конкретних об'єктів та значення властивостей [2 ІФО 1.3]; Діяльність <i>наводить приклади</i> значення інформації для себе особисто [2 ІФО 1.1]; <i>наводить приклади</i> інформації у різних видах: текстовій, графічній, звуковій тощо [2 ІФО 1.3]; <i>перетворює</i> інформацію з одного виду в інший <i>описує</i> об'єкт називаючи його властивості та їх значення [2 ІФО 1.3]; <i>спостерігає</i> за об'єктами [2 ІФО 1.3];	Як я отримую інформацію з навколишнього світу? Як я сприймаю інформацію? Якою буває інформація? Як перетворити інформацію з одного виду в інший? Чому інформація буває правдива та неправдива? Які об'єкти я можу знайти на Робочому столі комп'ютера?

	<i>порівнює</i> об'єкти за значеннями властивостей [2 ІФО 1.2] <i>визначає</i> спільні та відмінні ознаки/властивості [2 ІФО 1.2]; <i>наводить приклади</i> об'єктів, що відповідають заданим властивостям [2 ІФО 1.2]; <i>об'єднує</i> об'єкти за їх властивостями або значеннями властивостей [2 ІФО 1.2]; <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень [2 ІФО 2.5];	
--	--	--

Комп'ютерні пристрої та їх використання Комп'ютерна техніка, як засіб роботи з даними. Безпека при роботі із комп'ютерними пристроями. Пристрої для роботи з відео та зображеннями. Пристрої для роботи із звуком. Пристрої для роботи з текстом. Клавіатура. Пристрої для обчислень	Знання, розуміння та використання <i>розуміє</i>, що комп'ютерні пристрої це інструменти, що допомагають людині взаємодіяти з інформацією [2 ІФО 3.1]; <i>наводить приклади</i> технічних засобів, що допомагають передавати інформацію, поширювати інформацію [2 ІФО 3.1]; Діяльність <i>пояснює</i>, чому і як потрібно захищати себе і цифрові пристрої [2 ІФО 4.1]; <i>звертається</i> за допомогою у випадку наявності проблем та збоїв у роботі комп'ютера [2 ІФО 3.2]; <i>використовує</i> цифрові пристрої у близькому для себе середовищі [2 ІФО 3.3]; <i>використовує</i> технічні засоби, що допомагають передавати інформацію, поширювати інформацію [2 ІФО 3.3]; <i>оцінює</i> можливості пристроїв для роботи з інформацією [2 ІФО 4.2]; <i>визначає</i> важливість уміння працювати із пристроям для навчання та розваг [2 ІФО 3.3]	Що таке комп'ютер? Якими бувають комп'ютери? Як захищати себе під час роботи з комп'ютером та іншими пристроями? Які пристрої я використовую для роботи з відео та зображеннями? Які пристрої будуть корисними для роботи із звуком? Які пристрої використовують для роботи з текстом? Як комп'ютер може допомогти під час обчислень?
Створення і використання інформаційних продуктів Комп'ютерна програма. Робочий стіл комп'ютера.	Знання, розуміння та використання <i>розуміє</i> що таке комп'ютерна програма [2 ІФО 2.4] <i>розрізняє</i> різні види меню комп'ютерних програм [2 ІФО 2.4];	Якими програмами користуються при роботі з комп'ютером? Що таке вікно комп'ютерної програми та які

Інструменти комп'ютерних програм. Меню комп'ютерної програми. Огляд різних прикладів меню. Програми для перегляду зображень, відео, слухання музики. Програми для роботи з текстами. Графічний редактор. Інструменти графічного редактора та їх налаштування. Зафарбовування елементів малюнків у графічному редакторі. Контур малюнка. Збереження малюнків. Створення та редагування нескладних малюнків у графічному редакторі. Створення малюнків засобами графічного редактора. Створення малюнків із геометричних фігур. Створення малюнків за зразком та власним задумом у графічному редакторі.	<i>розрізняє</i> програми для перегляду зображень, відео, слухання музики [2 ІФО 2.4]; <i>називає</i> інструменти малювання у графічному редакторі [2 ІФО 2.4]; Діяльність <i>запускає</i> знайомі програми [2 ІФО 2.5]; <i>завершує</i> роботу з програмою [2 ІФО 2.5]; <i>використовує</i> інструменти комп'ютерних програм [2 ІФО 3.3] <i>викликає</i> контекстне меню об'єкта (програми), обирає властивості та дії контекстного меню [2 ІФО 3.3]; <i>використовує</i> програми для перегляду зображень, відео, слухання музики [2 ІФО 2.4]; <i>обирає</i> інструмент малювання для досягнення конкретного результату [2 ІФО 2.4]; <i>створює</i> нескладні малюнки за зразком [2 ІФО 2.4]; <i>виконує</i> завдання із розфарбування або перефарбування малюнків [2 ІФО 2.5]; <i>створює</i> зображення об'єктів [2 ІФО 2.4]; <i>пояснює</i> добір кольорів [2 ІФО 2.4]; <i>вміє</i> змінити колір контуру або тла об'єкта обравши зразком колір іншого об'єкта за допомогою відповідних інструментів графічного редактора [2 ІФО 2.4]; <i>обирає</i> інструмент малювання для досягнення конкретного результату [2 ІФО 2.4]; <i>пропонує</i> власні кольорові рішення малюнка [2 ІФО 2.4]; <i>зазначає</i> авторство власних робіт; виявляє повагу до авторства інших осіб [2 ІФО 4.3]; <i>висловлює</i> міркування щодо обрання певної програми для роботи з вказаним типом інформації [2 ІФО 2.4]; <i>обирає</i> зручну програму чи інструмент для отримання запропонованого чи запланованого самостійно результату [2 ІФО 2.4].	інструменти воно містить? Якими бувають меню комп'ютерних програм? Чим різняться програми для перегляду зображень, відео, слухання музики? Які програми використовують для роботи з текстами? Що таке графічний редактор? Якими є інструменти графічного редактора? Як працюють із готовими малюнками у графічному редакторі? Як створюють власні малюнки у графічному редакторі? Як створюють малюнки з трикутників чи прямокутників? Чи складно бути художником?
---	---	--

Комунікація, співпраця та безпека. Обмін інформацією під час спілкування. Мережа. Особиста та публічна інформація.	Знання, розуміння та використання <i>використовує</i> у своєму мовленні термін <i>мережа, публічна та особиста інформація</i> <i>розуміє</i> які бувають мережі; Діяльність <i>використовує</i> мережі для отримання інформації та спілкування під контролем дорослих [2 ІФО 3.3]; <i>розрізняє</i> особисту та публічну інформацію [2 ІФО 4.1]; <i>висловлює</i> ставлення про використання мереж дітьми та дорослими [2 ІФО 4.2]; <i>оцінює</i> інформацію на предмет її захисту [2 ІФО 4.1]	Як люди використовують мережі? Яку інформацію можна розміщувати у мережі?
Алгоритми План та інструкція. Команди та їх виконавці. Алгоритм. Складання алгоритму. Комп'ютерне середовище виконавців алгоритму. Складання алгоритмів із командами руху. Складання алгоритмів малювання Складання алгоритмів роботи із текстами Складання ігрових алгоритмів Складання власних графічних алгоритмів	Знання, розуміння та використання <i>використовує</i> в своєму мовленні терміни: <i>план, інструкція, команда, виконавець команди, алгоритм</i> <i>зазначає авторство власних робіт; виявляє повагу до авторства інших осіб</i> [2 ІФО 1.2]; <i>розрізняє</i> план, інструкцію та алгоритм [2 ІФО 2.1]; <i>розуміє</i> хто або що може бути виконавцем алгоритму[2 ІФО 2.2]. Діяльність <i>використовує</i> навчальні програми для виконання алгоритмів [2 ІФО 2.3] <i>визначає</i> послідовність кроків для виконавців;[2 ІФО 2.3] <i>знаходить помилки у</i> алгоритмах;[2 ІФО 2.3] <i>визначає</i> результат виконання лінійного алгоритму побудови простого геометричного зображення;[2 ІФО 2.3] <i>створює</i> малюнок за лінійним алгоритмом [2 ІФО 2.4]; <i>пропонує</i> власні алгоритми створення не складних геометричних зображень [2 ІФО 2.4]; <i>пояснює</i> важливість алгоритмів у житті людини [2 ІФО 2.1].	Як план та інструкція впливають на виконання завдання? · Як скласти алгоритм? · Якими можуть бути виконавці у комп'ютерних програмах? · Як передбачити результат виконання алгоритму? · Як описати в алгоритмі рух виконавця? · Як описати в алгоритмі складання слів? · Як описати в алгоритмі гру? · Як скласти алгоритм малювання?

Особливості організації навчання

З метою реалізації у 2 класах завдань інформатичної освітньої галузі не менше 1 години на тиждень, уроки проводяться в кабінетах інформатики вчителем початкових класів. За письмовою згодою вчителя початкових класів ця година може бути виділена вчителю інформатики.

Предмет вивчається учнями за двома рівнями:

- *предметний рівень здійснюється на окремих уроках за допомогою персоналізованого навчання*

- *інтегрований рівень на основі використання технологій застосовування дидактичних ігор та методу навчальних проєктів та вирішення навчальних проблем.*

Інтегроване навчання здійснюється на основі інтеграції між різними навчальними предметами та інтегрованими курсами шляхом застосування проєктної методики та реалізації міжпредметних зв'язків.

Для підвищення позитивної мотивації, розвитку *інформаційно-комунікаційної* компетентності, візуалізації, підтримку різних пізнавальних стилів навчання учнів для всіх освітніх галузей використовуються спеціальні комп'ютерні програми, які розміщені на захищеному електронному навчальному середовищі і доступні учням і в класі і за його межами.

Впровадження предмету «Інформатика» дозволить учням не лише опанувати інформатику, відповідно до Державного стандарту початкової освіти, а й практикувати та розвивати основні навички обчислювального мислення, що лежать в основі *інформаційно-комунікаційної* компетентності. Ці підходи можуть використовуватися учнями не тільки на уроках «Інформатика», а й бути інтегрованими в інші предмети для виявлення та застосування правил написання за допомогою розпізнавання шаблонів, планування, формування вміння діяти в ситуаціях, коли дані не представлені й немає конкретного алгоритму розв'язання задачі, здійснення декомпозиції, абстрагування, узагальнення тощо.

Методи навчання.

Реалізація навчальної програми передбачає використання традиційних та таких інноваційних методів навчання:

1) *Метод навчальних проєктів.*

За методом проєктів учні створюють навчальний проєкт не частіше ніж двічі на місяць за допомогою постановки проблеми, яку мають розв'язати учні в групах чи індивідуально. Кожен проєкт виконується у школі та завершується представленням його результату (продукту, розробленого індивідуально або в малих групах).

2) *Метод навчання за допомогою запитань*

В основі методу навчання за допомогою запитань лежить стимулювання природної допитливості молодших школярів. Постановка цікавих запитань з неоднозначною відповіддю є ефективним способом спонукання учнів до глибоких роздумів, сприяє підсиленню пізнавального інтересу, мотивує до здійснення дослідницької діяльності, і таким чином "запускає механізми неперервного навчання". Навчання за допомогою запитань (відповіді на

запитання та формулювання запитань) спричиняє ланцюгову реакцію: запитання сприяють справжньому пізнанню та заохочують учнів ставити нові запитання – учні вчаться самостійно спрямовувати своє навчання.

3) *Дослідницько-пізнавальний метод (IBL)*

Центральне місце в навчальній програмі – це прищеплення духу наукових досліджень. Проведення дослідження ґрунтується на трьох цілісних областях:

1. Знання, розуміння та застосування.
2. Навички та діяльність (процеси).
3. Етика та ставлення.

Ці напрями мають важливе значення для наукової освіти. Дизайн навчальної програми має на меті дати учням можливість бачити науку як значущу та корисну. Таким чином, запит ґрунтується на знаннях і питаннях, що стосуються ролей, які відіграє наука у повсякденному житті, суспільстві та навколишньому середовищі.

За авторською концепцією для розвитку у учнів основ наукової освіти вчитель має застосовувати дослідницько-пізнавальний метод, використання якого має сформувати учня як запитувача. Початковим моментом є те, що діти цікавляться і хочуть вивчити об'єкти навколо них, які зображуються зокрема за допомогою малюнків для тем тижня. Кінцева мета – учні вміють користуватися науковими інструментами, які допомагають їм досліджувати свій природний та фізичний світ.

При цьому вчитель має формувати у школярів навичок організації наукових процесів (science process skills). З допомогою навчання учнів логічно розбивати кроки в мисленні, учні можуть використовувати науковий процес, щоб дізнатися, як відповісти на їх запитання про те, як працює світ. Навички організації наукових процесів включають спостереження за властивостями об'єкту, вимірювання величин, сортування/класифікацію, умови ведення, прогнозування (припущення), експериментування та спілкування при обговоренні.

4) *Методи стимулювання пізнавального інтересу:* навчання через гру, через доповнену реальність, перевернутий клас та інші.

Система оцінювання

Визначення результатів освітньої діяльності учнів ґрунтується на засадах *формульовального оцінювання*. Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний поступ учнів; формувати в дитини впевненість у собі, наголошуючи на її сильних сторонах, а не на помилках, діагностувати досягнення на кожному з етапів навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; підтримувати бажання навчатися та прагнути максимально можливих результатів; запобігати побоюванням помилитися. Інструментами формульовального оцінювання учнів є:

- Система оцінювання та критерії оцінювання з теми предмета
- Захист результатів проєктів (за критеріями)
- Портфоліо досягнень учня

- Вимірювання результатів навчання та освітньої траєкторії на основі «петлі зворотного зв'язку» яка забезпечується спеціальними дидактичними одиницями.

Відповідно до чинних нормативних документів кожний урок проводиться в комп'ютерному класі із розрахунку 1 комп'ютер – 1 учень або 1 комп'ютер – 2 учні. На кожному уроці класи діляться на підгрупи так, щоб кожен учень був забезпечений індивідуальним робочим місцем за комп'ютером. Поділ на підгрупи здійснюється згідно з Наказом МОН України № 128 від 20.02.2002 р. Учні можуть за технологію BYOD користуватися власними гаджетами – ноутбуками, планшетами, смартфонами. Всі комп'ютери мають відповідати Типовому переліку комп'ютерного обладнання для закладів дошкільної, загальної середньої та професійної (професійно-технічної), затвердженому МОН України.

Умови навчання повинні забезпечувати ефективне засвоєння учнями програмового матеріалу та відповідати вимогам щодо безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу.

Програмою не обмежується використання вчителем різних видів апаратного та програмного забезпечення за умови відповідності його вимогам даної Програми.

Час, що необхідний для досягнення очікуваних результатів, визначається вчителем залежно від рівня попередньої підготовки учнів, обраної методики навчання, наявного обладнання тощо. За необхідності вчитель може змінювати порядок вивчення тем, не порушуючи змістових зв'язків між ними.

У процесі навчання інформатики передбачається оцінювати:

1. Знання та розуміння основних інформаційно-комунікаційних технологій та систем, концепції, алгоритмів, прийомів та засобів.
2. Застосування знань та розуміння для аналізу та вирішення обчислювальних задач прикладного характеру, які використовуються в повсякденному житті (вдома, школі, на робочому місці та в громаді).
3. Розробка, тестування та вдосконалення рішень із використанням відповідного середовища для складання та виконання алгоритмів.

Передбачається використання підсумкового та формувального оцінювання, включаючи самооцінювання, взаємооцінювання та групове оцінювання, зокрема таких методів та інструментів формувального оцінювання: тести, рубрики, оціночні листи, чек-листи, опитувальники, спільні дошки, карти-знань, схеми, спостереження учнів, форми, списки пріоритетів та послідовності, таблиці «З-Х-Д» тощо, які базуються на використанні ІКТ та застосунків.

Необхідне програмне забезпечення та обладнання

Обладнання: персональні комп'ютери для учнів,

Програмне забезпечення:

- Браузер.
- Текстовий редактор.

- Програма для створення презентацій.
- Графічний редактор.
- Редактор карт знань.
- Табличний процесор.
- Програми для перегляду зображень та відео.
- Середовище для складання та виконання алгоритмів.

ПРОГРАМА З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Пояснювальна записка

Відповідно до визначеної мети освітнього проєкту «Освіта. Діти. Майбутнє» метою програми предмета *фізична культура* є нормативне забезпечення гармонійного розвитку та виховання особистості дитини засобами фізичної культури для застосування набутого досвіду в навчальних і життєвих ситуаціях та закладання основ її особистісного зростання й опанування предмета *фізична культура* на наступному рівні освіти.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких тактичних **завдань**, які визначено відповідно до стратегічних завдань освітньої програми за навчальним проєктом «Створення моделі адаптивного інформаційно-освітнього середовища початкової школи». Зокрема програму предмета *фізична культура* спрямовано на:

- становлення особистості дитини, її соціальний і фізичний розвиток, збагачення досвіду фізкультурно-оздоровчої діяльності (засобів і способів виявлення стану здоров'я, укріплення та зміцнення здоров'я фізичними вправами; розвиток пізнавальних здібностей, вміння здобувати корисну інформацію про фізичну культуру з різних джерел інформації, здатності до її аналізу та використання);
- виховання фізичної культури; культури міжособистісної взаємодії у різних формах і видах рухової діяльності;
- формування цілісного образу світу та розуміння місця і ролі фізичної культури у ньому;
- формування позитивного емоційно-ціннісного ставлення дитини до свого фізичного стану, здоров'я та фізичного стану і здоров'я інших (членів родини, друзів тощо); інтересу до занять фізичною культурою;
- розвиток фізичних здібностей з урахуванням наступності й перспективності у передшкільний період та на наступному циклі навчання;
- формування ключових і предметних компетентностей із використанням потенціалу фізичної культури;
- формування здатності до самовираження у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності, зміни власної поведінки відповідно до потреб стійкого розвитку, зокрема здоров'язбережувальної та безпечної.

Мета і завдання реалізуються за такими **концентрами**: «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність», «Фізкультхвилинки», «Плавання»*, «Хореографія – мистецтво рухів»*. Концентри, позначені зірочками, є варіативними (не обов'язковими для вивчення) і обираються закладами загальної середньої освіти за бажанням або за наявності умов для їх викладання (басейн, зала для хореографії тощо.).

Програма предмета *фізична культура* передбачає базовий і розширений рівні опанування. Базовий рівень розрахований на 3 години на тиждень і реалізується за концентрами «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність», «Фізкультхвилинки». Розширений

рівень розрахований на 4 години на тиждень за рахунок 1 додаткової години, передбаченої у Типовому навчальному плані.

Варіативність програми полягає у наданні можливостей закладам загальної середньої освіти обирати в межах цих часових діапазонів різні комбінації вивчення предмета. Так, базовий рівень може реалізовуватись за такими комбінаціями:

- перша комбінація – концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година та концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор» і «Здоров'язбережувальна діяльність» – 2 години на всі;

- друга комбінація – концентри «Фізкультхвилинки» і «Хореографія – мистецтво рухів» – по 1 годині на кожен та концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі;

- третя комбінація – концентри «Фізкультхвилинки» і «Плавання» – по 1 годині на кожен та концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі;

- четверта комбінація – концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година, концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі та концентри «Хореографія – мистецтво рухів» і «Плавання» по 0,5 годин на кожен;

- п'ята комбінація – концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1,5 годин на всі, концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година, концентр «Плавання» – 0,5 годин;

- шоста комбінація – концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1,5 годин на всі, концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година та концентр «Хореографія – мистецтво рухів»* – 0,5 годин.

Вибір цих комбінацій передбачає відведення 1 навчальної години на тиждень для проведення гімнастичних вправ на кожному занятті передбачених навчальним планом предметів (які проводить учитель класу), крім фізичної культури. Відповідно тривалість занять усіх інших навчальних предметів збільшується на дві хвилини, які використовують для проведення фізкультхвилинки, пальчикових, артикуляційних гімнастик, гімнастики для очей тощо. Для фіксації цієї години предмета *фізична культура* у класному журналі відводиться окрема сторінка під назвою «Фізична культура: фізкультхвилинка». Водночас, заклад загальної середньої освіти може прийняти рішення щодо опанування учнями змісту концентру «Фізкультхвилинки» в межах занять з фізичної культури.

У разі вибору закладами загальної середньої освіти розширеного рівня, він може реалізовуватись за такими комбінаціями:

- комбінація перша – концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі та концентри «Фізкультхвилинки», «Плавання»*, «Хореографія – мистецтво рухів»* – по 1 годині на кожен;

- комбінація друга – концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність» – 2 години на всі та концентри «Фізкультхвилинки», «Плавання»* – по 1 годині на кожен;

- комбінація третя – концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність» – 2 година на всі та концентри «Фізкультхвилинки», «Хореографія – мистецтво рухів»* – по 1 годині на кожен.

Заняття з фізичної культури з урахуванням фахової підготовки педагогічних працівників можуть проводити як окремі спеціалісти (учитель початкових класів, учитель фізкультури, учитель хореографії), так і один учитель початкових класів.

У класному журналі облік занять з фізичної культури здійснюється на окремих сторінках, які підписують таким чином: Фізична культура: фізкультхвилинки; Фізична культура: хореографія – мистецтво рухів; Фізична культура: плавання; Фізична культура: культура рухів, рухливих ігор і здоров'язбережувальна діяльність.

Основний блок

1 клас

Змістова лінія, пропонований зміст	Очікувані результати навчання здобувачів освіти
Концентр «Здоров'язбережувальна діяльність»	
Безпека життєдіяльності на уроках фізичної культури. Спортивний одяг і взуття для занять фізичної культури. Фізичні вправи – запорука міцного здоров'я та гарного настрою.	<i>має уявлення:</i> про безпеку життєдіяльності, свою власну безпеку під час виконання фізичних вправ; називає: предмети спортивного одягу та взуття; виконує: загальнорозвивальні вправи; дотримується: правил безпеки життєдіяльності. має уявлення: про користь фізичних вправ; називає: загальнорозвивальні вправи; вправи для профілактики плоскостопості; виконує: організовуючі вправи – шиккування, розмикання; загальнорозвивальні вправи на місці, в русі; вправи ранкової гімнастики, фізкультхвилинки; виконує: вправи для запобігання плоскостопості: обертання стопами стоячи й сидячи; підйом на пальці й опускання на п'яти; ходьба на пальцях; папівприсідання на пальцях; невеликі підскоки на пальцях; ходьба по гімнастичній палці ступнями уздовж і впоперек;

	виконує: <i>вправи для формування правильної постави:</i> на місці та русі; з предметами; біля шведської стінки; дотримується: правил безпеки під час виконання вправ.
Концентр «Культура рухів»	
Міфи і легенди Стародавньої Греції про виникнення Олімпійських ігор. Вправи для оволодіння навичками пересувань та стрибків. Позитивний вплив бігу та стрибків на організм дитини. Культура рухів з елементами гімнастики. Вправи для розвитку фізичних якостей. Основні, важливі для життя способи пересування людини. Вправи для опанування навичками володіння м'ячем. Коли з'явилися перші м'ячі? Види м'ячів для різних видів спорту. <i>вправи з тенісним м'ячем:</i> <i>вправи з великим гумовим м'ячем:</i> <i>вправи з футбольним м'ячем:</i> <i>вправи з волейбольним, баскетбольним (міні) м'ячем:</i>	називає: де і коли зародились Олімпійські ігри. називає: види стрибків; правильне дихання під час бігу; виконує: <i>ходьбу:</i> на носках, перекатом з п'яти на носок, на зовнішній стороні стопи, внутрішній стороні стопи; з високим підніманням стегна, у напівприсіді, у присіді, з різними положеннями рук; випадами; <i>біг та бігові вправи:</i> біг підтюпцем; чергування ходьби та бігу; біг приставним кроком, правил лівим боком; підскоками; широким кроком; біг з високого старту; «човниковий біг» з перенесенням предметів; <i>лазіння:</i> по гімнастичній лаві; по шведській стінці у різних напрямках; <i>перелізання:</i> через перешкоду; підлізання під перешкодою; <i>стрибки:</i> на місці на одній нозі, по чергово на другій, двох ногах; з поворотами праворуч, ліворуч, кругом; з просуванням вперед; стрибки у висоту через гімнастичну палицю, мотузку з розбігу; зі скакалкою. виконує: організовуючі та загальнорозвивальні вправи; <i>вправи на розтяжку та зміцнення м'язів :</i> пружні нахили у положенні сидячи, лежачи на животі та спині в різних позах «місток», «напівшапат», «берізка»; упори на прямих руках; <i>елементи акробатики:</i> групування, переكاتи в групування, перекид боком; <i>вправи з обручем:</i> оберти тулубом; котіння обруча. називає: способи пересування людини; виконує: <i>швидкості:</i> прискорення з різних вихідних положень; біг на місці з частотою кроків; повторний біг 3 x 8 м; <i>витривалості:</i> чергування ходьби і бігу на дистанції до 1000 м.; <i>сили:</i> вистрибування вгору із присіду; підтягування у висі лежачи, згинання та розгинання рук в упорі лежачи від гімнастичної лави та від підлоги; <i>спритності:</i> пересування із зупинками за зоровим і слуховим сигналами; «човниковий біг» 4 x 6м; 4 x 9м;

	<i>гнучкості</i>: нахили тулуба у положенні стоячи, пружинячі нахили у положенні сидячи; вправи з гімнастичною палицею. <i>має уявлення</i>: про види спорту в яких використовують м'ячі; називає: які бувають м'ячі; виконує: підкидання і ловіння м'яча: на місці, в русі, з оплеском; передавання з правої в ліву руку: підкиданням, перекиданням кругом тулуба; метання з місця у стіну (на відстані 6–8 м); виконує: котіння м'яча рукою; підкидання і ловіння м'яча: на місці, в русі, з оплеском; передавання м'яча по колу; перекидання м'яча по повітрю та об підлогу; ведення м'яча рукою; виконує: штовхання (ведення) м'яча носком: кроком, бігом; удар ногою по нерухомому м'ячу; зупинка м'яча ногою; виконує: ловіння і передачу м'яча двома руками: об стіну, в колонах, по колу; ведення м'яча правою або лівою рукою: на місці, в кроці.
Концентр «Культура рухливих ігор»	
Естафети та рухливі ігри. Спортивний інвентар та споруди для занять спортом. Правила рухливих ігор. <i>естафети</i>: <i>рухливі ігри</i>: для профілактики плоскостопості; для ігор з навичками пересувань та стрибків: для ігор з м'ячами:	<i>має уявлення</i>: про предмети спортивного інвентаря, спортивні споруди; виконує: естафети з предметами: з м'ячами, обручами, скакалками, з корзинками, паличками, кубиками та ін.. бере участь: «Вправна спинка»; «Спритні ноги»; «Велетні та карлики»; «Чапля»; «Слон»; «Пружинки»; «До своїх прапорців»; «Хвостики»; «По гриби», «Ми весела дітвора», «Виклик номерів», «Вовк у канаві», «Будиночки»; «Горобці й ворони»; «Хто швидше займе коло»; «Ловіння мавпочок»; «Кіт і миші»; «Стрибунці–горобчики»; «Влучно в ціль»; «Передає – присядь!»; «Приборкувач м'яча»; «Гаряча картопля»; «Хто швидше»; «Вибий м'ячем»; «Садіння картоплі»; «Мисливці і качки»; Розуміє та дотримується правил естафет та рухливих ігор.
Концентр «Фізкультхвилинка»	
Фізкультхвилинка – це позитивний настрій! <i>вправи для очей</i>:	Вправи для перепочинку.

<i>вправи для шиї, тулуба, верхніх, нижніх кінцівок:</i>	виконує: рухи очима вправо, вліво; кругові оберти очима; спеціальні вправи для очей «Мишка» «Пальмінг» «Снайпери» та; ін. виконує: «Ранковий котик»; «Африка»; «Піаніст»; «Дивовижна природа»; «Руханка» та ін..
Концентр «Хореографія – мистецтво рухів»*	
Танцювальний рух – як основний засіб хореографії. <i>танцювальні кроки:</i> <i>вправи ритміки:</i>	<i>має уявлення:</i> про танцювальні рухи; що таке хореографія? виконує: приставний крок в бік, руки на поясі; перемінний крок вперед, руки на поясі; крок галопу; крок польки; елементи українських народних танців; виконує: ритмічні рухи: тулубом, руками, ногами, кроками, поєднанні між собою; з використанням музичного супроводу.
Концентр «Плавання»*	
Правила поведінки дітей на воді. <i>ознайомлення з водою:</i> * Оволодіння навичками плавання за наявності в ЗНЗ відповідних умов	називає: правила поведінки на воді; виконує: підготовчі вправи на суші: дихальні вправи, махи руками; рухи ногами; виконує: прості рухи у воді: занурення та вправи на дихання; рухи руками, рухи ногами; поєднання рухів руками, ногами та дихання.

2 клас

Змістова лінія, пропонований зміст	Очікувані результати навчання здобувачів освіти
Концентр «Здоров'язбережувальна діяльність»	
Безпека життєдіяльності на уроках фізичної культури та під час самостійних занять фізичними вправами. Тримай поставу правильно. Поняття про правильну поставу, її значення для людини. Загартування як засіб зміцнення здоров'я.	розуміє: значення правильної постави для здоров'я людини; називає: які частини тіла повинні торкатись стіни при правильній поставі; має уявлення: про загартування; дотримується: правил безпеки життєдіяльності на уроках та під час самостійних занять фізичними вправами. виконує: організовуючі вправи; загальнорозвивальні вправи на місці, в русі, для м'язів шиї, рук, тулуба, ніг; вправи з предметами; руханки; добирає: вправи ранкової гімнастики; виконує: <i>вправи для запобігання плоскостопості:</i> обертання стопами стоячи й сидячи; підйом на пальці й опускання на п'яти; ходьбу на пальцях; папівприсідання на пальцях; невеликі підскоки на пальцях; ходьбу по гімнастичній палці ступнями уздовж і впоперек;

	виконує: <i>вправи для формування правильної постави:</i> простіші гімнастичні вправи для формування правильної постави (рухи руками, ногами, присідання, ковзання спиною та потилицею вниз – вгору), біля шведської стінки.
Концентр «Культура рухів»	
Історія Давньогрецьких Олімпійських ігор. Вправи для оволодіння навичками пересувань та стрибків. Користь бігу для здоров'я людини. Культура рухів з елементами гімнастики. Витоки гімнастики. Дихальна гімнастика. Користь дихальних вправ. Вправи для розвитку фізичних якостей. Фізичні вправи – запорука зміцнення здоров'я дитини. Вправи для опанування навичками володіння м'ячем.	<i>має уявлення: про життя стародавніх людей; про Олімпійські ігри.</i> називає: чому стародавні люди багато рухалися; де і коли зародились Давньогрецькі Олімпійські ігри; пояснює: чим біг корисний для здоров'я; виконує: <i>ходьбу:</i> на носках, перекатом з п'яти на носок, на зовнішній стороні стопи, внутрішній стороні стопи; з високим підніманням стегна, у напівприсіді, у присіді, з різними положеннями рук; випадами; <i>біг та бігові вправи:</i> біг підтюпцем або джогінг; чергування ходьби та бігу; біг приставним кроком, правим лівим боком; підскоками; широким кроком; біг з високого старту; «човниковий біг» з перенесенням предметів; <i>лазіння:</i> по гімнастичній лаві; по шведській стінці у різних напрямках; <i>перелізання:</i> через перешкоду; підлізання під перешкодою; <i>стрибки:</i> на місці та в русі на одній, двох ногах; з поворотами праворуч, ліворуч, (45, 90, 180 градусів); з просуванням вперед; стрибки у висоту через мотузку з розбігу; через бар'єри висотою 40 – 50 см, зі скалкою; стрибки у довжину з місця. має уявлення: про органи дихання; про правильне дихання; називає: де зародилась гімнастика; виконує: організовуючі вправи: кроком на місці, розмикання, змикання на інтервал; перешикування в русі із колони 1 в колони по 2–3–4; вправи на увагу; добирає та виконує: загальнорозвивальні вправи для шиї, верхніх, нижніх кінцівок, тулуба; <i>вправи на розтяжку та зміцнення м'язів:</i> пружні нахили у положенні сидячи, лежачи на животі та спині в різних позах; упори на прямих, зігнутих руках; <i>елементи акробатики:</i> переكاتи в групування, перекид вперед; «місток» лежачі, »напівшпагат», «шпагат», стійка на лопатках із зігнутими ногами; <i>вправи з обручем:</i> оберти тулубом; котіння обруча; підкидання і ловіння. <i>має уявлення:</i>

Види спорту з м'ячами. Історичні аспекти виникнення футболу. <i>вправи з тенісним м'ячем:</i> <i>вправи з великим гумовим м'ячем:</i> <i>вправи з футбольним м'ячем:</i> <i>вправи з волейбольним, баскетбольним (міні) м'ячем:</i>	про фізичні вправи та їх вплив на розвиток і зміцнення здоров'я; виконує: <i>швидкості:</i> прискорення з різних вихідних положень; біг на місці з частотою кроків; повторний біг 3 x 10 м; стрибки на місці до 50 разів; <i>витривалості:</i> чергування ходьби і бігу на дистанції до 1000 м; біг на дистанції до 500 м; <i>сили:</i> присіди, багатоскоки, стрибки через перешкоду; підтягування у висі та у висі лежачи, згинання та розгинання рук в упорі лежачи від підлоги; <i>спритності:</i> пересування із зупинками за зоровим і слуховим сигналами; «човниковий біг» 4 x 6 м з перенесенням предметів; підкидання і ловіння м'яча; <i>гнучкості:</i> елементарні рухи що виконуються махом; згинання, розгинання, нахили і повороти тулуба. <i>має уявлення:</i> про види спорту в м'ячами; про відмінності м'ячів для різних видів спорту; називає: Батьківщину футболу, як починали грати у футбол; виконує: підкидання і ловіння м'яча правою, лівою рукою, обома; з оплеском; перекладанням кругом тулуба; метання м'яча з місця із—за голови (на відстані 8–10м) в ціль; ловіння після відскоку від стіни; виконує: підкидання і ловіння м'яча: на місці, в русі, з оплеском; передавання м'яча по колу, в парах, четвірках ; передача м'яча по повітрю та об підлогу; ведення м'яча рукою, якою зручно на місці та у кроці ; виконує: ведення м'яча внутрішньою, зовнішньою частиною підйома: кроком, бігом; удари внутрішньою стороною ступні по нерухомому м'ячу; зупинка м'яча, що котиться назустріч, внутрішньою частиною стопи; виконує: передачу і ловіння м'яча двома руками від грудей: в стіну, в колоні, по колу; ведення м'яча правою або лівою рукою на місці; удари м'яча об підлогу та ловіння двома руками.
Концентр «Культура рухливих ігор»	
Естафети та рухливі ігри. Особиста гігієна молодшого школяра. Звичаї нашого народу у рухливих іграх та забавах. <i>естафети:</i> <i>ігрові вправи для профілактики плоскостопості;</i> <i>рухливі ігри:</i>	<i>має уявлення:</i> про особисту гігієну; називає: свята під час яких використовували ігри та забави; бере участь і виконує: естафети з предметами: з м'ячами, обручами, скакалками, та ін.. «Ковзанка»; «Художник»; «Млин»; «Малюємо фігури»; «Вправна спинка»; «Слон»;

для ігор з навичками пересувань та стрибків: для ігор з м'ячами:	«Вудочка»; «Хвостики»; «У річку гоп!», «На вільне місце», «Виклик номерів», «Дзвінок на урок», «Хто швидше займе коло»; «Ловіння мавпочок»; «Стрибунці–горобчики»; «Стрибки по «купинах»; «Через зони»; «Влучно в ціль»; «М'яч капітанові»; «Гаряча картопля»; «Хто швидше»; «Вибий м'ячем»; «Садіння картоплі»; «Передай далі»; Розуміє та дотримується правил естафет та рухливих ігор.
Концентр «Фізкультхвилинки»	
Фізкультхвилинка для оздоровлення організму. вправи для очей: вправи для шиї, тулуба, верхніх, нижніх кінцівок:	Вправи для перепочинку. виконує: рухи очима вправо, вліво; кругові оберти очима; спеціальні вправи для очей «У лісі», «Циферблат» «Воротарі», «Снайпери» та; ін. виконує: «Хто ж там швидко так втомився?»; «Африка»; «Білочки»; «Дивовижна природа»; «Зайці стрибають» «Руханка» та ін..
Концентр «Хореографія – мистецтво рухів»*	
Поняття хореографії. Рухові музично–ритмічні ігри. танцювальні кроки: вправи ритміки:	<i>має уявлення:</i> що вивчає хореографія; виконує: приставний крок; перемінний крок; кроки з «притупуванням», «припаданням»; «полька на місці»; «галопа»; елементи народних танців; виконує: повороти, нахили тулуба у поєднанні з різними кроками ритмічні рухи, з використанням музичного супроводу.
Концентр «Плавання»*	
Користь плавання для організму людини. вправи на суші: вправи у воді: * Оволодіння навичками плавання за наявності в ЗНЗ відповідних умов	називає: користь плавання для організму людини; виконує: підготовчі вправи на суші: дихальні вправи, махи руками, ознайомлення з технікою «кролем»; виконує: тримання на воді: на спині, на животі; рухи руками у воді «кролем»; рухи ногами; поєднання рухів руками та ногами у плаванні «кролем». Дотримується правил безпечної поведінки у воді.

ПРОГРАМА «Я І СВІТ. ДИДАКТИЧНІ ІГРИ»

Пояснювальна записка

Програма з інтегрованого курсу «Я і світ. Дидактичні ігри» побудована за концентричним принципом, що сприяє поступовому поглибленню та розширенню змісту кожної теми у двох циклах початкової освіти.

Програма курсу «Я і світ. Дидактичні ігри» та відповідне навчально-методичне забезпечення для першого (1-2 клас) та другого (3-4 клас) циклів початкової освіти закладів загальної середньої освіти передбачає інтеграцію таких освітніх галузей: «Мовно-літературна», «Математична», «Природнича», «Громадянська та історична», «Соціальна та здоров'язбережувальна», «Інформатична», «Мистецька». У програмі представлено авторське бачення інтеграції для досягнення результатів навчання учнів за вказаними вище освітніми галузями Державного стандарту початкової освіти.

«Я і світ. Дидактичні ігри» повністю реалізує вимоги Державного стандарту початкової освіти щодо формування ключових компетентностей, наскрізних умінь в контексті зазначених освітніх галузей. Особливу увагу приділено формуванню в учнів допитливості, умінню критично мислити, генерувати ідеї, висувати гіпотези, аргументувати власні думки, співпрацювати, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження, працювати у групі, керувати емоціями.

«Я і світ. Дидактичні ігри» має напрями організації змісту відповідно до таких сфер пізнання: природа, соціум, людина, технології. Завдяки цьому стає можливим охоплення широкого кола питань: від елементарних правил поведінки в школі та громадських місцях, особистої гігієни до знань про нашу планету, суспільство, історію, мистецтво, країни та народи світу, розуміння власних особливостей і потреб та створення умов для розвитку та сприйняття змін у суспільстві. «Я і світ. Дидактичні ігри» передбачає формування ціннісного ставлення дитини до людей, подій, природи тощо, утворення життєво важливих умінь та компетентностей, розвиток критичного мислення, розуміння сталого розвитку суспільства, виховання громадянської та екологічної свідомості, яка набула у ХХІ столітті особливого значення для виживання людства та стійкості, формування м'яких навичок та навичок 21 століття.

Мета вивчення курсу полягає у розвитку цілісного сприйняття світу та почуття єдності людини, суспільства і природи, створенні умов для формування в учнів діяльнісної та ціннісної складових ключових компетентностей, спільних для них умінь, набуття практичного досвіду через ігрову діяльність, виховання творчої, соціально активної, критично мислячої, емпатійної людини, яка виявляє дбайливе ставлення до довкілля, природних ресурсів і культурної та історичної спадщини України.

Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій
Інноваційність
Екологічна компетентність
Інформаційно-комунікаційна компетентність
Навчання впродовж життя
Громадянські та соціальні компетентності
Культурна компетентність

Завдання інтегрованого курсу:

- формування основ мовно-літературної, математичної, екологічної, інформаційно-комунікаційної, громадянської та соціальної, культурної компетентностей та компетентності у галузі природничих наук, техніки та технологій;
- формування в учнів екологічно й етично обґрунтованої поведінки в довкіллі та соціумі;
- виховання патріотичного ставлення до свого міста (села), своєї Батьківщини;
- створення умов для пізнання самого себе, своїх особливостей та потреб, довкілля, розуміння людських цінностей, цінностей громади та України;
- підготовка учнів до вивчення природничих предметів в основній школі, до розуміння STEAM-підходу до навчання, формування інноваційного та критичного мислення;
- розвиток в учнів пізнавальних навичок (process skills), комунікативності, емоційного інтелекту та креативності. утворення м'яких навичок для навчання впродовж життя, формування здатності усвідомлено діяти для власного розвитку та на користь громаді, розвиток самостійності, творчості та допитливості.
- «Я і світ. Дидактичні ігри» побудовано відповідно до таких **принципів**:
- **науковості**: включення в зміст навчання науково перевірених знань, які відповідають сучасному рівню розвитку науки;
- **доступності**: вибір і реалізація змісту та методів навчання з урахуванням вікових індивідуальних особливостей учнів;

- **логічної послідовності:** наступності, систематичності та безперервності розвитку учня; розкриття причинно-наслідкових зв'язків явищ, процесів, подій, які вивчаються;
- **інтеграції:** логічного поєднання змісту різних освітніх галузей для формування в учнів цілісної картини світу, синтезу аспектів різного характеру;
- **розвивального навчання:** розвиток усіх основних типів мислення: наочно-дійового або практичного, наочно-образного і абстрактно-теоретичного, проблемність у навчанні, розвиток прийомів розумової діяльності, як алгоритмічних, так і евристичних;
- **практичної спрямованості:** засвоєння предметного змісту через практичну, дослідницьку діяльність, співпрацю та комунікацію;
- **концентричності:** структурування змісту та видів діяльності за «концентрами», що передбачають їх поступове циклічне розширення та поглиблення;
- **виховуючого навчання:** учень є суб'єктом пізнавальної діяльності; учень розвивається на формуванні механізмів мислення, а не через завантаження пам'яті; пізнавальна діяльність учня опановується в єдність емпіричного і теоретичного пізнання; процес навчання будується на пріоритеті дедуктивного способу пізнання; основа процесу навчання – навчальна діяльність учнів в процесі виконання навчальних завдань;
- **сезонності:** упорядкування змісту навчання відповідно до сезонів, завдяки чому діти можуть вивчати природні об'єкти та явища природи у безпосередніх умовах.

Інтегроване навчання здійснюється на основі інтеграції між різними навчальними предметами шляхом застосування проектної методики та реалізації міжпредметних зв'язків. На кожен місяць курсу визначається тема, яка подається учням за допомогою «ключового запитання» (Таблиця 1). Кожна тема місяця поділяється на тижневі підтеми, і кожен день має тематичне забарвлення та відповідне «ключове запитання», на яке учнів мають отримати відповіді в процесі навчання. Інтеграція здійснюється на уроці «Я і світ. Дидактичні ігри» в різних формах та із застосуванням різних видів діяльності, зокрема, в 1-2 класах організація навчальної діяльності у формі дидактичної гри.

Ключові запитання освітнього процесу

Таблиця 1

Місяць\Тиждень	1 клас	2 клас
----------------	--------	--------

I чверть (8 тижнів)		
ВЕРЕСЕНЬ	Чому в школі може бути цікаво?	Для чого школярам канікули?
1 тиждень	Хто я тепер?	Чи були мої канікули корисними?
2 тиждень	Що мене чекає у школі?	Для чого існують закони і правила?
3 тиждень	Які правила шкільного життя?	Як навчитися вчитися?
4 тиждень	Як знайти в школі друзів?	Як навчання зробити легким та безпечним?
ЖОВТЕНЬ	Хто і що допомагає мені у житті?	Хто і що допоможе вивчати світ навколо?
5 тиждень	Хто мене оточує?	Що мене оточує?
6 тиждень	У чому моя особливість?	Як дізнатись про те, що цікаво?
7 тиждень	В чому сила моєї родини?	До кого з дорослих я можу звернутись із запитанням?
8 тиждень	Де я живу?	Які прилади допомагають вивчати світ?
II чверть (8 тижнів)		
ЛИСТОПАД	Що завжди поруч зі мною?	Хто завжди поруч зі мною?
9 тиждень	Як змінюється природа навколо мене восени?	Як я і моє оточення пристосовується до змін у природі?
10 тиждень	Як подружитися з технікою?	Як подбати про тварин восени?
11 тиждень.	Чи завжди навколо мене безпечно?	Як людина використовує природу для своїх потреб?
12 тиждень.	Що впливає на моє здоров'я?	Який я поруч з іншими?
ГРУДЕНЬ	Що приносить зима?	Чим особлива моя країна?
13 тиждень.	Які таємниці у зими?	Як зима подорожує?
14 тиждень.	Як тваринам і рослинам живеться взимку?	Де зима господарює?

15 тиждень.	Які розваги приносить зима?	Тварини найбільше люблять зиму?
16 тиждень	Які свята приносить зима?	Як зима надихає митців?
III чверть 10 тижнів		
СІЧЕНЬ	Що впливає на мій успіх?	Які мої цінності?
17 тиждень.	Як підтримувати життєві сили?	Що цінніше за гроші?
18 тиждень.	Як я можу стати чемпіоном?	Як знання змінюють світ?
19 тиждень	Чи можна купити час за гроші?	Що цінне для всіх?
ЛЮТИЙ	Що потрібно цінувати та берегти в житті?	Чи можу я бути винахідником?
20 тиждень	Що є вище неба?	Чи існують не талановиті люди?
21 тиждень.	Чому нам потрібне чисте повітря?	Як перетворити ідею у винахід?
22 тиждень.	Чи є життя без вони?	Як змодельовати ідею?
23 тиждень.	Які багатства має Україна?	Який чарівник допоможе втілювати ідею?
БЕРЕЗЕНЬ	Як подружитися з природою?	Що не купиш за гроші?
24 тиждень.	Для кого ґрунт є домівкою?	Чи все в світі можна виміряти?
25 тиждень.	Як природа зустрічає весну?	Як мандрує світло?
26 тиждень.	Чому тварини важливі?	Як сила впливає на природу?
27 тиждень.	Що я можу зробити для довкілля?	В чому сила розумного будинку?
IV чверть 8 тижнів		
КВІТЕНЬ	Де живе мистецтво?	Як рух впливає на життя?
28 тиждень	Як побачити красу?	Що рухається у природі?
29 тиждень	Як подружитися з книгою?	Як пов'язані рух і людина?

30 тиждень	Де почути мистецтво?	Чи можна подорожувати дроном?
31 тиждень	Як стати артистом?	Як рух часу змінює мій простір?
ТРАВЕНЬ	Що я досяг за перший рік у школі?	Як я можу вплинути на своє майбутнє?
32 тиждень	Як все встигати?	Що мені допомагає і що заважає в досягненні успіху?
33 тиждень	Що робить мене щасливим?	Як бути вільним/незалежним?
34 тиждень.	Що літо запише у календар?	Що можна побачити лише влітку?
35 тиждень.	Що я очікую від літньої пори?	Як провести літо корисно і приємно?

Зміст інтегрованого курсу реалізується через такі сфери пізнання: природа, соціум, людина, технології. У контексті природничої освітньої галузі передбачено пропедевтичне вивчення базових понять біології, хімії, фізики. Сформований фундамент знань основ наук з урахуванням розвитку критичного мислення та навичок аналізу, вирішення проблем та креативності, вміння бути гнучким, толерантним та емпатійним, з відкритим, допитливим розумом дозволить учням/ученицям бути готовими до сприйняття довкілля, висування гіпотез, до досліджень об'єктів довкілля для пізнання нового.

Важливими напрямками роботи з учнями є формування у них розуміння характерних особливостей науки як форми людських знань і досліджень, а також усвідомлення впливу науки і техніки на матеріальне, інтелектуальне й культурне середовища. Особливу увагу приділено формуванню в учнів таких умінь: робити припущення і висновки, засновані на доказах; приймати рішення щодо поведінки у довкіллі, у світі природи; розуміти причини змін у ньому; оцінювати вплив діяльності людини на довкілля.

В контексті мовно-літературної освітньої галузі важливим є розвиток особистості учня засобами різних видів мовленнєвої діяльності; формування здатності спілкуватися українською мовою для навчання і розвитку, для духовного, культурного самовияву, користуватися нею в особистому і суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду дитини, розвиток її мовленнєво-творчих здібностей, закладання основ шанобливого ставлення до культурної спадщини України.

У контексті математичної освітньої галузі передбачається формування умінь застосовувати математичні (числові та геометричні) методи для розв'язування прикладних завдань у різних сферах діяльності, які пропонуються на уроках інтегрованого курсу «Я і світ. Дидактичні ігри», здатність до розуміння і використання простих математичних моделей, умінь будувати такі моделі для вирішення проблем, що формулюються під час вивчення кожної теми курсу.

В контексті мистецької та технологічної освітніх галузей передбачено гармонійний розвиток та виховання особистості здобувача освіти засобами технологій для застосування вже набутого досвіду в навчальних і життєвих ситуаціях та закладання основ її особистісного зростання засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та проєктно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження; формування в учнів комплексу ключових, міжпредметних естетичних і предметних мистецьких компетентностей, який забезпечить здатність до художньо-творчої самореалізації особистості.

В контексті інформатичної галузі передбачається формування в учнів здатності до розв'язання проблем з використанням цифрових пристроїв, інформаційно-комунікаційних технологій та критичного мислення для розвитку, творчого самовираження, власного та суспільного добробуту, навичок безпечної та етичної діяльності в інформаційному суспільстві.

Програма «Я і світ. Дидактичні ігри» у першому циклі початкової освіти реалізується через такі змістові лінії: «Я – учень\учениця», «Я і середовище», «Я – людина», «Я – розвиваюся та змінююся», «Я – успішний».

Змістова лінія «Я – учень\учениця» спрямована на формування зацікавленого ставлення здобувача освіти до процесу навчання, метапізнання, пізнання себе в довкіллі, законів та правил, навичок таймменеджменту, спостереження за собою, здійснення рефлексії, ознайомлення з засобами та середовищами навчання.

У першому класі вона включає теми, які стосуються зміни свого соціального статусу, школи, правил шкільного життя, необхідності планувати свій час для навчання та відпочинку, дотримуватися правил шкільного життя, дому, найближчого природного, соціокультурного і техногенного середовищ, та як навчатися не лише в школі, а й в житті.

Змістова лінія «Я і середовище» передбачає знайомство з об'єктами та явищами неживої та живої природи, змінами, що відбуваються на планеті; застосування інструментів та приладів для дослідження й експериментування; формування навичок раціонального використання ресурсів, також включає ознайомлення із флорою і фауною рідного краю, України й частково світу, охороною природи; розуміння та дослідження зв'язків і взаємозалежностей між рослинами, тваринами й людиною; формування бережливого ставлення до довкілля, знайомство з правилами спілкування з друзями, аналіз місця проживання (будинки, громада, область, країна), визначення змін природи в різні пори року, оцінювання безпечності кожного з розглянутих середовищ, в якому знаходиться учень, аналіз стану живої природи в різні пори року, знайомство з космосом.

Учні навчаються досліджувати такі середовища як школа, бібліотека, магазин, зоопарк, кінотеатр, театр, гуртки, місця відпочинку, дитячі заклади тощо. При цьому школярі навчаються виконувати різні ролі, здійснювати певну характерну для кожного середовища діяльність, опановувати різні

способи взаємодії з об'єктами різних середовищ та бути готовими до постійних змін в кожному з них, інтеграції до нових середовищ та вільного їх дослідження та пристосування.

У другому класі додатково з поглибленням вище зазначених питань відбувається знайомство учнів з різними вимірjuвальними системами, з поняттям світла та сили, руху, технологією «розумний будинок».

Змістова лінія «Я – людина» спрямована на формування патріотичного ставлення до довкілля, малої батьківщини, України та її географічної цілісності; виховання толерантності до національних спільнот, поваги до жителів сусідніх країн, поваги до державних і народних символів країни, усвідомлення ролі видатних постатей та значення винаходів українських дослідників. Ця змістова лінія розвиває в учнів соціальні навички: приймати відповідальні рішення, взаємодіяти в групі, ефективно комунікувати; оцінювати себе, інших та ситуацію; вдосконалювати себе, керувати своїми емоціями, бути відповідальними за свої вчинки та результати своєї діяльності.

Змістова лінія «Я – людина» сприятиме розумінню своїх особливостей та життєвих цінностей, своїх талантів, особливостей своєї родини, умов для якісного життя людини (чистоти повітря, води, довкілля), використання людиною природи для своїх потреб.

Змістова лінія «Я – розвиваюся та змінююся» спрямована на розуміння учнями того, що таке розвиток людини, як оцінювати особисті зміни в напрямку розвитку ментального та фізичного, вплив різних причин на здоров'я дитини, як підтримувати життєві сили, як порівнювати себе з іншими, як спілкування та співпраця впливає на розвиток учня, шляхи особистого розвитку в різних напрямках.

Змістова лінія «Я – розвиваюся та змінююся» спрямована на розвиток інтелекту дитини, визначаючи його природні схильності до одного з типів інтелекту, формування поведінкового інтелекту дитини в різних середовищах, вміння спілкуватися в групах, оцінюючи мету об'єднання в групи, спільні та відмінні характеристики людей, визначати рівень довіри між людьми, формування здібностей транслювати схожість для об'єднання в різні групи, розвиток ролєвої взаємодії, визначення причини, за якими така взаємодія виявляється неуспішною, формування навичок спілкування та поведінки з іншими людьми в різних середовищах, розвиток обчислювального інтелекту, в основі якого лежать вміння логічно мислити, емоційний інтелект, зокрема для ознайомлення дітей з управлінням іншими людьми.

Змістова лінія «Я – успішний» спрямована на розвиток умінь вчитися, як навчання зробити легким, безпечним, результативним і успішним, розуміння шляхів перетворення ідеї у винахід, оцінювання власних переваг та недоліків у досягненні успіху, створення плану досягнення успішного результату та проведення рефлексії, в тому числі у навчанні, ознайомлення з умовами для того, щоб бути особисто вільними і незалежними в житті, аналіз умов для досягнення успіху в житті, як ставати чемпіонами, розуміння власних цінностей та багатств, та аналогічних умов успішності, незалежності, багатств

держави України, які ознаки щастя і від чого це залежить, допомагає учням гармонійно розвиватися, втілювати в життя свої цілі, будувати позитивні стосунки з іншими, почуватися щасливими.

Змістова лінія «Я – успішний» розвиток позитивної мотивації учнів на основі врахування їх особливостей, здібностей та навчальних потреб, підвищення інтересу до навчання за допомогою стимулювання позитивних емоцій при навчанні, виявлення учнями пізнавальної складової («Я дізнався про щось нове») та орієнтування на результат («Я це зробив», «Я відповів на запитання», «Я досяг успіху»).

Форми та методи навчання

Пріоритетними формами організації процесу навчання є інтегрований урок, дидактична гра, творчий проєкт.

Формами організації діяльності учнів є парна, групова, індивідуальна, колективна. Пріоритет надається парній та груповим формам роботи.

Реалізація навчальної програми передбачає використання таких методів навчання:

- проблемний;
- дослідницько–пізнавальний (IBL);
- дидактична гра;
- моделювання;
- проєктування.

За авторською концепцією, для розвитку в учнів основ наукових знань вчитель має застосовувати проблемний та дослідницько-пізнавальний методи, використання яких має сформувати учня як запитувача. Початковим моментом є те, що діти цікавляться і хочуть вивчати об'єкти навколо себе, які зображують, зокрема, за допомогою малюнків для тем тижня. Кінцева мета – учні вміють користуватися науковими інструментами, які допомагають їм досліджувати світ.

Дослідницько-пізнавальний метод, як і методи моделювання та проєктування, спрямовані на формування в учнів навички організації наукових процесів (science process skills): учні навчаються логічно вибудовувати кроки у розумовому процесі, щоб дізнатися, як відповісти на запитання про те, як влаштований світ. Навички організації наукових процесів включають спостереження за властивостями об'єкта, вимірювання величин, сортування/класифікацію, умовиводи, прогнозування (припущення), експериментування та спілкування під час обговорення.

Дидактична гра є одним зі способів інтеграції набутих умінь у діяльність, а з іншого боку – навчання через цікаві, близькі та знайомі учневі способи діяльності.

Мотивація та стимулювання пізнавального інтересу учнів досягається шляхом використання таких методів: навчання через гру, через доповнену реальність, перевернутий клас тощо.

Система оцінювання

Визначення результатів освітньої діяльності здобувачів освіти ґрунтується на засадах формувального оцінювання. Формувальне оцінювання має на меті: постійно відстежувати навчальний поступ учнів; формувати в дитини впевненість у собі, наголошуючи на її сильних сторонах, а не на помилках; діагностувати досягнення на кожному з етапів навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; підтримувати бажання навчатися та прагнути максимально можливих результатів; запобігати побоюванням помилитися.

Інструментами формувального оцінювання учнів є:

- критерії оцінювання та чек-листи;
- портфоліо досягнень учня;
- схематичні й вербальні шкали для здійснення само– та взаємооцінювання;
- «петля зворотного зв'язку», яка забезпечується спеціальними дидактичними одиницями.

Зміст навчання
1–2 клас

<i>Змістова лінія, тема, орієнтовний зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>
Змістова лінія «Я – учень\учениця» 1–й клас	
Знайомство із школою	
Свято Першого вересня. Які обов'язки учня. Що учень має робити в школі. Як зібрати речі до школи. Яким є клас, парта учня. Як дістатись до школи. Що можна знайти на шкільному подвір'ї. Як не заблукати у школі. Кого можна зустріти у школі. Якою може бути школа. Чи можу я побудувати школу. Правила шкільного життя. Планування дня в школі. Правила класу. Допомога в школі. Дорога до школи. Безпека. Правила поведінки в школі. Шкільне подвір'я. Об'єкти живої та неживої природи на шкільному подвір'ї. Призначення шкільних приміщень. Працівники школи.	Знання, розуміння та використання учня, учениці ● розуміє, що відзначають 1 вересня, називає атрибути свята ● визначає відмінності між садочком та школою ● розрізняє речі необхідні у школі, осередки класу та їх приладдя, орієнтується у школі та на її подвір'ї ● розуміє для чого шкільна парта та як себе поводити за своїм робочим місцем ● називає професії працівників школи ● ввічливо спілкується із працівниками школи ● розрізняє, до кого і як звернутися по допомогу в школі, описує приклади такої діяльності ● впорядковує етапи режиму дня ● дотримується встановлених в освоєному громадському просторі (у школі та класі) правил, обґрунтовує необхідність виконання та називає наслідки їх недотримання ● об'єднується з іншими дітьми у групу для навчання та гри, пояснює важливість співпраці у групі; разом з іншими особами визначає послідовність виконання завдань; виконує різні ролі в групі ● вміє висловити свою думку короткими реченнями

	● називає предмети, які використовують у навчанні ● знає як безпечно і ощадливо використовувати обладнання ● знає і дотримується правил безпечної поведінки в класі, під час гри, прогулянок, відпочинку, у різних приміщеннях школи та дорогою до неї ● розпізнає об'єкти живої, неживої природи, рукотворні об'єкти шкільного подвір'я, визначає істотні, спільні і відмінні ознаки об'єктів навколишнього світу, порівнює, об'єднує у групу і розподіляє на групи за спільною ознакою ● демонструє доброзичливе ставлення до довкілля ● пояснює що таке постава, знає як її берегти ● розвиває навички правильної постави та формує навички правильного тримання ручки для письма ● вміє робити спостереження за погодою та власним настроєм, навколишнім середовищем ● розпізнає емоції інших ● планує власну діяльність з виготовлення виробу, моделює виріб (прототип/модель школи) з готових елементів за допомогою дорослих ● творить відомими художніми засобами і способами, може відтворювати рисунок шкільної тематики за зразком Діяльність ● Дослідження інформаційних джерел ● Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками ● Мовлення (діалог, монолог, створення текстів) ● Моделювання за допомогою символів та предметів, створення діаграм
--	--

	• Експериментування з різними об'єктами • Творча (малювання) • Розповідь за картиною, усне створення власних текстів • Критичний аналіз текстів • Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) • Спостереження за собою та довкіллям • Дослідницька (розв'язування проблемних ситуації) • Пошукова • Оціночна (саморефлексія) • Виявлення власних емоцій, спостереження за емоціями інших • Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом • Фізична активність та рухлива діяльність
Як подружитися з технікою	
Техніка. Різні види техніки. Транспорт. Яка техніка допомагає вдома. Побутові пристрої. Яка техніка допомагає родині. Іграшкова техніка. Для чого гаджети у школі.	Знання, розуміння та використання учня, учениці • знає, що таке техніка; про роль техніки в житті сучасної людини та про її різне призначення • називає та розрізняє види транспорту, групує за способом пересування • пов'язує інформацію з тексту з відповідними життєвими ситуаціями; розрізняє головне і другорядне в тексті

	● аналізує проблемні ситуації свого життя, розпізнає серед ситуацій зі свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення ● розрізняє квитки на різні види транспорту ● організовує власну життєдіяльність, за допомогою дорослих планує дії та виконує їх у власному побуті ● дотримується правил безпечного використання окремих видів побутової техніки ● визначає функції технічних приладів ● називає техніку, необхідну у різних професіях ● усвідомлює важливість збереження особистих даних, дотримується правил безпечної роботи; захищає власний інформаційний простір; розповідає про проблеми дорослим ● доречно добирає техніку для оптимального використання ● називає пристрої, які можна використовувати у грі ● розрізняє робітників та може назвати призначення робота ● називає пристрої, які допомагають навчатися ● використовує доповнену реальність для навчання Діяльність ● Моделювання за допомогою символів та предметів, створення діаграм ● Дослідження інформаційних джерел ● Мовлення (діалог, монолог, створення текстів) ● Творча (малювання) ● Розповідь за картиною, усне створення власних текстів ● Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками
--	---

	● Критичний аналіз текстів різних типів ● Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) ● Спостереження за собою та навколишнім середовищем ● Виявлення власних емоцій, спостереження за емоціями інших ● Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом ● Дослідницька (розв'язування проблемних ситуації) ● Пошукова ● Оціночна (саморефлексія) ● Робота з цифровими ресурсами ● Фізична активність та рухлива діяльність
Як управляти часом при навчанні	
Час. Чи можна купити час за гроші. Годинники. Історія годинників. Зміна пір року. Ознаки пір року. Як відрізнити день від ночі. Управління часом.	Знання, розуміння та використання учня, учениці ● знає, що таке час, розрізняє теперішнє, минуле і майбутнє, види годинників ● називає види годинникових стрілок ● орієнтується у часі, називає число, день тижня, місяць, рік, пору року ● знаходить інформацію про природу ● називає явища природи ● розуміє, чому на Землі відбувається явище зміни дня і ночі ● називає за порядком пори року, визначає ознаки пір року на об'єктах живої та неживої природи

	• досліджує природні явища, називає, що можна спостерігати вдень, уночі та наводить приклади, як природа «реагує» на пору доби • визначає спільні і відмінні ознаки об'єктів навколишнього світу • здійснює сортування за певним критерієм • вирізняє зовнішні ознаки об'єктів, що свідчать про вплив часу • може назвати «пожирачів» свого часу • називає предмети, які допомагають керувати часом • вміє засікти час та визначити, скільки часу зайняла певна діяльність • визначає події дня та орієнтується, скільки часу приблизно займає кожна діяльність • розуміє важливість режиму дня Діяльність • Моделювання за допомогою символів та предметів, створення діаграм • Дослідницька (розв'язування проблемних ситуацій, експериментування з різними об'єктами) • Дослідження інформаційних джерел • Мовленнєва (діалог, монолог, створення текстів) • Розповідь за картиною, усне створення власних текстів • Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками • Критичний аналіз текстів • Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) • Спостереження за собою та навколишнім середовищем • Виявлення власних емоцій
--	---

	• Творча (малювання, конструювання, фантазування) • Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом • Пошукова • Оціночна (саморефлексія) • Робота з цифровими ресурсами • Фізична активність та рухлива діяльність
Як книга допомагає вчитися	
Книга. Призначення книги. Різні типи книжок. Друкована та електронна книжка. Збереження книги. Бібліотека. Створення книжки. Елементи книги.	Знання, розуміння та використання учня, учениці • називає типи книжок, пояснює для чого вони призначені та наводить приклади книжок різного типу • виділяє спільні властивості різних типів книжок та вказує на їхні відмінності • коротко окреслює процес виготовлення книги • наводить приклади використання винаходів людства в побуті, на прикладі виготовлення книги • називає і показує елементи книги • називає призначення бібліотеки • сприймає усну інформацію, перепитує, виявляючи увагу • виокремлює цікаву для себе інформацію • розрізняє особливості друкованих та електронних книжок • використовує цифрові пристрої та пояснює їх призначення

	• дотримується правил безпечної роботи з цифровими пристроями та захищає власний інформаційний простір • може розповісти про улюблену книжку • визначає місце для зберігання книжки • висловлює припущення на основі ілюстрацій та заголовку, про що може розповісти книга • висловлює власні погляди щодо предмета обговорення; намагається зробити так, щоб висловлювання було зрозуміле і цікаве для інших осіб • вибирає з декількох запропонованих книжок ту, яка викликала цікавість, розглядає і розповідає про неї • розуміє необхідність дотримання правил використання книжок • пояснює необхідність збереження ресурсів і намагається це робити • називає інструменти та матеріали, які потрібні для створення власної книжки, та за допомогою дорослих розраховує орієнтовні витрати та кількість матеріалів для виготовлення виробу • підбирає назви книгам Діяльність • Мовленнєва (діалог, монолог, створення текстів) • Моделювання за допомогою символів та предметів, створення діаграм • Дослідницька (розв'язування проблемних ситуацій, експериментування з різними об'єктами) • Пошукова • Оціночна (саморефлексія) • Робота з цифровими ресурсами
--	--

	• Дослідження інформаційних джерел • Творча (малювання, фантазування) • Розповідь за картиною, усне створення власних текстів • Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками • Критичний аналіз текстів • Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) • Спостереження за навколишнім середовищем • Виявлення власних емоцій, спостереження за емоціями інших • Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом • Фізична активність та рухова діяльність
Змістова лінія «Я – учень\учениця» 2–й клас	
Для чого мені потрібні закони і правила	
Закон. Правило. Спільне та відмінне. Правила в школі, сім'ї. Правила поведінки в громадських місцях. Закони природи. Закони суспільства. Державні закони. Правила в житті учня.	Знання, розуміння та використання учня, учениці • називає правила поведінки у різних місцях • розпізнає правила та закони • може назвати Основний закон України • може сформулювати правило за позначкою • саморефлексує щодо виконання правил • наводить приклади наслідків невиконання правил • співставляє шкільні правила в Україні та в інших державах • пояснює свої обов'язки та правила в сім'ї, школі • називає та дотримується правил поведінки, що засвідчують повагу до інших осіб

	• протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб • розрізняє інформаційні та заборонні знаки • пов'язує інформацію з тексту з відповідними життєвими ситуаціями • розуміє конкретну інформацію в повсякденному контексті • розпізнає здорову етичну поведінку • розпізнає, що приносить задоволення та користь • пояснює потреби свої та інших осіб • висловлює і захищає власні погляди • об'єднує у групу за спільною ознакою • обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне запитання • визначає дії для розв'язання проблемної ситуації, виконує її • обирає та пояснює дії для дослідження об'єктів природи • обирає послідовність кроків під час експерименту для дослідження законів природи • описує, що нового дізнався/дізналася, експериментуючи • розпізнає знайомі англійські слова з опорою на наочність • правильно вимовляє загальновживані слова • придумує історії за зображеннями • передає інформацію іншим особам у простій формі • висловлює в простий спосіб думку щодо почутого • висловлює власні погляди щодо предмета обговорення, намагається зробити так, щоб висловлювання було зрозуміле і цікаве для інших осіб • аналізує проблемні ситуації свого життя • підбирає алгоритм розв'язання завдання за вказаними правилами • дотримується правил безпечної роботи в інтернеті • захищає власний інформаційний простір та розповідає про проблеми дорослим. Діяльність • Моделювання за допомогою символів та предметів, створення діаграм • Дослідницька (розв'язування проблемних ситуації, експериментування з різними об'єктами) • Пошукова
--	--

	● Оціночна (саморефлексія) ● Робота з цифровими ресурсами ● Дослідження інформаційних джерел, опитування однокласників ● Мовленнєва (діалог, монолог, створення текстів) ● Творча (малювання) ● Розповідь за картиною, усне створення власних текстів ● Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками ● Критичний аналіз текстів ● Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) ● Спостереження за навколишнім середовищем ● Виявлення власних емоцій, спостереження за емоціями інших ● Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом ● Фізична активність та рухлива діяльність.
Де навчатися за межами школи	
Навчання за межами школи. Навчання в транспорті, у парку розваг, і парку, лісі, супермаркеті, в різних магазинах, в музеї, концерті, виставці. Віртуальний світ та навчання. Навчання після уроків: гуртки, музичні студії, спортивні секції.	Знання, розуміння та використання учня, учениці ● називає діяльність, яку здійснює для навчання поза межами школи ● називають місця, де можна навчатися поза межами школи ● знає та використовує дитячі навчальні відеоканали ● розповідає про навчання під час подорожей ● називає види транспорту ● пояснює, де може знайти потрібну інформацію, виявляє основний зміст джерела інформації (проїзні документи, афіші, опис товару тощо): може визначити маршрут руху транспорту, термін придатності продуктів, вміє користуватися інструкцією до певних

	груп товарів ● називає способи оплати, відділи супермаркету ● обирає послідовність дій для розв’язання проблемної ситуації ● може аналізувати асортимент, здійснювати вибір ● розв’язує практичні завдання у побуті ● ставить запитання до зображення ● читає та аналізує графічні зображення за допомогою дорослих та використовує їх у процесі роботи ● вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях без загрози для життя і здоров’я ● розпізнає, що приносить задоволення та користь ● визнає важливість помірності у споживанні послуг та продукції ● пояснює потреби свої та інших осіб ● знаходить спільні і відмінні ознаки об’єктів ● вміє працювати з таблицями ● прогнозує результат виконання арифметичних дій ● здійснює обчислення ● використовує віртуальні музеї для отримання необхідної інформації ● здійснює віртуальні подорожі з використанням цифрових інструментів ● створює музичні твори засобами цифрових ресурсів ● досліджує обрані природні явища та об’єкти засобами цифрових ресурсів ● визначає можливі результати досліджень, описує, що нового дізнався/ дізналася, спостерігаючи та експериментуючи ● визначає переваги та недоліки віртуального світу для навчання ● визначає джерела інформації для отримання необхідних даних ● розрізняє правдиві та неправдиві твердження, здобуті з різних джерел ● експериментує, використовуючи відомі техніки художньо–творчої діяльності ● називає музичні інструменти ● створює прості тексти за рисунками, висловлює власні погляди щодо предмета обговорення ● використовує цифрові пристрої вдома, у школі, на вулиці та пояснює їх призначення ● аналізує текст, пов’язує інформацію з тексту з відповідними життєвими ситуаціями
--	--

- виокремлює цікаву для себе інформацію; передає її іншим особам
- пояснює, що подобається, а що ні
- пояснює, чому інформація зацікавила, за допомогою вчителя виявляє очевидні ідеї у простих текстах, медіатекстах
- розуміє короткі, прості запитання, твердження іншомовного походження
- користується іншомовною лексикою з теми
- слухає іншомовний діалог, розпізнає знайомі слова і фрази під час сприйняття усної інформації та додає пропущені слова
- визначає матеріали для виготовлення виробу

Діяльність

- Дослідження інформаційних джерел, опитування однокласників
- Моделювання за допомогою символів та предметів, створення діаграм
- Мовлення (діалог, монолог, створення текстів)
- Дослідницька (розв'язування проблемних ситуацій, експериментування з різними об'єктами)
- Пошукова
- Оціночна (саморефлексія)
- Робота з цифровими ресурсами
- Творча (малювання, фантазування)
- Розповідь за картиною, усне створення власних текстів
- Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками
- Критичний аналіз текстів
- Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри)
- Спостереження за собою та навколишнім середовищем
- Виявлення власних емоцій, спостереження за емоціями інших

	● Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом ● Фізична активність та рухлива діяльність
Як навчитися вчитися	
Способи подання інформації. Інформаційні процеси. Таблиці. Схеми. Пристрої для отримання інформації та вимірювання величин. Спостереження. Дослідження. Етапи експерименту. Презентація результатів дослідження.	Знання, розуміння та використання учня, учениці ● розуміє конкретну інформацію в повсякденному контексті ● читає вголос короткі тексти/ медіатексти в поєднанні з ілюстраціями; розпізнає знайомі слова та основні фрази, перечитуючи їх за потреби; ● знаходить інформацію, явно подану в тексті ● розуміє загальний фактичний зміст прочитаного ● називає та розрізняє способи подання інформації ● розрізняє умовні позначки, спеціальні знаки, розпізнає знаки, символи і попередження щодо ймовірної небезпеки ● працює з таблицями, як одним зі способів подання інформації ● здійснює розкодування інформації ● перетворює інформацію в різні форми подання ● називає органи чуття, пояснює сприйняття інформації різними органами чуття на основі власних спостережень ● називає інформаційні процеси ● вміє працювати з діаграмами, зчитує інформацію з зображень та схем, читає та аналізує графічні зображення за допомогою дорослих та використовує їх у процесі роботи ● обирає найбільш прийнятний спосіб подання інформації ● називає пристрої для отримання інформації та вимірювання величин ● добирає пристрій для дослідження явища природи ● обирає послідовність дій для розв'язання проблемної ситуації ● підбирає кроки для вирішення проблеми, проведення експерименту ● добирає питання для підготовки та проведення спостереження ● обчислює усно зручним для себе способом у навчальних і практичних ситуаціях

	● сприймає твори різних видів мистецтва і проявляє емоційно–ціннісне ставлення до них ● розуміє короткі, прості іншомовні запитання, твердження, прохання/вказівки, розпізнає знайомі слова з опорою на наочність, пише короткими фразами ● досліджує обрані природні явища та об'єкти, використовуючи подані прилади ● називає об'єкти, які важливі в ході спостереження ● використовує цифрові ресурси для проведення спостереження ● визначає питання, які вимагають проведення експерименту ● описує, що нового дізнався експериментуючи ● може сформулювати гіпотезу ● здійснює збір даних для експерименту ● може провести експеримент за вказівками ● визначає спосіб представлення результатів експерименту ● робить висновки, описує і пояснює те, про що дізнався/дізналася Діяльність ● Аналіз зображення, розповідь за картиною, усне створення власних текстів ● Критичний аналіз текстів ● Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками ● Пошукова ● Дослідницька (розв'язування проблемних ситуацій, експериментування з різними об'єктами) ● Моделювання за допомогою символів та предметів, створення діаграм ● Дослідження інформаційних джерел ● Мовленнєва (діалог, монолог, створення текстів) ● Оціночна (саморефлексія) ● Робота з цифровими ресурсами ● Творча (малювання, фантазування)
--	--

	• Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) • Спостереження за собою та навколишнім середовищем • Виявлення власних емоцій, спостереження за емоціями інших • Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом • Фізична активність та рухлива діяльність
--	--

Змістова лінія «Я і середовище» 1–й клас	
Змістова лінія, тема, орієнтовний зміст	Очікувані результати навчання здобувачів освіти Основні запитання
Моє оточення	
Органи чуття. Призначення органів чуття. Об'єкти живої і неживої природи. Рукотворні об'єкти довкілля. Природа. Дари природи. Довкілля. Міська та сільська місцевість. Істотні ознаки місцевості. Види транспорту різної місцевості. Заняття людей різної місцевості. Громадське місце. Різні позначки громадських місць. Знаки заборони та дозволу. Правила поведінки в громадських закладах. Професія. Види професій. Знаряддя різних професій.	Знання, розуміння та використання учня, учениці • обирає у найближчому оточенні те, що цікаво дослідити • розповідає про роль органів чуття в пізнанні довкілля (зір, слух, нюх, смак, дотик), обмеженість можливостей органів чуття • розповідає про вимірювальні прилади • формулює пізнавальні запитання, що дозволяють пояснити накопичені факти; • називає факти стосовно об'єктів природи, які вимагають пояснення • пояснює, що може робити в сім'ї, серед однолітків, у школі • доречно вживає слова чемності • обирає та пояснює дії для спостережень

	• описує результати спостережень за об'єктами природи • наводить приклади проблем у навколишньому світі • пропонує різні способи використання об'єктів довкілля • дотримується правил поведінки, що засвідчують повагу до інших • надає допомогу, коли звертаються по неї • висловлює оцінні судження щодо вчинку, події, явища • добирає докази до своїх висновків • не порушує права інших дітей, виявляє і засуджує вчинки, які ображають або принижують інших • співпрацює в групах для досягнення спільних цілей • розпізнає серед ситуацій із свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення • визначає достатність даних для розв'язання проблемної ситуації • визначає шляхи розв'язання проблемної ситуації • вимірює величини за допомогою підручних засобів і вимірювальних приладів • встановлює залежність між компонентами і результатом арифметичної дії • розуміє короткі, прості запитання, твердження іншомовного походження • користується іншомовною лексикою з теми Діяльність • Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) • Моделювання за допомогою символів та предметів, створення діаграм • Дослідження інформаційних джерел, опитування однокласників
--	---

	• Мовленнєва (діалог, монолог, створення текстів) • Творча (малювання, аплікація) • Розповідь за картиною, усне створення власних текстів • Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками • Критичний аналіз текстів різних типів (правда–неправда)
Батьківщина. Рідний край	
Україна. Батьківщина. Мала батьківщина. Символи України. Столиця. Місцевість України. Загальні відомості про Україну. Рідний край. Видатні місця рідного краю. Адреса власного проживання. Природні матеріали. Природні матеріали місцевості. Мій край. Адміністративний устрій мого краю. Чим славиться мій край. Історичні події в моєму краю. Природа мого краю. Визначні місця. Люди мого краю. Видатні українці мого краю. Традиції мого краю. Як я можу змінити свій край.	Знання, розуміння та використання учня. учениці • розпізнає державні символи України, шанобливо ставиться до них • розпитує і збирає інформацію про свій край і державу, історичні події, відомих осіб • розпитує старших про минуле, бере активну участь у спільних заходах державного значення • презентує інформацію про Україну та її столицю • зображує інформацію про навколишній світ у вигляді малюнка, таблиці • розмальовує на контурній карті суходіл та об'єкти гідросфери • показує їх на глобусі й карті, позначає на контурній карті контури України, позначає на малюнку Чорне й Азовське моря, річки Дніпро, Дністер, Карпати і Кримські гори, • показує на карті й позначає на контурній карті Київ, область, у якій проживає, та обласний центр • показує їх на глобусі та карті й позначає на контурній карті європейські країни • подає в таблиці інформацію про вивчені географічні об'єкти • дотримується встановлених правил поведінки під час державних свят, класних, шкільних і громадських заходів

	• визначає групу пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту • прогнозує результат виконання арифметичних дій • перетворює інформацію у схему, таблицю, схематичний рисунок • обирає послідовність дій для розв'язання проблемної ситуації • обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне питання; визначає дію (дії) для розв'язання проблемної ситуації, виконує її (їх) • рахує об'єкти, позначає числом результат лічби; порівнює числа в межах сотні та упорядковує їх • розуміє короткі, прості запитання, твердження іншомовного походження • користується іншомовною лексикою з теми Діяльність • Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) • Моделювання за допомогою символів та предметів • Дослідження інформаційних джерел, опитування однокласників • Мовленнєва (діалог, монолог, створення текстів) • Творча (малювання, витинання, аплікація) • Театралізація • Розповідь за картиною, усне створення власних текстів • Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками • Критичний аналіз текстів різних типів (правда–неправда) • Спостереження за собою та довкіллям
--	--

	• Спостереження за природою, милування красою рідного краю • Виявлення власних емоцій, спостереження за емоціями інших • Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом • Фізична активність та рухлива діяльність
Зміни в природі у різні пори року	
Сонце, як джерело світла, енергії та тепла. Значення Сонця для природи. Тінь. Утворення тіні. Ознаки осені. Світло. Джерела світла. Природне та штучне світло. Людина і світло. Використання світла. Безпека і світло. Зміни, які відбуваються в природі восени. Зміни в живій і неживій природі восени. Осінні роботи людей на городах, полях та в садах. Овочі та фрукти. Культурні та дикорослі рослини. Осінні турботи людей рідного краю. Ознаки осені у сільській та міській місцевості. Правила безпечної поведінки. Дослідник природи. Збереження природного матеріалу.	Знання, розуміння та використання учня. учениці • виявляє та описує очевидні зв'язки у природі; пояснює необхідність їх врахування у життєдіяльності людини • обирає та пояснює дії для дослідження об'єктів природи; визначає можливі результати спостережень/дослідів • прогнозує результати спостережень/дослідів • розповідає, що таке моделювання • розповідає, що нового дізнався, здійснюючи дослідження • виявляє розуміння того, що помилки – невід'ємна частина пізнання • розповідає про диких і свійських тварин, класи тварин (комахи, риби, земноводні, плазуни, птахи, ссавці), їх основні ознаки, наводить приклади • пояснює, як тварини пристосовуються до різних умов життя • називає умови, необхідні для нормального росту та розвитку рослин • розрізняє органи квіткових рослин • розповідає про значення рослин для природи та життя людини

Зима. Зимові місяці. Ознаки зими. Зміни, які відбуваються у неживій та живій природі взимку. Складові погоди. Зимові природні явища. Передбачення погоди. Лід. Утворення льоду. Сніжинки. Види зимових розваг для дому та для вулиці. Арктика. Північний та Південний полюси. Екватор. Глобальне потепління. Наслідки. Підготовка до зими. Зимовий одяг. Зимовий транспорт. Парки взимку. Розваги в зимових парках. Казкові герої взимку. Дослідники взимку. Зимові пісні. Атрибути зимових свят. Зима надихає дослідників Рослини взимку. Ознаки дерев. Зимування тварин. Зміни, які відбуваються у житті звірів з приходом зими. Правила поведінки в природі. Дикі і свійські тварини. Допомога тваринам. Птахи перелітні та осілі. Міграція птахів. Причини міграції птахів. Живлення деяких зимуючих птахів. Підгодовування птахів. Звірі. Допомога звірям. Умови життя рослин: вода, тепло, повітря, світло та турбота. Зв'язок між	● розповідає про гриби, їх суттєві ознаки, показує на світлинах та називає їстівні й отруйні гриби ● наводить приклади захворювань людини, що спричинені вірусами ● характеризує ознаки пір року; сезонні зміни в природі, пояснює їх причини ● розповідає про природні явища та обґрунтовує причини їх повторюваності ● називає умови, необхідні для життя тварин ● знаходить спільні і відмінні ознаки об'єктів; групує об'єкти навколишнього світу за однією або кількома ознаками ● називає ознаки груп організмів; ознаки подібності людини до тварин, ознаки відмінності людини від тварин ● розповідає про суттєві ознаки тварин, наводить приклади ● здійснює пошук відповіді на поставлене запитання в наукових джерелах ● пропонує/обирає послідовність кроків під час спостереження/ експерименту ● досліджує обрані природні явища та об'єкти; використовуючи надані прилади, моделі ● створює найпростіші моделі явищ і процесів, що досліджуються ● проводить власні дослідження в природничій галузі відповідно до етапів наукового дослідження ● описує та пояснює те, про що дізнався; радіючи пізнанню нового, розуміє, що помилки є невід'ємною частиною пізнання ● презентує інформацію про розподіл суші та води на Землі, Світовий океан і його частини, материки (континенти), півострови й острови
--	--

середовищем існування різних рослин та умовами їхнього росту. Рослини рідного краю. Кімнатні рослини. Місце проростання рослин. Взаємозв'язок між рослиною і людиною. Використання рослин у різних сферах. Порівняння тварин та рослин за всіма етапами життєвого циклу. Класи тварин. Цінність тварин для людей. Правила поводження з тваринами. Правила гігієни під час спілкування з хатніми тваринами. Дикі і свійські тварини. Їжа тварин. Харчовий ланцюг тварин. Домашні тварини. Тварини – друзі людини. Весна. Зміни в природі навесні. Творіння природи. Кольори веселки. Пейзаж. Звуки природи. Весна. Періоди весни. Ознаки весни. Рослини–первоцвіти. Комахи та квіти. Птахи. Ознаки птахів. Свійські птахи. Рослини та тварини – рекордсмени.	• установлює найпростіші взаємозв'язки в неживій і живій природі, між організмами й довкіллям, між природними умовами на певній території та господарською діяльністю людини • наводить приклади зв'язків між рослинами і тваринами, рослинами і неживою природою, тваринами і живою природою • дбає про чистоту навколишнього світу, доглядає за рослинами і тваринами • доглядає в живому куточку в класі за рослинами і тваринами • порівнює об'єкти (тіла) неживої та живої природи • пояснює належність рослин, тварин, грибів і бактерій до організмів • наводить приклади рослин, що занесені до Червоної книги України, найпоширеніших листяних і хвойних дерев, кущів, трав'янистих рослин своєї місцевості • порівнює дерева, кущі, трав'яністі рослини • розпізнає серед ситуацій зі свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення • аналізує проблемні ситуації свого життя; • визначає достатність даних для розв'язання проблемної ситуації • визначає шляхи розв'язання проблемної ситуації • зіставляє одержаний результат з прогнозованим • перевіряє правильність результату арифметичної дії; виявляє та виправляє помилки • визначає істотні, спільні і відмінні ознаки об'єктів навколишнього світу; порівнює, об'єднує у групу і розподіляє на групи за спільною ознакою • рахує об'єкти, позначає числом результат лічби; порівнює числа в межах сотні та упорядковує їх
---	--

Види робіт в саду навесні. Інструменти для роботи в саду. Городні рослини. Весняні турботи людей на городах. Галузі рослинництва. Зернові рослини. Значення рослинництва в житті людини. Шлях рослини з грядки до супермаркету. Свята весняного циклу. День матері. День Землі. День пам'яті. Боротьба українського народу за незалежність. Літо. Ознаки літа. Літній відпочинок. Небезпеки влітку. Літні розваги. Літнє сонцестояння, явища природи. Літні світанки. Дари природи літом. Літо і тварини. Літо і рослини. Літні свята. Природа і літо. Літні канікули. Літо і розвиток. Спостереження влітку. Туризм. Туристичний край.	● розуміє короткі, прості запитання, твердження іншомовного походження ● користується іншомовною лексикою з теми Діяльність ● Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) ● Моделювання за допомогою символів та предметів, створення діаграм ● Експериментування з рослинами та різними об'єктами ● Дослідження інформаційних джерел, опитування однокласників ● Мовленнєва (діалог, монолог, створення текстів) ● Експериментування зі снігом, льодом, водою та різними об'єктами ● Творча (малювання, витинання, аплікація виготовлення ялинкових прикрас) ● Театралізація, участь у виставах, вертепі ● Розповідь за картиною, усне створення власних текстів ● Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками ● Участь у зимових розвагах, фізична активність та рухлива діяльність ● Критичний аналіз текстів різних типів (правда–неправда) ● Спостереження за собою та навколишнім середовищем ● Спостереження за природою, милування красою рідного краю ● Виявлення власних емоцій, спостереження за емоціями інших ● Слухання музики, звуків природи, співання пісень ● Творча (малювання, конструювання) ● Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом
---	---

Моя безпека	
Безпека і небезпека. Безпечні та небезпечні ситуації. Предмети, які в конкретній ситуації можуть нести небезпеки. Знаки, що попереджають про небезпеку. Правила поведінки з дикими тваринами. Причини виникнення пожежі. Пожежник. Важливість праці пожежника. Правила обережного поведінки з вогнем. Ситуація небезпеки та алгоритм дій для уникнення небезпеки. Дорожній рух та безпека. Дорожні знаки. Номери екстрених служб. Причини виклику екстрених служб. Правила використання девайсів. Ситуації небезпеки при використанні девайсів.	Знання, розуміння та використання учня, учениці - розпізнає та описує небезпеку вдома або в школі - пояснює, від чого залежить безпека на вулиці, удома, у школі - пояснює, що кожна дія (рішення) має наслідки - пояснює необхідність збереження природних ресурсів і намагається це робити - вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях без загрози для життя і здоров'я - ухвалює рішення щодо простих побутових ситуацій з користю для здоров'я і безпеки - визначає здорові та шкідливі звички, правила догляду за органами тіла - досліджує зміни, що відбуваються - відтворює правила поведінки в лісі, парку, поблизу водоймищ, у заповідниках рідного краю - відповідально і ощадливо використовує природні ресурси - наводить приклади проблем у навколишньому світі, пов'язані з діяльністю людини - визначає групу пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту - прогнозує результат виконання арифметичних дій - перетворює інформацію у схему, таблицю, схематичний рисунок - обирає послідовність дій для розв'язання проблемної ситуації - обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне питання; визначає дію (дії) для розв'язання проблемної ситуації, виконує її (їх) - розуміє короткі, прості запитання, твердження іншомовного походження

	• користується іншомовною лексикою з теми Діяльність • Моделювання ситуацій • Дослідження інформаційних джерел, опитування однокласників • Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) • Мовленнєва (діалог, монолог, створення текстів) • Театралізація, участь у виставах • Розповідь за картиною, усне створення власних текстів • Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками • Критичний аналіз текстів різних типів (правда–неправда) • Спостереження за собою та навколишнім середовищем • Виявлення власних емоцій, спостереження за емоціями інших • Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом • Фізична активність та рухлива діяльність
Змістова лінія « Я і середовище» 2–й клас	
Космос	
Космос. Головна зірка, планети. Об'єкти, пов'язані з космосом. Планета Земля. Глобус. Сонце. Сонячна система. Планети сонячної системи. Елементи	Знання, розуміння та використання учн, учениці • виявляє та описує очевидні зв'язки у природі; пояснює необхідність їх урахування у життєдіяльності людини • знаходить інформацію про природу

Всесвіту. Значення Сонця. Характеристики Сонця. Зірка та сузір'я.	● розповідає про значення Сонця для живої природи ● обґрунтовує зміну пір року, чергування дня і ночі ● презентує інформацію щодо уявлення стародавніх людей про Землю, її форму та природу, а також про відображення їхніх поглядів у казках, міфах і легендах ● презентує інформацію про Землю як планету Сонячної системи, небесні тіла, Сонце як найближчу до нас зірку, про обертання Землі навколо своєї осі, рух Землі навколо Сонця, Місяць, його фази, календар ● наводить докази кулястої форми Землі (фотографії з космосу, навколосвітні подорожі) ● працює з картою ● визначає достатність даних для розв'язання проблемної ситуації ● визначає шляхи розв'язання проблемної ситуації ● зіставляє одержаний результат з прогнозованим ● перевіряє правильність результату арифметичної дії; виявляє та виправляє помилки ● визначає істотні, спільні і відмінні ознаки об'єктів навколишнього світу; порівнює, об'єднує у групу і розподіляє на групи за спільною ознакою ● рахує об'єкти, позначає числом результат лічби; порівнює числа в межах сотні та упорядковує їх ● розпізнає серед ситуацій із свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення ● аналізує проблемні ситуації свого життя ● розуміє короткі, прості запитання, твердження іншомовного походження ● користується іншомовною лексикою з теми Діяльність
--	--

	● Моделювання за допомогою символів та предметів ● Експериментування з рослинами та різними об'єктами ● Дослідження інформаційних джерел, опитування однокласників ● Мовлення (діалог, монолог, створення текстів) ● Розповідь за картиною, усне створення власних текстів ● Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками ● Критичний аналіз текстів різних типів (правда–неправда) ● Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) ● Спостереження за собою та навколишнім середовищем ● Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом ● Фізична активність та рухлива діяльність
Вивчаємо материк	
Антарктика. Транспорт до Антарктики та на ній. Північне саяво, веселка, кольори. Льодовики. Тварини Антарктики.	Знання, розуміння та використання учня. учениці ● виявляє та описує очевидні зв'язки у природі; пояснює необхідність їх врахування у життєдіяльності людини ● знаходить інформацію про природу ● розрізняє проблеми в навколишньому світі, пов'язані з діяльністю людини ● розуміє проблему в навколишньому світі; розмірковує, що відомо про цю проблему, як її розв'язати ● розрізняє казкові події та події минулого; висловлює припущення про правдивість інформації

Білий ведмідь. Пінгвін. Тюлень. Альбатрос. Рослини Антарктики. Полярники. Білі ведмеді. Властивості білих, які дозволяють їм жити на півночі. Сузір'я Білого ведмеда. Адаптація тварин до холодів. Імператорський пінгвін. Види пінгвінів. Полярна лисиця. Полярна сова, буревісник. Морські котики. Міграція тварин. Африка. Особливості життя в Африці. Тварини і рослини Африки. Джунглі. Саванна. Америка. Шоколад. Виробництво шоколаду. Північна та Південна Америка. Країни Північної та Південної Америки. Рослинний та тваринний світ. Інструменти та засоби для подорожі.	• пояснює необхідність збереження природних ресурсів і намагається це робити • досліджує обрані природні явища та об'єкти, використовуючи надані прилади, моделі • обирає та пояснює дії для спостережень • описує результати спостережень за об'єктами природи • наводить приклади проблем у навколишньому світі • порівнює живу та неживу природу на різних материках • презентує особливості рослинного і тваринного світу материків, наводить приклади рекордів рослин і тварин різних материків . • визначає істотні, спільні і відмінні ознаки об'єктів навколишнього світу; порівнює, об'єднує у групу і розподіляє на групи за спільною ознакою • рахує об'єкти, позначає числом результат лічби; порівнює числа в межах сотні та упорядковує їх • обчислює усно зручним для себе способом у навчальних і практичних ситуаціях • вимірює величини за допомогою підручних засобів і вимірювальних приладів • встановлює залежність між компонентами і результатом арифметичної дії • розуміє короткі, прості запитання, твердження іншомовного походження • користується іншомовною лексикою з теми Діяльність • Моделювання за допомогою символів та предметів, створення діаграм • Експериментування з рослинами та різними об'єктами • Дослідження інформаційних джерел, опитування однокласників • Мовлення (діалог, монолог, створення текстів)
--	---

	● Експериментування з різними об'єктами ● Творча (малювання, витинання, аплікація) ● Театралізація ● Розповідь за картиною, усне створення власних текстів ● Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками ● Критичний аналіз текстів різних типів (правда–неправда) ● Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) ● Спостереження за собою та навколишнім середовищем ● Виявлення власних емоцій, спостереження за емоціями інших ● Творча (малювання, конструювання) ● Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом ● Фізична активність та рухлива діяльність
Інструменти, які використовує людина	
Вимірювання. Вимірювання в давнину. Довжина. Вага. Час. Температура. Інструменти вимірювання. Професії та інструменти вимірювання. Розумний будинок. Функціонування будинку. Послуги для функціонування	Знання, розуміння та використання учня. учениці ● виявляє та описує очевидні зв'язки у природі; пояснює необхідність їх врахування у життєдіяльності людини ● розповідає, що таке винахід та яке його значення в житті людини ● наводить приклади використання винаходів у життєдіяльності людини ● визначає час, користуючись годинником зі стрілками ● відтворює одиниці вимірювання часу ● визначає дні та числа, користуючись календарем

будинку. Пристрої для розумного будинку. Смарт–пристрої. Керування розумним будинком. Безпека та розумний будинок.	• наводить приклади подій, тривалість яких вимірюється роками, місяцями, днями, годинами • демонструє вміння користуватися календарем; • наводить приклади використання винаходів людства в побуті • розпізнає серед ситуацій зі свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення • визначає достатність даних для розв'язання проблемної ситуації • визначає шляхи розв'язання проблемної ситуації • вимірює величини за допомогою підручних засобів і вимірювальних приладів • встановлює залежність між компонентами і результатом арифметичної дії • розуміє короткі, прості запитання, твердження іншомовного походження • користується іншомовною лексикою з теми Діяльність • Моделювання за допомогою символів та предметів, створення діаграм • Експериментування з різними об'єктами • Дослідження інформаційних джерел, опитування однокласників • Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками • Критичний аналіз текстів різних типів (правда–неправда) • Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) • Спостереження за собою та навколишнім середовищем • Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом • Фізична активність та рухлива діяльність
---	--

Сила, рух і час	
Сила. Сила тяжіння. Магнітна сила. Електрична сила. Сила пружності, сила тертя, обтічна форма птаха зменшує силу тертя. Людина та використання різної сили. Сила води. Сила вітру. Сила людини: фізична, розум, дружба, родина, слово, команда, Батьківщина. Дослідження сил. Експеримент Рух. Види руху. Жива природа і рух. Рух рослин та тварин. Рух в неживій природі. Планети і рух. Обертання. Рух у механізмах. Рух і прогрес. Рух у суспільстві. Рух і людина. Напрямок руху. Кровообіг. Вплив руху на здоров'я людини. Міграція людей. Причини міграції. Що допомагає людині рухатися. Види транспорту та засоби для руху людини. Використання тварин для здійснення руху. Професія льотчика. Аеропорт. Працівник аеропорту. Дрони.	Знання, розуміння та використання учня. учениці • виявляє та описує очевидні зв'язки у природі; пояснює необхідність їх урахування у життєдіяльності людини • визначає істотні, спільні і відмінні ознаки об'єктів навколишнього світу; порівнює, об'єднує у групу і розподіляє на групи за спільною ознакою • розпізнає серед ситуацій зі свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення • обирає у найближчому оточенні те, що цікаво дослідити • наводить приклади використання винаходів людства в побуті • встановлює послідовність подій (раніше/пізніше, до/після, давно/недавно); пояснює, як і чому люди визначають час • намагається пояснити, як події пов'язані між собою • розпізнає та описує небезпеку вдома, у школі та навколишньому світі • описує або зображує схематично розміщення, напрямки і рух об'єктів • досліджує обрані природні явища та об'єкти, використовуючи надані прилади, моделі; • демонструє поведінку, яка запобігає або зменшує ризики для життя і здоров'я • пояснює, що допомагає людині рухатися • порівнює професії минулого і сучасного • висловлює припущення щодо професій майбутнього • наводить приклади речей, винаходів, які змінюються з часом • розпізнає серед ситуацій зі свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення

Віртуальні подорожі. 3–Д окуляри. Доповнена реальність. Віртуальні музеї. Подорожі в часі. Минуле і теперішнє. Зміна в побуті, техніці, одязі, моді, взутті, транспорті, професіях, їжі.	● аналізує проблемні ситуації свого життя ● визначає групу пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту ● перетворює інформацію у схему, таблицю, схематичний рисунок ● обирає послідовність дій для розв'язання проблемної ситуації ● обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне питання; визначає дію (дії) для розв'язання проблемної ситуації, виконує її (їх) ● визначає достатність даних для розв'язання проблемної ситуації ● визначає шляхи розв'язання проблемної ситуації ● іставляє одержаний результат з прогнозованим ● розуміє короткі, прості запитання, твердження іншомовного походження ● користується іншомовною лексикою з теми Діяльність ● Моделювання за допомогою символів та предметів, створення діаграм ● Експериментування з різними об'єктами ● Дослідження інформаційних джерел, опитування однокласників ● Мовлення (діалог, монолог, створення текстів) ● Творча (малювання, витинання, аплікація) ● Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознакам ● Критичний аналіз текстів різних типів (правда–неправда) ● Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) ● Спостереження за собою та навколишнім середовищем
--	--

	● Фізична активність та рухлива діяльність
--	--

<i>Змістова лінія, тема, пропонується зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>
Змістова лінія «Я – людина» 1–й клас	
<i>Мої цінності</i>	
Родина людини. Цінність родини для людини. Родичи. Професії родичів. Допомога в родині. Обов'язки членів родини. Власні обов'язки в родині. Дозвілля та відпочинок в родині. Подарунки в родині Дружба. Друг. Як знайти в школі друзів. Дії, які допомагають дружити. Що заважає дружбі. Мої захоплення.	Знання, розуміння та використання учня/учениці ● знає, що таке сім'я, визначає та називає своїх родичів (тата, маму, сестер, братів, бабусь, дідусів, тіток, дядьків, тощо) ● знає та називає заняття своїх рідних ● розповідає про свою сім'ю, про захоплення, уподобання кожного члена родини ● визначає цінність родини для людини ● розповідає як члени сім'ї дбають одне про одного ● пояснює чому хлопчики і дівчатка можуть мати однакові хатні обов'язки ● називає свої обов'язки в родині ● демонструє вміння робити приємне членам родини ● розуміє та доречно вживає у своєму мовленні слова дозвілля та відпочинок ● описує як можна активно та корисно відпочивати ● описує, які речі потрібні для організації відпочинку і для чого вони ● знає, які бувають подарунки

Захоплення друзів. Привітання з друзями. Дружня поведінка. Подарунки для друга. Конфлікт. Залагодження конфлікту та його попередження.	• може назвати можливі подарунки на свято друзям, рідним • називає дії, які допомагають дружити та заводити нових друзів • асоціює головних героїв мультика з їх друзями • розповідає ситуації, де діти себе поводять як друзі, і навпаки • називає види занять, якими можуть захоплюватися хлопчики і дівчатка • наводить приклади, коли друзі мають спільні захоплення • пояснює, чому потрібно поважати захоплення друзів, яка користь від захоплень • залучає людей, зокрема й тих, які відрізняються від нього / неї, до спілкування, гри, навчання • формує початкові навички дружньої поведінки • розуміє як можна залагодити конфлікт чи не допустити його • називає, що може бути подарунком на свято • розпізнає предмети, які можуть знадобитися для виготовлення подарунку власноруч • знає особливості вітання дорослими та друзями • вживає ввічливі слова доречно • розпізнає емоції співрозмовника • використовує жести для вітання • перевіряє правильність результату арифметичної дії; виявляє та виправляє помилки • визначає істотні, спільні і відмінні ознаки об'єктів навколишнього світу; порівнює, об'єднує у групу і розподіляє на групи за спільною ознакою • рахує об'єкти, позначає числом результат лічби; порівнює числа в межах сотні та упорядковує їх
---	--

	● обчислює усно зручним для себе способом у навчальних і практичних ситуаціях ● розуміє короткі, прості запитання, твердження іншомовного походження ● користується іншомовною лексикою з теми Діяльність: ● Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) ● Творча (створення подарунка рідним) ● Розповідь за картиною, усне створення власних текстів ● Слухання музики, співання пісень Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками
В чому моя особливість	
Людина і природа. Форми взаємодії людини та природи. Негативні та позитивні форми взаємодії. Родина. Родинні зв'язки, дружні, ділові стосунки. Формування родини. Неповторність людини. Стать. Дитячі захоплення. Зв'язок власних уподобань\захоплень та життєвого успіху. Професія. Види професій. Предмети/знаряддя, які потрібні для кожної професії.	Знання, розуміння та використання учня. учениці ● пояснює потреби свої та інших осіб; визначає, від кого та від чого залежить задоволення потреб ● уважно слухає, запитує про потреби інших осіб та висловлюється так, щоб не образити інших осіб ● орієнтується у близькому до місця проживання та освоєному людьми середовищі ● розповідає про себе, свою родину та інших осіб ● збирає інформацію та розповідає про свою родину, однокласників, Україну ● розпізнає здорову етичну поведінку (сумлінність, справедливість, чесність, відповідальність, відвагу, відданість) та наслідує її ● розповідає про себе, свою родину та інших осіб

	● пояснює свої обов'язки в сім'ї, школі дотримується правил поведінки, що засвідчують повагу до інших осіб ● усвідомлює себе частиною спільноти ● розпізнає серед ситуацій зі свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення ● аналізує проблемні ситуації свого життя; ● визначає групу пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту ● прогнозує результат виконання арифметичних дій ● перетворює інформацію у схему, таблицю, схематичний рисунок ● обирає послідовність дій для розв'язання проблемної ситуації ● розуміє короткі, прості запитання, твердження іншомовного походження ● користується іншомовною лексикою з теми Діяльність ● Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) ● Розповідь за картиною, усне створення власних текстів ● Слухання музики, співання пісень ● Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками ● Спостереження за собою та навколишнім середовищем ● Дослідження інформаційних джерел, опитування рідних Мовленнєва (діалог, монолог, створення текстів)
Моє оточення	

Людина і повітря. Властивості повітря. Космос і повітря. Повітря на службі людини. Забруднення повітря. Шляхи очищення повітря Водойми. Людина та водойми. Види водойм. Значення води для живих організмів. Властивості води. Колообіг води у природі. Чиста вода. Важливість води в житті людини. Економія води Винаходи людства і природа. Спільне і відмінне між людиною і твариною. Винаходи людства, підказані природою.	Знання, розуміння та використання учня. учениці • знає, що таке природа • називає форми взаємодії з природою (поливати квіти, прибирати листя, слухати спів пташок, купатися, нищити гніздо, вирубувати дерева) • визначає негативні та позитивні форми взаємодії з природою • може згрупувати об'єкти за певною ознакою • називає види деяких популярних дитячих захоплень • пояснює яку користь/шкоду можуть приносити дитячі захоплення • пояснює, як від власних захоплень/уподобань може залежати успіх та добробут у майбутньому • знає, що таке повітря та де воно є • називає, кому потрібне повітря • називає властивості повітря • пояснює, чи є в космосі повітря • наводить приклади «роботи повітря» • визначає користь чистого повітря • називає чинники, що спричиняють забруднення повітря • пропонує, що слід зробити, щоб повітря стало чистішим • розуміє, чому важливе чисте повітря • називає дії, які допомагають зберегти повітря чистим • обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне питання; визначає дію (дії) для розв'язання проблемної ситуації, виконує її (їх)
--	--

Галузі тваринництва. Рослинодні, хижі та всеїдні тварин. Спільноти у світі тварин. Спільноти людей. Зміни в природі, які відбуваються навесні. Краса творінь природи. Кольори природи. Пейзаж. Звуки природи.	• зіставляє одержаний результат з прогнозованим • перевіряє правильність результату арифметичної дії; виявляє та виправляє помилки • визначає істотні, спільні і відмінні ознаки об'єктів навколишнього світу; порівнює, об'єднує у групу і розподіляє на групи за спільною ознакою • рахує об'єкти, позначає числом результат лічби; порівнює числа в межах сотні та упорядковує їх • обчислює усно зручним для себе способом у навчальних і практичних ситуаціях • розуміє короткі, прості запитання, твердження іншомовного походження • користується іншомовною лексикою з теми • знає, що таке водойма • називає види водойм • розуміє значення води для живих організмів • знає жителів різних видів водойм • висуває припущення та намагається пояснити свою гіпотезу • знає, у яких станах перебуває вода у природі • пояснює властивості води та перехід води з одного стану в інший, робить висновки • знає, як відбувається колообіг води у природі • називає 2–3 ситуації, де використовують воду в теплу та холодну пору року • називає, де зустрічають прісну та солону воду • називає 2–3 ситуації, де використовують воду у побуті • розрізняє ситуації, де використовується вода для пиття та технічна вода • розуміє, чому важлива чиста вода
---	--

	● називає дії, які допомагають зберегти водойми чистими ● пояснює важливість води в житті людини ● знає, як економити воду ● називає жителів водойм ● обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне питання; визначає дію (дії) для розв’язання проблемної ситуації, виконує її (їх) ● зіставляє одержаний результат з прогнозованим ● перевіряє правильність результату арифметичної дії; виявляє та виправляє помилки ● визначає істотні, спільні і відмінні ознаки об’єктів навколишнього світу; порівнює, об’єднує у групу і розподіляє на групи за спільною ознакою ● рахує об’єкти, позначає числом результат лічби; порівнює числа в межах сотні та упорядковує їх ● обчислює усно зручним для себе способом у навчальних і практичних ситуаціях ● знає про винаходи людства підказані природою ● знаходить схожі предмети в рослинному світі та в житті людини ● знає, що необхідно для життя людей і тварин ● вміє визначати спільне та відмінне між людиною і твариною ● визначає пристосованість тварин до навколишнього середовища ● розпізнає галузі тваринництва ● називає приклади рослиноїдних, хижих та всеїдних тварин ● розпізнає, що може складати меню 2–3 рослиноїдних, хижих та всеїдних тварин ● розуміє, що у природі одна частина може бути ланкою харчового ланцюга іншої
--	---

	• висловлює думку про необхідність знань про харчування тварин задля їх збереження у природі • знає, які спільноти є у світі тварин • знає основні властивості спільнот для тварин • вміє визначати спільне та відмінне між спільнотами людей і тварин • знає, що таке колорит, які кольори є теплими, а які холодними • знає кольори веселки • знає, які зміни відбуваються в природі навесні, що таке пейзаж • вміє сприймати красу весняної природи та описувати її, висловлювати власні емоції, вподобання • розповідає про красу творінь природи • називає звуки природи • розпізнає серед ситуацій зі свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення • аналізує проблемні ситуації свого життя; • визначає групу пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту • вимірює величини за допомогою підручних засобів і вимірювальних приладів • встановлює залежність між компонентами і результатом арифметичної дії Діяльність • Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) • Розповідь за картиною, усне створення власних текстів • Слухання музики, співання пісень, театралізація
--	---

	● Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками ● Спостереження за собою та навколишнім середовищем ● Експериментування ● Дослідження інформаційних джерел Мовлення (діалог, монолог, створення текстів)
Що ми залишаємо після себе	
Сміття. Причини та джерела сміття. Відходи в житті людини. Забруднення довкілля. Сорткування сміття. Переробка сміття. Вироби, створені із відходів. Вторинна переробка.	Знання, розуміння та використання учня. учениці ● знає, які відходи можуть бути після використання певних об'єктів ● вміє визначати і виконувати прийняті для себе і суспільства дії, що допоможуть скоротити кількість відходів та повторно їх використати; мотивувати себе й інших на серйозне ставлення до проблеми засміченості планети та зміну власної поведінки ● знає про сміття, як одну з проблем планети Земля ● знає про забруднення довкілля пластиковими, паперовими і харчовими відходами ● знає про заходи щодо зменшення відходів у побуті, їх повторного використання ● називає відходи, які підлягають вторинній переробці ● демонструє вміння сортувати сміття ● розуміє що можна виготовити із пластику, паперу чи відходів одягу ● називає 2–3 речі, які можна виготовити із відходів ● висловлює свою думку про користь використання відходів ● оцінює вироби, створені із відходів ● розуміє важливість вторинної переробки

- наводить приклади речей, які можна виготовити зі старих
- розпізнає серед ситуацій зі свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення
- аналізує проблемні ситуації свого життя;
- прогнозує результат виконання арифметичних дій
- перетворює інформацію у схему, таблицю, схематичний рисунок
- обирає послідовність дій для розв'язання проблемної ситуації
- обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне питання; визначає дію (дії) для розв'язання проблемної ситуації, виконує її (їх)
- розуміє короткі, прості запитання, твердження іншомовного походження
- користується іншомовною лексикою з теми

Діяльність

- Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри)
 - Розповідь за картиною, усне створення власних текстів
 - Слухання музики, співання пісень, театралізація
 - Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками
 - Спостереження за собою та навколишнім середовищем
 - Експериментування
 - Дослідження інформаційних джерел
- Мовлення (діалог, монолог, створення текстів)

Змістова лінія «Я – людина»

2-й клас

Як працювати з інформацією	
Джерела інформації: люди, родина, безпека, поліція, довідкова служба, інтернет. Природа та народні прикмети. Книги, фотографії, малюнки. Медіа. Як перевірити правдивість інформації. Яким джерелам можна довіряти.	Знання, розуміння та використання учня. учениці • називає джерела інформації • пояснює що таке прикмета та якими вони бувають • усвідомлює і розрізняє правдиві та неправдиві твердження, здобуті з різних джерел • пояснює, де може знайти потрібну інформацію; виявляє основний зміст джерела інформації • розпитує старших людей про минуле • запитує про те, що зацікавило; знаходить відповіді на запитання; виокремлює в джерелі інформацію про відому особу/подію • розпізнає серед ситуацій зі свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення • аналізує проблемні ситуації свого життя; • розуміє короткі, прості запитання, твердження іншомовного походження • користується іншомовною лексикою з теми Діяльність • Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) • Розповідь за картиною, усне створення власних текстів • Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками • Дослідження інформаційних джерел • Мовленнєва (діалог, монолог, створення текстів)

Як пов'язані природа і люди	
Тварини восени. Підготовка тварин до зими. Професія лісника. Міграція птахів. Годування птахів, які зимують в твоєму краї. Тварини в зоомагазині, зоопарку, цирку. Свійські тварини та людина. Домашні улюбленці. Турбота про тварин. Зниклі тварини. Динозаври. Використання природи людиною. Острів. Безлюдний острів. Подорож до острова в різні часи. Види транспорту. Види тварин. Харчування та проживання на безлюдному острові. Екзотичні овочі та фрукти. Типи природних будівель. Орієнтація по карті. Інструменти, які потрібні для життя на безлюдному острові. Природні джерела енергії. Вітер, сонце, вода. Екологія. Корисні копалини. Цінності природи Пустеля. Оазис. Рослини і тварини пустелі. Прісна вода. Повітря. Чисте та забруднене повітря.	Знання, розуміння та використання учня. учениці • пояснює якою буває поведінка тварин в різні пори року • називає 2–3 приклади тварин, які «готуються» до зими • називає 2–3 приклади осілих птахів • розуміє поняття міграція, пояснює його на прикладі птахів • називає 3–4 приклади свійських тварин, пояснює, як людина доглядає за свійськими тваринами • пояснює причини, чому тварини зникають. • називає приклади зниклих тварин • називає 1–2 причини, чому люди утримують тварин в зоопарках • пояснює як потрібно піклуватись про тварин в зоопарках • розрізняє проблеми в навколишньому світі, пов'язані з діяльністю людини • пропонує різні способи використання об'єктів навколишнього світу • визначає достатність даних для розв'язання проблемної ситуації • визначає шляхи розв'язання проблемної ситуації • зіставляє одержаний результат з прогнозованим • перевіряє правильність результату арифметичної дії; виявляє та виправляє помилки • користується іншомовною лексикою з теми • називає приклади, як людина використовує природу • розуміє, як технічний прогрес вплинув на розвиток транспорту

	• називає види транспорту • розрізняє які природні ресурси можуть бути використані людиною • вміє орієнтуватись на простій карті, розрізняє 3–4 умовні позначення • називає 3–4 інструменти, які необхідні людині для підтримки життєдіяльності (для створення укриття, добування їжі тощо) • називає природні джерела енергії • розуміє, що таке копалини. • називає 3–4 приклади корисних копалин • розуміє, що людина отримує від природи • показує, як природа дає людям засоби до існування; описує зміни, які спостерігає у знайомому просторі, пов'язані з людською діяльністю • знає, що таке пустеля • розпізнає рослини і тварини пустелі • пояснює, як тварини та рослини пустелі пристосувались до умов пустелі • пояснює важливість прісної води • пояснює, чим чисте повітря відрізняється від забрудненого та який це має вплив на життя живих організмів • дбає про чистоту довкілля, доглядає за рослинами і тваринами Діяльність • Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) • Розповідь за картиною, усне створення власних текстів • Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками
--	---

	● Дослідження інформаційних джерел ● Мовленнєва (діалог, монолог, створення текстів)
Цінності людини	
Добро і зло. Добрі люди. Емпатія. Родина. Герої українських казок. Рівні можливості учнів у всьому світі. Цінності країни. Європейські цінності. Що не купити за гроші: талант, спокій, кохання, друзів, час, здоров'я, щастя, довіру, характер Гроші. Види грошей: готівкові, безготівкові, електронні. Банкомати. Банківські картки. Види виплат: продукти для виготовлення, оплата праці, зберігання та доставка, упаковка, реклама. Що впливає на вартість. Товарний чек. Апарат для друкування чеку. Виробник товару. Ресурси людини: знання та вміння, інформація, друзі, час, гроші. Що впливає на розвиток дитини та на розвиток країни: сон, освіта, здорове харчування, навчання, природні багатства, свобода вибору, фізична підготовка, закони.	Знання, розуміння та використання учня. учениці ● розпізнає добрі вчинки ● пояснює, як не слід вчиняти ● використовує приклади з українських казок для демонстрації добра та зла ● знаходить спільні й відмінні ознаки об'єктів; ● групує об'єкти навколишнього світу за однією або кількома ознаками ● розрізняє правдиві та неправдиві твердження, здобуті з різних джерел ● пояснює, що кожна дія (рішення) має наслідки ● розрізняє казкові події та події минулого; висловлює припущення про правдивість інформації ● пояснює, у чому має проявлятися рівність людей, чому це важливо ● толерантно ставиться до людей із обмеженими можливостями, знає, як прийти їм на допомогу ● пояснює, якими є цінності країни ● називає, що не можна купити за гроші ● розуміє якими бувають гроші ● знає призначення банкомату ● розуміє, що таке банківська картка та хто може нею скористатись

Людина і таланти. Види талантів. Спадковість і талант. Таланти моєї родини. Розвиток талантів. Геніальність. Геніальні люди.	• перелічує види оплати • розуміє, що входить у вартість 2–3 виробів • орієнтується в товарному чеку • Знає, як визначити виробника товару • називає ресурси людини • описує себе, свій характер, захоплення, якими відрізняється від інших осіб • відзначає зміни у власному організмі і приймає їх • домовляється з однокласниками про добросовісні правила взаємодії, дотримується досягнутих домовленостей, пояснює, чому це важливо • бере участь у колективній творчій діяльності, дотримується правил творчої співпраці; ділиться з іншими особами враженнями від сприйняття мистецтва і творчої діяльності • розуміє короткі, прості запитання, твердження іншомовного походження • користується іншомовною лексикою з теми • висловлює свої вподобання; виокремлює фрази та/або дії, які вразили; обмірковує вплив своїх слів та/або дій на думку інших осіб • розповідає про себе, свою родину та інших осіб • запитує про те, що зацікавило; знаходить відповіді на запитання; виокремлює в джерелі інформацію про відому особу/подію • уважно слухає, запитує про потреби інших осіб та висловлюється так, щоб не образити інших осіб • розуміє як розвивати свої таланти Діяльність • Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) • Моделювання за допомогою символів та предметів
--	--

	● Спостереження за собою та навколишнім середовищем ● Творча (малювання, конструювання) ● Мовленнєва (діалог, монолог) ● Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом ● Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками
--	---

<i>Змістова лінія, тема, пропонований зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>
Змістова лінія «Я – розвиваюся та змінююся» 1–й клас	
<i>Як бути здоровим</i>	
Здоров'я людини. Ознаки здорової людини. Як підтримати здоров'я. Корисна та некорисна їжа. Здорове харчування. Здоров'я та спорт. Види спорту. Безпечна поведінка та здоров'я. Задоволення людини. Сон та відпочинок. Питний режим. Особиста гігієна. Індивідуальні засоби гігієни. Спосіб життя. Здоровий спосіб життя.	Знання, розуміння та використання учня, учениці ● знає, що таке здоров'я ● називає ознаки здоров'я та дії, які допомагають його підтримувати ● розрізняє корисну та некорисну їжу ● визначає, які дії може самостійно робити для підтримки здоров'я ● з'ясовує позитивні й негативні впливи на вибір здорової та безпечної поведінки ● розпізнає, що приносить задоволення та користь ● демонструє поведінку, яка запобігає або зменшує ризики для життя і здоров'я ● пояснює важливість сну та відпочинку (активного і пасивного) для належного розвитку організму та збереження здоров'я

Життєві сили та їх джерела для людини. Підтримка в родині. Отримання енергії від природи. Загартовування. Вітаміни та здоров'я. Правильне харчування. Режим сну. Перевтома. Негативні наслідки перевтоми. Відпочинок. Види відпочинку. Емоції. Види емоцій. Слова—підтримки. Керування емоціями.

- пояснює важливість харчування для здоров'я
- розрізняє корисні та шкідливі продукти
- усвідомлює важливість дотримання питного режиму;
- знає, як правильно харчуватися
- вміє вибирати корисні продукти
- пояснює, що їжа має бути не лише смачною, а й корисною.
- знає, як правильно вмиватися, тримати своє тіло та речі у чистоті
- розуміє, чому важливо дотримуватись чистоти та як не зашкодити іншим
- знає, що таке індивідуальні засоби гігієни, як їх утримувати та користуватись
- називає види спорту
- розуміє, що впливає на здоровий спосіб життя
- може виконувати фізичні вправи
- визначає групу пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту
- прогнозує результат виконання арифметичних дій
- перетворює інформацію у схему, таблицю, схематичний рисунок
- обирає послідовність дій для розв'язання проблемної ситуації
- обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне питання; визначає дію (дії) для розв'язання проблемної ситуації, виконує її (їх)
- рахує об'єкти, позначає числом результат лічби; порівнює числа в межах сотні та упорядковує їх
- обчислює усно зручним для себе способом у навчальних і практичних ситуаціях

	• вимірює величини за допомогою підручних засобів і вимірювальних приладів • розуміє короткі прості запитання, твердження іншомовного походження • користується іншомовною лексикою з теми • розповідає, як проявляється підтримка в родині • розповідає, яку підтримку хоче отримувати частіше • розуміє, що таке загартовування і яке значення воно має для здоров'я людини • дотримується правил загартовування • розуміє важливість вітамінів для здоров'я • знає, на які групи поділяються продукти, та їх місце в житті людини • знає, як правильно харчуватися • розуміє, чому важливо дотримуватися режиму сну • називає негативні наслідки перевтоми • називає види відпочинку • розрізняє активні види відпочинку та пасивні • може назвати емоції, відчуття після відпочинку • розуміє, що таке емоції; • називає емоції; • знає слова–вигуки для відображення емоційного стану; • вміє використовувати слова–підтримки; • розпізнає власний емоційний стан Діяльність
--	--

	● Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) ● Моделювання за допомогою символів та предметів ● Спостереження за собою та навколишнім середовищем ● Експериментування з рослинами та різними об'єктами ● Творча (малювання, конструювання) ● Мовленнєва (діалог, монолог) ● Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом ● Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками ● Фізична активність та рухлива діяльність
Що дають мені розваги для розвитку?	
Розваги та їх вплив на розвиток. Зимові розваги та їх вплив на здоров'я людини. Небезпека взимку. Безпека під час зимових розваг. Правила безпеки взимку. Одяг під час зими та зимових розваг. Вітаміни та лікувальні напої. Людина та свята. Зимові свята. Подарунок на свято. Традиції родини. Добрі вчинки. Українські традиції святкування зимових свят. Щедрівка. Колядка. Щедрий вечір.	Знання, розуміння та використання учня, учениці ● описує погоду за вікном ● розповідає, які види розваг є взимку ● називає правила безпечних розваг взимку ● порівнює розваги в різні пори року ● називає предмети для зимових розваг ● пояснює, яка діяльність взимку приносить і радість, і користь; ● розповідає та пропонує, як цікаво та безпечно проводити час взимку вдома. ● вмє добирати одяг залежно від погоди ● усвідомлює важливість безпечного перебування взимку на вулиці

	• називає інгредієнти лікувальних напоїв • усвідомлює важливість вітамінів взимку • називає 2–3 причини небезпеки взимку • може пояснити, чому важливо дотримуватись правил безпеки • розуміє, як утворюються бурульки та чому вони можуть нести загрозу • розпізнає серед ситуацій зі свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення • аналізує проблемні ситуації свого життя; • обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне запитання; визначає дію (дії) для розв'язання проблемної ситуації, виконує її (їх) • встановлює залежність між компонентами і результатом арифметичної дії • називає зимові свята • розповідає про свято святого Миколая • вміє обрати подарунки відповідно до інтересів своїх близьких та друзів • називає, чим люди прикрашають оселі до зимових свят • називає традиції своєї родини • називає добрі вчинки, які треба робити протягом року • знає про традиції святкування Нового року, символи цього свята • планує спільну діяльність під час свят, надає допомогу тим, хто потребує емоційної підтримки • називає традиції святкування • відрізняє західні традиції від українських
--	---

	● описує традиції святкування Щедрого вечора ● може театралізувати обряд водіння кози. ● розповідає, як люди готуються до свят ● розуміє короткі прості запитання, твердження іншомовного походження ● користується іншомовною лексиною з теми ● визнає важливість помірності у споживанні послуг та продукції; ● пояснює важливість навчання у школі для свого життя та добробуту; планує свій день (навчальний та вихідний); ● описує послідовність етапів розвитку людини; намагається пояснити, як події пов'язані між собою; ● розрізняє теперішнє, минуле і майбутнє (було – є – буде); ● пояснює, де може знайти потрібну інформацію; виявляє основний зміст джерела інформації; розпитує старших людей про минуле; ● розрізняє казкові події та події минулого; висловлює припущення про правдивість інформації; ● розповідає про себе, свою родину та інших осіб; ● висловлює свої вподобання; виокремлює фрази та/або дії, які вразили; обмірковує вплив своїх слів та/або дій на думку інших осіб; ● долучається до родинних і національних традицій, пояснює їх значення для себе; ● долучається до корисних справ у родині, класі, школі; ● спостерігає за навколишнім середовищем, фіксує за допомогою вчителя цікаві явища як ідеї для творчості; допомагає прикрасити місце, де навчається, живе;
--	--

- сприймає твори різних видів мистецтва і проявляє емоційно–ціннісне ставлення до них у різний спосіб (словами, рухами, мімікою, лініями, кольорами тощо);
- розрізняє види мистецтва (музичне, образотворче, театральне, хореографічне тощо) і розпізнає притаманні їм засоби виразності;
- оцінює власну творчість за визначеними орієнтирами; пояснює, наскільки вдалося втілити свій задум;
- презентує створені художні образи у зрозумілий спосіб, пояснюючи створене;
- бере участь у колективній творчій діяльності, дотримується правил творчої співпраці; ділиться з іншими особами враженнями від сприйняття мистецтва та творчої діяльності;
- визначає серед творів і видів художньо–творчої діяльності ті, що подобаються; ділиться емоціями від сприйняття мистецьких творів; творить для власного задоволення

Діяльність

- Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри)
- Спостереження за погодою та природою, милування
- Експериментування зі снігом, льодом, водою та різними об'єктами
- Творча (малювання, витинання, аплікація виготовлення ялинкових прикрас)
- Театралізація, участь у виставах, вертепі
- Виявлення власних емоцій, спостереження за емоціями інших
- Розповідь за картиною, усне створення власних текстів
- Слухання музики, звуків природи, співання пісень
- Ритмізація, хореографічна діяльність
- Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками
- Участь у зимових розвагах, фізична активність та рухлива діяльність

	Критичний аналіз текстів різних типів (правда–неправда)
Змістова лінія «Я – розвиваюся та змінююся» 2-й клас	
Як я дізнаюся про зміни	
Органи чуття людини. Зміни в природі, суспільстві, країні. житті родини, в школі. Позитивні і негативні зміни. Недостовірна інформація. Джерела інформації. Критичне оцінювання інформації. Як побачити і відчуті зміни. Технічні засоби для вимірювання змін в природі, в житті людини. Як людина впливає на зміни. Вплив довкілля на розвиток людини. Пристосування людини до змін у природі. Осінь. Погода та життя людини. Погода восени. Погода та життя рослин. Осінні та весняні квіти. Лікарські квітки. Осінь і я. Осінь і моя родина. Осінь і мій край. Чому дерева скидають листя восени. Спалювання листів. Мистецтво і осінь.	Знання, розуміння та використання учня, учениці - відзначає зміни у власному організмі і приймає їх - розповідає про свої успіхи, успіхи класу, своєї родини; розповідає про свої проблеми, обирає варіанти їх розв'язання; долучається до корисних справ у родині, класі, школі - встановлює послідовність подій (раніше/пізніше, до/після, давно/ недовго); пояснює, як і чому люди визначають час - описує послідовність етапів розвитку людини; намагається пояснити, як події пов'язані між собою - збирає інформацію та розповідає про свою родину, однокласників - пояснює свої обов'язки в сім'ї, школі; дотримується правил поведінки, що засвідчують повагу до інших осіб, звертається по допомогу до старших у разі, коли його або інших осіб ображають - описує себе, свій характер, захоплення, якими відрізняється від інших осіб - розрізняє, до кого і як звернутися по допомогу; описує приклади такої діяльності - висловлює свої вподобання; виокремлює фрази та/або дії, які вразили; обмірковує вплив своїх слів та/або дій на думку інших осіб - розповідає про себе, свою родину та інших осіб - показує, як природа дає людям засоби до існування; описує зміни, які спостерігає у знайомому просторі, пов'язані з людською діяльністю

	• зображує інформацію про навколишній світ у вигляді малюнка, таблиці • виявляє та описує очевидні зв'язки у природі; пояснює необхідність їх врахування у життєдіяльності людини • визначає можливі результати спостережень/досліджень • описує, що нового дізнався/ дізналася, спостерігаючи та експериментуючи • описує і пояснює те, про що дізнався/ дізналася; радіючи пізнанню нового, розуміє, що помилки є невід'ємною частиною пізнання • розрізняє теперішнє, минуле і майбутнє (було – є – буде) • експериментує з текстом (змінює кінцівку, місце подій, імпровізує з репліками під час інсценізації тощо) • сприймає твори різних видів мистецтва і проявляє емоційно–ціннісне ставлення до них у різний спосіб (словами, рухами, мімікою, лініями, кольорами тощо) • бере участь у колективній творчій діяльності, дотримується правил творчої співпраці; ділиться з іншими особами враженнями від сприйняття мистецтва та творчої діяльності • перевіряє правильність результату арифметичної дії; виявляє та виправляє помилки • визначає істотні, спільні і відмінні ознаки об'єктів навколишнього світу; порівнює, об'єднує у групу і розподіляє на групи за спільною ознакою • рахує об'єкти, позначає числом результат лічби; порівнює числа в межах сотні та упорядковує їх • розуміє короткі, прості запитання, твердження іншомовного походження • користується іншомовною лексикою з теми Діяльність • Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри)
--	---

	● Моделювання за допомогою символів та предметів, створення діаграм ● Спостереження за собою та навколишнім середовищем ● Експериментування з рослинами та різними об'єктами ● Дослідження інформаційних джерел, опитування однокласників ● Творча (малювання, конструювання) ● Мовленнєва (діалог, монолог, створення текстів) ● Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом ● Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками ● Фізична активність та рухлива діяльність ● Критичний аналіз текстів різних типів (правда–неправда)
Чи можу я управляти собою та своїми рішеннями	
Управління собою. Стійкість. Управління власними емоціями. Стан самопочуття. Вміння відстояти свою думку, аргументувати. Вміння слухати. Вміння приймати рішення. Вміння комунікувати та співпрацювати. Емпатія. Мої почуття. Мої бажання. Дружба. Вміння прийти на допомогу. Діти з особливими потребами та допомога їм. Фінансова грамотність. Гроші.	Знання, розуміння та використання учня, учениці ● пояснює, що кожна дія (рішення) має наслідки ● вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях без загрози для життя і здоров'я ● пояснює, від чого залежить безпека вдома, у школі та навколишньому світі ● визначає здорові та шкідливі звички ● розпізнає емоції своїх співрозмовників, використовує відомі вербальні та невербальні засоби для передачі емоцій та настрою; розпізнає образні вислови і пояснює, що вони допомагають уявити; створює прості медіатексти ● розповідає про власні відчуття та емоції від прослуханого/побаченого; ввічливо спілкується

Збереження грошей. Втрати. Економія та бережливість.

Самостійність. Що я вмію робити самостійно. Самообслуговування.

Приклади в моєму житті.

- пояснює потреби свої та інших осіб; визначає, від кого та від чого залежить задоволення потреб
 - уважно слухає, запитує про потреби інших осіб та висловлюється так, щоб не образити інших
 - визнає важливість помірності у споживанні послуг та продукції
 - виконує різні ролі в групі, пояснює, у чому цінність спільної роботи
 - домовляється з однокласниками про добросовісні правила взаємодії, дотримується досягнутих домовленостей, пояснює, чому це важливо
 - самостійно та відповідально виконує визначені завдання; працює в команді з іншими особами для досягнення спільної мети
 - за допомогою дорослих розраховує орієнтовні витрати та кількість матеріалів для виготовлення виробу
 - розпізнає серед ситуацій зі свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення
 - аналізує проблемні ситуації свого життя;
 - визначає групу пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту
 - прогнозує результат виконання арифметичних дій
 - розуміє короткі прості запитання, твердження іншомовного походження
 - користується іншомовною лексикою з теми
- Діяльність**
- Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри)
 - Моделювання за допомогою символів та предметів, створення діаграм

	● Спостереження за собою та навколишнім середовищем ● Експериментування з рослинами та різними об'єктами ● Дослідження інформаційних джерел, опитування однокласників ● Творча (малювання, конструювання) ● Мовленнєва (діалог, монолог, створення текстів) ● Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом ● Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками ● Фізична активність та рухлива діяльність ● Критичний аналіз текстів різних типів (правда—неправда)
Який я поруч з іншими	
Здоров'я людини. Ознаки здорової людини. Як підтримати здоров'я. Корисна та некорисна їжа. Здорове харчування. Здоров'я та спорт. Види спорту. Безпечна поведінка та здоров'я. Задоволення людини. Сон та відпочинок. Питний режим. Особиста гігієна. Індивідуальні засоби гігієни. Спосіб життя. Здоровий спосіб життя.	Знання, розуміння та використання учня, учениці ● визнає важливість помірності у споживанні послуг та продукції ● пояснює важливість навчання у школі для свого життя та добробуту; планує свій день (навчальний та вихідний) ● описує послідовність етапів розвитку людини; намагається пояснити, як події пов'язані між собою; ● розрізняє теперішнє, минуле і майбутнє (було – є – буде) ● пояснює, де може знайти потрібну інформацію; виявляє основний зміст джерела інформації; розпитує старших людей про минуле ● розповідає про себе, свою родину та інших осіб ● висловлює свої вподобання; виокремлює фрази та/або дії, які вразили; обмірковує вплив своїх слів та/або дій на думку інших осіб

Людина та свята. Зимові свята. Подарунок на свято. Традиції родини. Добрі вчинки. Українські традиції святкування зимових свят. Щедрівка. Колядка. Щедрий вечір. Життєві сили та їх джерела для людини. Підтримка в родині. Отримання енергії від природи. Загартовування. Вітаміни та	● спостерігає за навколишнім світом, фіксує за допомогою вчителя цікаві явища як ідеї для творчості; допомагає прикрасити місце, де навчається, живе ● знає, що таке здоров'я ● називає ознаки здоров'я та дії, які допомагають його підтримувати ● визначає корисну та некорисну їжу ● визнає, які дії вони самостійно роблять для підтримки здоров'я ● визначає позитивні й негативні впливи на вибір здорової та безпечної поведінки ● розпізнає, що приносить задоволення та користь ● демонструє поведінку, яка запобігає або зменшує ризики для життя і здоров'я ● пояснює важливість сну та відпочинку (активного і пасивного) для належного розвитку організму та збереження здоров'я ● пояснює важливість харчування для здоров'я ● розрізняє корисні та шкідливі продукти ● усвідомлює важливість дотримання питного режиму; ● знає, як правильно харчуватися ● вміє вибирати корисні продукти ● пояснює що їжа має бути не лише смачною, а й корисною ● знає, як правильно вмиватися, тримати своє тіло та речі у чистоті ● розуміє, чому важливо дотримуватись чистоти та як не зашкодити іншим ● знає, що таке індивідуальні засоби гігієни, як їх утримувати та користуватись ● називає види спорту ● розуміє, що впливає на здоровий спосіб життя;
--	--

здоров'я. Правильне харчування. Режим сну. Перевтома. Негативні наслідки перевтоми. Відпочинок. Види відпочинку. Емоції. Види емоцій. Слова–підтримки. Керування емоціями.

- може виконувати фізичні вправи
- описує погоду за вікном
- розповідає, які види розваг є взимку
- називає правила безпечних розваг взимку
- порівнює розваги в різні пори року
- називає предмети для зимових розваг
- пояснює, яка діяльність взимку приносить і радість, і користь
- розповідає та пропонує, як цікаво та безпечно проводити час взимку вдома
- уміє добирати одяг залежно від погоди
- усвідомлює важливість безпечного перебування взимку на вулиці
- називає інгредієнти лікувальних напоїв
- усвідомлює важливість вітамінів взимку
- називає 2–3 причини небезпеки взимку
- може пояснити чому важливо дотримуватись правил безпеки
- розуміє, як утворюються бурульки та чому вони можуть нести загрозу
- перетворює інформацію у схему, таблицю, схематичний рисунок
- обирає послідовність дій для розв'язання проблемної ситуації
- обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне запитання; визначає дію (дії) для розв'язання проблемної ситуації, виконує її (їх)
- визначає достатність даних для розв'язання проблемної ситуації
- визначає шляхи розв'язання проблемної ситуації

	• зіставляє одержаний результат з прогнозованим • перевіряє правильність результату арифметичної дії; виявляє та виправляє помилки • сприймає твори різних видів мистецтва і проявляє емоційно–ціннісне ставлення до них у різний спосіб (словами, рухами, мімікою, лініями, кольорами тощо) • розрізняє види мистецтва (музичне, образотворче, театральне, хореографічне тощо) і розпізнає притаманні їм засоби виразності • оцінює власну творчість за визначеними орієнтирами; пояснює, наскільки вдалося втілити свій задум • презентує створені художні образи у зрозумілий спосіб, пояснюючи створене • бере участь у колективній творчій діяльності, дотримується правил творчої співпраці; ділиться з іншими особами враженнями від сприйняття мистецтва та творчої діяльності • визначає серед творів і видів художньо–творчої діяльності ті, що подобаються; ділиться емоціями від сприйняття мистецьких творів; творить для власного задоволення • називає зимові свята • розповідає про свято святого Миколая • вміє обрати подарунки, відповідно до інтересів своїх близьких та друзів • називає, чим люди прикрашають оселі до зимових свят • називає традиції своєї родини • називає добрі вчинки, які треба робити протягом року • знає про традиції святкування Нового року, символи цього свята • планує спільну діяльність під час свят, надає допомогу тим, хто потребує емоційної підтримки. • називає традиції святкування
--	--

	• відрізняє західні традиції від українських • описує традиції святкування Щедрого вечора • може театралізувати обряд водіння кози • розповідає, як люди готуються до свят • розповідає, як проявляється підтримка в родині • пояснює, яку підтримку хоче отримувати частіше • розуміє, що таке загартовування і яке значення воно має для здоров'я людини • дотримується правил загартовування • розуміє важливість вітамінів для здоров'я • знає, на які групи поділяються продукти, та їх місце в житті людини • знає, як правильно харчуватися • розуміє, чому важливо дотримуватися режиму сну; • називає негативні наслідки перевтоми • називає види відпочинку • розрізняє активні види відпочинку та пасивні • може назвати емоції, відчуття після відпочинку. • розуміє, що таке емоції • називає емоції • знає слова–вигуки для відображення емоційного стану • вміє використовувати слова–підтримки • розпізнає власний емоційний стан
--	---

	• розуміє короткі прості запитання, твердження іншомовного походження • користується іншомовною лексикою з теми Діяльність • Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) • Спостереження за погодою та природою, милування • Експериментування зі снігом, льодом, водою та різними об'єктами • Творча (малювання, витинання, аплікація виготовлення ялинкових прикрас) • Театралізація, участь у виставах, вертепі • Виявлення власних емоцій, спостереження за емоціями інших • Розповідь за картиною, усне створення власних текстів • Слухання музики, звуків природи, співання пісень • Ритмізація, хореографічна діяльність • Порівняння, класифікація об'єктів за різними ознаками • Участь у зимових розвагах, фізична активність та рухлива діяльність • Критичний аналіз текстів різних типів (правда–неправда)
<i>Змістова лінія, тема, пропонований зміст</i>	<i>Очікувані результати навчання здобувачів освіти</i>
Змістова лінія «Я – успішний» 1–й клас	
<i>Ким я можу стати</i>	

Успіх та неуспіх – що важливіше. Спорт і успіх. Сучасні індивідуальні та групові види спорту. Види спорту. Фізкультура. Чемпіон. Як стати чемпіоном. Хто може бути чемпіоном. Риси характеру чемпіона. Як визначити свої сильні та слабкі сторони. Корисні звички. Емпатія.	Знання, розуміння та використання учня, учениці • знає, що таке успіх та його вплив на життя людини • визначає риси характеру, необхідні для досягнень високих результатів у спорті • розуміє, які риси потрібно для того, щоб стати кращим; • розуміє, що не завжди можна бути переможцем • пояснює вплив способу життя, здорової поведінки та корисних звичок на здоров'я людини • описує залежність між фізичною активністю та потребою в їжі та воді • розрізняє позитивні і негативні впливи оточення на вибір здорового способу життя (сім'я, вчителі, лікарі, однолітки, ЗМІ) • пояснює важливість сну та відпочинку (активного і пасивного) для належного розвитку організму та збереження здоров'я • пояснює важливість руху та активної поведінки для себе та інших • розмірковує над тим, що дають корисні звички • описує зміни власних емоцій, почуттів (настрою) • порівнює вплив різних емоцій та почуттів на себе та інших • розпізнає серед ситуацій зі свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення • аналізує проблемні ситуації свого життя Діяльність • Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) • Спостереження за собою та навколишнім середовищем • Творча (малювання, конструювання) • Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом
--	---

	● Фізична активність та рухлива діяльність
Успішна країна і я	
Успіх в успішній країні. Цінності людини. Цінності країни. Природні цінності. Ліси та їх роль у житті людини. Листяні та хвойні дерева. Водойми та їх роль для України та людини. Види водойм. Чим славиться Україна. Культурні та лікарські рослини України. Зернові рослини. Корисні копалини України. Правила збереження природних цінностей	Знання, розуміння та використання учня, учениці ● розмірковує, якими рисами характеру має володіти людина і чому ● аналізує свою поведінку, уподобання, виділяючи риси, якими вирізняється з-посеред інших і які надають йому / їй неповторності ● пояснює, чому люди перебувають разом, взаємодіють; встановлює, що, попри неповторність кожного, всі люди рівні, бо вони – люди ● розповідає про видатних українців, описує їхню важливість для України; ставить запитання, які допомагають більше дізнатися про важливу для України подію чи особу ● описує деякі найважливіші винаходи людства ● розповідає про найважливіші державні свята України ● описує узвичаєні правила життя своєї сім'ї / класу, суспільства пояснює їхнє значення для себе ● описує й обмірковує свої права й обов'язки в сім'ї, класі, громаді ● пояснює, що життя кожного покоління відрізняється від життя іншого ● обговорює правила для збереження природних цінностей ● пояснює, чому природа важлива для людини ● визначає, що дає природа людині ● пояснює, чому зберігати природу – обов'язок кожного ● перетворює інформацію у схему, таблицю, схематичний рисунок ● обирає послідовність дій для розв'язання проблемної ситуації

	• обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне питання; визначає дію (дії) для розв’язання проблемної ситуації, виконує її (їх) • визначає достатність даних для розв’язання проблемної ситуації • визначає шляхи розв’язання проблемної ситуації • визначає істотні, спільні і відмінні ознаки об’єктів навколишнього світу; порівнює, об’єднує у групу і розподіляє на групи за спільною ознакою • рахує об’єкти, позначає числом результат лічби; порівнює числа в межах сотні та упорядковує їх • розуміє короткі прості запитання, твердження іншомовного походження • користується іншомовною лексикою з теми Діяльність • Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) • Спостереження за собою та навколишнім середовищем • Спостереження за природою, милування красою рідного краю • Виявлення власних емоцій, спостереження за емоціями інших • Слухання музики, звуків природи, співання пісень • Творча (малювання, конструювання) • Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом • Фізична активність та рухлива діяльність
Як стати успішним	
Успіх та книжка. Призначення книжок. Типи книжок. Бібліотека. Друковані та	Знання, розуміння та використання учня, учениці • обирає тексти (книжки) для читання, може пояснити власний вибір

електронні книжки. Процес виготовлення книжки. Елементи книжок. Матеріали та інструменти для створення книжок.

Мистецтво і успіх. Види мистецтва. Музей. Типи музеїв. Експонат. Музика. Музичні інструменти, Пам'ятки культури. Виставки.

- пояснює, з яких елементів складається книжка і яку інформацію вони передають
- описує обкладинки книжок, які подобаються
- знає про роботу бібліотеки як освітньо–культурного центру
- розрізняє друковані та медіа джерела інформації
- визначає елементи книги: обкладинка, титульна сторінка, ілюстрації
- створює прості візуальні медіапродукти (фото, листівка, комікс, книжечка, стіннівка, колаж тощо) з допомогою вчителя / вчительки, зважає на мету й аудиторію
- разом із дорослими планує та реалізовує простий ремонт книжок; знає їх елементи
- бере до уваги необхідність економного використання конструкційних матеріалів
- дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань (використання клею, ножиць тощо)
- аргументує послідовність та доцільність виготовленого виробу
- оздоблює виріб за зразком та власним задумом бісером, лелітками, тасьмою, стрічками та іншими матеріалами
- знає про мистецтво та його види
- розрізняє види мистецтва (музичне, образотворче, театральне, танцювальне, екранне)
- визначає тембр окремих музичних інструментів (сопілка, бубон, барабан, скрипка, бандура, фортепіано тощо)
- обирає вид художньої творчості за своїми вподобаннями
- ділиться враженнями від творів різних видів мистецтва
- створює елементи композиції / декору для оформлення середовища, в якому живе і навчається
- знає і зберігає пам'ятки культури рідного краю

Успіх і театр. Ознаки театру. Правила відвідування театру. Театральний сезон. Театральні професії. Створення вистави. Якості та вміння артистів. Як стати артистом.

- вирізняє види мистецької діяльності, які передають, змінюють та поліпшують його / її настрій
- експериментує з кольорами, лініями, формами тощо, використовує побачене і почуте в художньо–практичній діяльності
- розпізнає прості художні матеріали, якими виконана учнівська творча робота (кольорові олівці, фломастери, акварель, гуаш, пластилін тощо)
- визначає гаму (тепла, холодна, мішана) творів мистецтва та учнівських робіт
- виявляє (з допомогою вчителя / вчительки) інформацію, отриману від сприймання творів мистецтва
- пояснює власні досягнення в художньо–творчій діяльності, презентує результати власної творчості (співає пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо); вербально описує свій творчий задум
- знає про театр та його різновиди
- розрізняє театральні професії
- імпровізує з інтонацією, тембром та силою голосу,
- відтворює репліки персонажів казок, віршів, народних пісень тощо
- обговорює враження від драматизації з позиції глядача, зосереджуючи увагу на тому, наскільки обрані інтонації відповідають ролі
- ділиться театральним досвідом та описує власні почуття, використовуючи доречно тематичну групу слів «театр»
- розпізнає серед ситуацій зі свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення
- аналізує проблемні ситуації свого життя;
- розуміє короткі, прості запитання, твердження іншомовного походження

	• користується іншомовною лексикою з теми Діяльність • Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) • Спостереження за собою та навколишнім середовищем • Спостереження за природою, милування красою рідного краю • Експериментування з рослинами та різними об'єктами • Виявлення власних емоцій, спостереження за емоціями інших • Слухання музики, звуків природи, співання пісень • Творча (малювання, конструювання) • Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом • Фізична активність та рухлива діяльність
Змістова лінія «Я – успішний» 2–й клас	
Успішна країна і я	
Успішна країна. Туризм. Видатні місця України. Зелений туризм. Туристичні місця. Карпати. Шацькі озера. Пластуни. Як українці підкорюють світ. Відомі успішні винаходи українців. Підприємництво. Який бізнес може бути успішним. Що об'єднує українців: любов до рідної Землі, традиції, характер, мова, пісні.	Знання, розуміння та використання учня, учениці • представляє загальні відомості про Україну, її особливості • розпитує дорослих (родичів) про сучасне громадське життя та минуле України • знає та розрізняє історичні видатні пам'ятки України • знає різновиди туризму, вміє змодельовати туристичний маршрут свого краю • визначає і пояснює, що дає природа людині

Залежність та незалежність. Права і свободи. Самообслуговування. Дотримання слова. Справжній громадянин. Права та обов'язки громадянина. Документи від держави. Послуги від держави. Безпека у цифровому суспільстві. Цифровий слід. Що я можу зробити для своєї країни: дитяче волонтерство, допомога у громаді.	• знає та описує пам'ятки культури рідної місцевості, відображає їх різними мистецькими засобами • пояснює правила та дотримується належних правил поведінки в туристичних місцях, пояснює ці правила • знає, чим займаються пластуни і їх особливості • наводить приклади діяльності пластунів • знає цінності українців, традиції України • знає хто такий винахідник, розповідає про відомих винахідників України • розповідає про видатних українців, описує їхню важливість для України • ставить запитання, які допомагають більше дізнатися про важливу для України подію чи особу • розрізняє риси характеру людини та їх вплив на успіх • аналізує свою поведінку, уподобання, виділяючи риси, якими вирізняється з-посеред інших і які надають йому / їй неповторності • пояснює, якою має бути підприємлива людина • розповідає про свої права і обов'язки як учасника / –ці шкільної та місцевої громад, пояснює важливість цих прав і обов'язків • дотримується встановлених правил поведінки під час проведення державних та інших свят • пояснює, чому людині потрібна доброчинність • пояснює важливість добрих вчинків для людини та довкілля • пояснює, що можна, а чого не можна розповідати про себе незнайомим людям, добирає приклади на користь свого твердження • розрізняє приватну та публічну інформацію
---	---

	• дотримується безпечного режиму роботи з цифровими пристроями • обирає послідовність дій для розв’язання проблемної ситуації • обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне питання; визначає дію (дії) для розв’язання проблемної ситуації, виконує її (їх) • визначає достатність даних для розв’язання проблемної ситуації • визначає шляхи розв’язання проблемної ситуації • розуміє короткі прості запитання, твердження іншомовного походження • користується іншомовною лексикою з теми Діяльність • Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) • Спостереження за собою та навколишнім середовищем • Спостереження за природою, милування красою рідного краю • Експериментування з рослинами та різними об’єктами • Дослідження інформаційних джерел, опитування однокласників • Виявлення власних емоцій, спостереження за емоціями інших • Слухання музики, звуків природи, співання пісень • Творча (малювання, конструювання) • Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом Фізична активність та рухлива діяльність
Як навчання зробити легким та безпечним	
Правила сидіння за партою, за комп’ютером чи планшетом. Правила	Знання, розуміння та використання учня, учениці

читання книжок та підручників. Здорове харчування та питний режим. Робоче місце в школі і дома. Відпочинок та навчання. Фізична культура та навчання. Лайфхаки у навчанні.

Таймінг у навчанні. Розпорядок дня. Правила для успішного навчання. Засоби для навчання. Помічники та поради для навчання.

Представлення свого прогресу у навчанні.

Як дбати про своє здоров'я. Від чого залежить самопочуття. Емоції – як їх висловити. Отримання допомоги в різних ситуаціях. Вирішення життєвої проблеми. Бажання та можливості. Командна робота. Співпраця. Спільне вирішення проблем.

- підтримує порядок на робочому місці
- розпізнає ситуації небезпеки вдома, на вулиці або у школі та пояснює, що робити в цих ситуаціях
- пояснює ситуації, у яких побутові прилади, речовини можуть бути небезпечними для людини
- пояснює, чому навчання допомагає зберігати здоров'я
- знає для чого дотримуватись розпорядку дня та чому потрібен таймінг у навчанні; розрізняє лайфхаки для успішного навчання
- пояснює, чому належні для збереження здоров'я умови сприяють навчанню
- застосовує різні способи зняття втоми (за допомогою гімнастики, дихальних вправ, музики, прогулянки, зміни виду діяльності тощо)
- пояснює, як бути прикладом здорової поведінки для інших
- пояснює ситуації, у яких побутові прилади, речовини можуть бути небезпечними для людини
- пояснює можливі небезпеки, з якими може стикатися людина в докільлі
- пояснює, від чого залежить безпека вдома, у школі та навколишньому світі
- розпізнає вияви неповаги та уникає їх виявів у власній поведінці
- описує зміни власних емоцій, почуттів (настрою)
- порівнює вплив різних емоцій та почуттів на себе та інших, пояснює, що всі люди мають право захищати свою гідність
- пояснює правила безпечної поведінки вдома (з побутовими приладами, речовинами тощо)
- дотримується правил безпечної поведінки в різних ситуаціях

	● розрізняє підозрілі предмети (забуті речі, іграшки, телефони, зброю та її елементи тощо) та пояснює, куди і як звернутися з повідомленням про знахідку ● пояснює, як безпечно і без шкоди для здоров'я поводитися в мережі ● дотримується правил етичної поведінки під час спілкування з однолітками та дорослими в різних життєвих ситуаціях ● виконує різні ролі в навчанні та спільних проєктах, пояснює, у чому важливість спільної роботи ● описує цінність продукту створеного разом ● зіставляє одержаний результат з прогнозованим ● перевіряє правильність результату арифметичної дії; виявляє та виправляє помилки ● обчислює усно зручним для себе способом у навчальних і практичних ситуаціях ● вимірює величини за допомогою підручних засобів і вимірювальних приладів ● розуміє короткі прості запитання, твердження іншомовного походження ● користується іншомовною лексикою з теми Діяльність ● Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) ● Спостереження за собою та навколишнім середовищем ● Дослідження інформаційних джерел, опитування однокласників ● Виявлення власних емоцій, спостереження за емоціями інших ● Слухання музики, звуків природи, співання пісень ● Творча (малювання, конструювання) ● Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом Фізична активність та рухлива діяльність
--	---

Чи всі нові ідеї успішні	
Ідея та винахід. Винахідництво. Винахідники. Переробка вторсировини. Комунікація та співпраця винахідників. Втілення в життя ідей. Модель. Приклади життєвих моделей. Об'єкти та їхні властивості. Система. Зв'язки між елементами системи. Роботи. Схеми для навчання. Алгоритм. Інструкція. Виконавці алгоритму.	Знання, розуміння та використання учня, учениці • знає, хто такий винахідник, відомих винахідників України; розповідає про видатних українців–винахідників, описує їхню важливість для України • описує, якою має бути підприємлива людина • аргументує доцільність вторинного використання матеріалів та використовує їх для виготовлення виробів самостійно чи із допомогою дорослих • бере до уваги необхідність економного використання конструкційних матеріалів • самостійно чи під керівництвом дорослих створює виріб, повторно використовуючи матеріали (вироби з пластику, паперу, тканини, фольги та інше) • аргументує доцільність вторинного використання матеріалів та використовує їх для виготовлення виробів самостійно чи із допомогою дорослих • демонструє результати власної діяльності • встановлює послідовність із запропонованих дій для виконання роботи у групі • виконує різні ролі у групі, оцінює власні результати роботи у групі • користується готовими моделями для пояснення і розв'язання проблем; створює модель об'єкта • переводить проблему з однієї форми представлення в іншу за запропонованим шаблоном / інструкцією • знаходить схожі і відмінні властивості об'єктів • вміє складати прості алгоритми для виконавця; знає хто є виконавець і яка його система команд • вміє вирізняти алгоритм із простих життєвих ситуацій

Письменник та його характеристики. Створення цікавих історій. Закономірності та узор. Симетрія. Дизайнер та його характеристики. Художник та його характеристики. Створення мультфільмів. Мультиплікатор. Кодування ідей та ігор. Програміст та його характеристики. Музикант та його характеристики. Електронна музика. Штучний інтелект та творчість.	• розрізняє що можуть і не можуть виконати машини і люди • заповнює таблиці та схеми, виконує прості розрахунки • вміє працювати з інструкцією, складати інструкцію за зразком • знає про професію письменника, дизайнера, мультиплікатора, музиканта та програміста та їх особливості • описує, які книжки любить і чому • пояснює, чому кожен може мати свої вподобання • розрізняє симетрію у навколишньому середовищі • придумує образи та узор й виражає задумане знайомими засобами художньої виразності • експериментує з кольорами, лініями, формами, щоб створити дизайнерський виріб • створює фрагменти музичної композиції за допомогою комп'ютерних технологій • застосовує штучний інтелект у творчості • розрізняє поняття «мультфільм» та його види • порівнює власний задум із його втіленням • описує, що вдалося чи не вдалося втілити • визначає групу пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту • прогнозує результат виконання арифметичних дій • перетворює інформацію у схему, таблицю, схематичний рисунок • обирає послідовність дій для розв'язання проблемної ситуації • обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне питання; визначає дію (дії) для розв'язання проблемної ситуації, виконує її (їх)
--	---

	● розуміє короткі прості запитання, твердження іншомовного походження ● користується іншомовною лексикою з теми Діяльність ● Ігрова (дидактичні, сюжетно–рольові, рухливі та імітаційні ігри) ● Спостереження за собою та навколишнім середовищем ● Експериментування з різними вторинними матеріалами ● Дослідження інформаційних джерел, опитування однокласників ● Виявлення власних емоцій, спостереження за емоціями інших ● Слухання музики, звуків природи, співання пісень ● Творча (малювання, конструювання) ● Перегляд відео, прослуховування аудіоматеріалів з подальшим аналізом ● Фізична активність та рухлива діяльність.
--	--